Innspill - Åpen innovasjon

Handelshøyskolen BI 2
Folkehelseinstituttet 10
Forskerforbundet 18
Helse Midt-Norge RHF 21
Institutt for samfunnsforskning 29
Kif - Komité for kjønnsbalanse og mangfold i forskning 37
KS - Kommunenes sentralforbund 42
NILU - Norsk institutt for luftforskning 50
NMBU- Norges miljø- og biovitenskapelige universitet 58
NordGen – Nordiskt Genresurscenter 81
NTNU – Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet 83
OsloMet - Oslo Metropolitan University 89
Politihøgskolen 97
Senter for Digitalt Liv Norge 105
Sykehuset Vestfold HF 113
UiB - Universitetet i Bergen – Senter for vitenskapsteori 121
UiO - Universitetet i Oslo 129
UiT – Norges Arktiske Universitet 137
Universitetet i Agder 145

Innspill til Forskningsrådets strategi for åpen forskning

Bruk dette skjemaet for å gi innspill til Forskningsrådets strategi for åpen forskning. Innspillsrunden begynner uke 44 og varer til 1. februar 2019.

Les mer om de tre innspillsdokumentene på Forskningsrådets sider. Din institusjon eller virksomhet kan delta i innspillsrunden. Ved store institusjoner og virksomheter, kan underliggende enheter (som for eksempel fakulteter og avdelinger) sende separate innspill. Dere velger selv om dere ønsker å gi innspill til ett eller flere tema.

Innspill sendes som vedlegg til e-post: openscience@forskningsradet.no

---

Ethvert innspill som mottas innen 1. februar 2019, regnes som saksdokument i strategiprosessen og publiseres offentlig på Forskningsrådets nettsider.

Forskningsrådet vil ikke besvare eller kommentere innspill. Prosessen er offentlig. Anonyme innspill blir ikke behandlet eller lagt på nett. Vedlegg utover dette skjemaet vil ikke bli lest.

Vi forbeholder oss retten til å fjerne innlegg som for eksempel bryter med personvernet, har krenkende utsagn eller inneholder spam eller reklame.

Generelle spørsmål kan rettes til: openscience@forskningsradet.no

---

Innspillskjemaet følger denne disposisjonen:

1. Dagens situasjon:
   Beskriv kort styrker og svakheter i dagens system med vekt på eksisterende rammevilkår, praksis og kultur.
2. Vurderinger:
   Svar på de spørsmålene i innspillsdokumentene som er mest relevante for ditt område.
3. Målsettinger:
   Hva bør være mål og ambisjonsnivå det er ønskelig å oppnå innenfor ditt område.
4. Anbefalinger og tiltak:
   Hva er de mest relevante anbefalingene og tiltakene som bør fremheves innenfor ditt område?
5. Eventuelle andre vurderinger og kommentarer.

Informasjon om avsenderen

Navn på ansvarlig avsender

Hilde Bjørnland

Institusjon

Handelshøyskolen BI

Underliggende enhet

Fag og forskning

Informasjon om hvilket tema det svares på i dette innspillsdokumentet (må besvares):

Åpen innovasjon

1. Dagens situasjon (maks 3200 tegn inkl mellomrom):
   Beskriv kort styrker og svakheter i dagens system med vekt på eksisterende rammevilkår, praksis og kultur.

Handelshøyskolen BI har et omfattende forskningsssamarbeid med bedrifter. Vi erfarer at en gjennomgående åpen forskningsprosess, vil kunne komplisere samarbeidet og ha en kontraproduktiv effekt. Bedriftsdata er vanligvis koblet til avtale om konfidensialitet. Bedrifter ønsker på generell basis ikke være åpne om det de anser som sine forretningshemmeligheter. Forretningshemmeligheter og immaterielle verdier (IPR) er sensitive data og vernet om disse må ivaretas på samme måte som personvernet. Det er derfor ikke ønskelig med full åpenhet om alle sider ved bedrifters virksomhet.

Innen samfunnsvitenskap er det er nesten umulig å publisere resultatene i topp tidsskrifter hvis du ikke er først ute. Av dette følger at det ikke kan åpnes for deling tidlig i forskningsprossen, spesielt hvis forskningen anses å være unik.

2. Vurderinger (maks 6400 tegn inkl mellomrom fordeles på 2 sider):
Svar på de spørsmålene i innspillsdokumentene som er mest relevante for ditt område.

2.6 Åpen tilgang til resultater vs. immaterielle rettigheter
Personvernhensyn må ivaretas på alle stadier av datalagring- og publiseringer av forskningsresultater.

Forretningshemmeligheter og immaterielle verdier (IPR) er sensitive data og vernet om disse må ivaretas på samme måte som personvernet. Det er derfor ikke ønskelig med full åpenhet om alle sider ved bedrifters virksomhet. Dette hensynet kan komme i konflikt med forskernes frihet til å samle data og publisere funn, særlig hvis det gjelder negative eller problematiske forhold. Dette er en stor gråsone i dag. Forskningsrådet må som del av sin politikk for åpen forskning, sørge for det tas hensyn til at forretningshemmeligheter kan vernes. Se også Kunnskapsdepartementets politikk for forskningsresultater.

Det vil være behov for en bevisstgjøring av hvilke immaterielle verdier som kan vernes og hvordan den enkelte forsker kan sørge for å beskytte disse verdiene.

Forskningsrådet sier lite om åpne siteringsdata. Disse er "community facts" og bør ikke eies av forlagene. Det må stilles krav om at disse deles. De må også være åpent tilgjengelig (se I4OC).

2.7 Offentlig- privat partnerskap - FoU-institusjoner, næringsliv og offentlig sektor og
2.8 Ekspertrollen og åpne læringsprosesser
Forskningsrådet fremstiller åpenhet som ubetinget positivt.
I bakgrunnsnotatet skriver Forskninsgrådet at åpen forskning handler om å gjøre forskningsresultater tilgjengelige gjennom hele forskningsprosessen (side 1, annet avsnitt):
Åpen innovasjon er ikke nødvendigvis så åpen som den ser ut til å være. Den kan være er åpen på en eksisterende plattform, men det er grenser for hva du kan gjøre.

BI støtter en ambisjon om et tettere samspill mellom forskning, utdanning og praksisfeltet.

Forts. fra forrige side.

3. Målsettinger (maks 3200 tegn inkl mellomrom):

Hva bør være mål og ambisjonsnivå det er ønskelig å oppnå innenfor ditt område?

4. Anbefalinger og tiltak (maks 3200 tegn inkl mellomrom):
Hva er de mest relevante anbefalingene og tiltakene som bør fremheves innenfor ditt område?

5. Eventuelle andre vurderinger og kommentarer (maks 3200 tegn inkl mellomrom):

Innspill til Forskningsrådets strategi for åpen forskning

Bruk dette skjemaet for å gi innspill til Forskningsrådets strategi for åpen forskning. Innspillsrunden begynner uke 44 og varer ut uke 48.

Les mer om de tre innspillsdokumentene på Forskningsrådets sider. Din institusjon eller virksomhet kan delta i innspillsrunden. Dere velger selv om dere ønsker å gi innspill til ett eller flere tema.

Innspill sendes som vedlegg til e-post: openscience@forskningsradet.no

---

Ethvert innspill som mottas innen utgangen av uke 48, regnes som saksdokument i strategiprosessen og publiseres offentlig på Forskningsrådets nettsider.

Forskningsrådet vil ikke besvare eller kommentere innspill. Prosessen er offentlig. Anonyme innspill blir ikke behandlet eller lagt på nett. Vedlegg utover dette skjemaet vil ikke bli lest.

Vi forbeholder oss retten til å fjerne innlegg som for eksempel bryter med personvernet, har krenkende utsagn eller inneholder spam eller reklame.

Generelle spørsmål kan rettes til: openscience@forskningsradet.no

---

Innspillskjemaet følger denne disposisjonen:

1. Dagens situasjon:
   Beskriv kort styrker og svakheter i dagens system med vekt på eksisterende rammevilkår, praksis og kultur.
2. Vurderinger:
   Svar på de spørsmålene i innspillsdokumentene som er mest relevante for ditt område.
3. Målsettinger:
   Hva bør være mål og ambisjonsnivå det er ønskelig å oppnå innenfor ditt område.
4. Anbefalinger og tiltak:
   Hva er de mest relevante anbefalingene og tiltakene som bør fremheves innenfor ditt område?
5. Eventuelle andre vurderinger og kommentarer.

Informasjon om avsenderen

Navn på ansvarlig avsender

Ninia M. Johnsen

Institusjon

Folkehelseinstituttet

Informasjon om hvilket tema det svares på i dette innspillsdokumentet (må besvares):

Åpen innovasjon

1. Dagens situasjon (maks 3200 tegn inkl mellomrom):
   Beskriv kort styrker og svakheter i dagens system med vekt på eksisterende rammevilkår, praksis og kultur.

Svakheter: 1) Mangler felles forståelse av begrepet innovasjon. Begrepet har mange og til dels ulike definisjoner. Mange offentlige virksomheter (OV) vil i liten grad kjenne seg igjen i det som "opprinnelig" assosieres med innovasjon (kommersialisering/inntjening), så felles definisjon og begrepsapparat blir viktig. Forskningsrådets definisjon i ny strategi for innovasjon i offentlig sektor er et godt utgangspunkt, men fokuset på spredning er utydelig (verdiskaping og samfunnsnytte kan oppnås uten at det finner sted spredning). "Nytt, nyttig og nyttegjort" er en definisjon av innovasjon som er lettere å huske, men for å ivareta sprednings-aspektet bør det legges til "av og for nye brukere". Alternativt kan man skille mellom inkrementell innovasjon og definere at for slik innovasjon er spredning mindre viktig, mens for større/radikale innovasjoner er spredning essensielt. 2) Mangler felles forståelse av ulike typer innovasjon i offentlig sektor (OS). Det snakkes om innovasjon/innovasjonsinnsats i og for OS. Det bør tydeliggjøres at det finnes ulike former for innovasjon, f.eks. a) Innovasjon utviklet i og for én offentlig virksomhet (men aller helst tatt i bruk av flere), f.eks. administrative prosessinnovasjoner, produkt- og tjenesteinnovasjoner eller innovasjon i styresett (gjennom utvikling av nytt erfarings- eller kunnskapsgrunnlag); b) Innovasjon med forskermedvirkning, f.eks. av typen som finner sted i prosjekter i FORKOMMUNE, der OS samarbeider med et forskningsmiljø for å løse et problem i OS/OV; c) Innovasjon i og for OS, der forskningsbaserte innovasjonsprosjekter bidrar med ny kunnskap og produkter/løsninger som kan tas i bruk av OS, uten at OS direkte har vært involvert (annet enn gjennom dialog/behovsbeskrivelse). I tillegg til innovasjon i og for offentlig sektor som nevnt over, skjer det forskning på innovasjon, dvs. innovasjonssystemer og metodikk (i OS og forøvrig), f.eks. hva er viktig for å oppnå spredning av et nytt produkt/en tjeneste for derved å oppnå (økt) samfunnsnytte. At en offentlig virksomhet nyttiggjør kunnskap den opparbeider seg gjennom å være et forskningsobjekt, og derved handler på nye måter, kan anses som (en inkrementell) innovasjon for den aktuelle virksomheten, men den må skilles fra det at virksomheten er involvert i et "systemisk innovasjonsprosess-forskningsprosjekt". 3) Ulik rapporteringspraksis. Felles forståelse av innovasjonsbegrepet og ulike typer innovasjon er viktig for at virksomheter i OS skal kunne rapportere så likt som mulig og utvikle enhetlig praksis og (rapporterings)kultur knyttet til hva som drives av innovasjon i en virksomhet (ref. nytt innovasjonsbarometer for statlig sektor), og også dersom det skal utvikles incentiver av ulik art for å bidra til å fremme innovasjon i OS. 4) Utfordring at gevinsten ved en innovasjon i OS ofte hentes ut annet sted enn der den skapes er lite motiverende for de som betaler, og manglende krav til deling av data samlet inn av private. Begge deler mulig hinder for samskaping. 5) Manglende tydelighet mht hva som forventes av innovasjon og næringslivssamarbeid for forvaltningsinstitutter, der ulike oppgaver gir kryssende interesser som kan være krevende å balansere.

2. Vurderinger (maks 6400 tegn inkl mellomrom fordeles på 2 sider):

Svar på de spørsmålene i innspillsdokumentene som er mest relevante for ditt område.

1) Stimulere til åpen innovasjon. For OS kan økt åpenhet trolig stimulere til innovasjon på alle områder der det offentlige skal levere produkter eller tjenester til innbyggerne, og for å oppnå dette er det viktig at OV har en klar forståelse av hva innovasjon er, og sin rolle i innovasjonsprosessen (ref. punkt 1 om betydningen av felles forståelse av begrepet innovasjon, samt ulike former for innovasjon). For mange OV vil deltakelse i åpne innovasjonsprosjekter/samskaping ofte innebære en kostnad, uten at de selv sitter igjen med noen gevinst i form av kroner og øre. Gevinsten kommer hos andre; enten en annen OV som leverer tjenesten/produktet som er utviklet til befolkningen (men der selve utviklingen har fordret samspill mellom mange, både OV og andre), eller hos næringslivet som tar et nytt eller forbedret produkt til markedet. I førstnevnte tilfelle vil gevinsten ofte være bedre produkter/tjenester til befolkningen, digitalisering/forenkling eller reduksjon i offentlige utgifter. I sistnevnte tilfelle vil gevinst kunne være både inntjening, bedre produkter til befolkningen (og kanskje bedre folkehelse) og å trygge eller skape nye arbeidsplasser. Gode måter å måle OV bidrag i både åpne innovasjonsprosesser og i tverrfaglig og sektorovergripende forskning og innovasjon blir viktig for å synliggjøre OS bidrag i verdiskapingen. Det bør også vurderes på hvilken måte OV som bidrar i slike prosjekter kan "premieres" i form av ulike incentiv-ordninger. En annen og konkret måte å stimulere åpen innovasjon på kan være å stille krav om at (alle) offentlige data, og data samlet inn av private aktører (selv om de ikke er offentlig finansiert) som leverer offentlige helse- og omsorgstjenester, skal være like åpne og tilgjengelige på plattformer tilsvarende Helseanalyseplattformen (HAP), slik det beskrives i HAPs målbilde. Dette er viktig for å sikre åpenhet og transparens. 2) Åpen tilgang til resultater vs. immaterielle rettigheter. Risikofaktorer knyttet til åpne innovasjonsprosesser mtp konkurransefortrinn og immaterielle rettigheter vil kanskje primært være knyttet til innkjøp og videreutvikling, og de bindingene som da finnes gjennom at en privat aktør eier et produkt/en tjeneste utviklet i fellesskap. Dersom det er et produkt/en tjeneste det offentlige kjøper inn og bruker selv eller tilbyr til befolkningen, vil dette kunne påvirke fremtidig konkurransesituasjon og nye anbudsprosesser. 3) Offentlig-privat partnerskap (OPP). Det er viktig å erkjenne at private aktører/bedrifter må ha fortjeneste for å overleve, og at det er samfunnsnyttig at de gjør det godt for å sikre trygge, og skape nye, arbeidsplasser. Samtidig er det uheldig dersom det i OPP er slik at det offentlige bærer majoriteten av risiko og kostnader, men ikke har mulighet til inntjening i etterkant basert på resultatene, eller at data som samles inn gjennom fellesutviklede løsninger ikke kommer fellesskapet til gode, f.eks. gjennom at data skal tilgjengeliggjøres på Helseanalysaplatformen. BIA er en brukerstyrt innovasjonsarena i Forskningsrådet der det er tydelig hva som er målsettingen; høy verdiskaping for deltakende bedrifter (og samfunnet). Man kan tenke seg en tilsvarende OPP-arena, der målsettingen er åpne forsknings- og innovasjonsprosesser i OPP hvor premissene for deling av fortjeneste er forutbestemt, og det foreligger plikt til å dele eventuelle innsamlede data. Dette kan f.eks. skje gjennom gitte delingsnøkler hvis fortjenesten til bedriften på et samskapt produkt eller tjeneste overstiger et visst nivå, enten i form av reduserte innkjøpspriser eller andre mekanismer.

Forts. fra forrige side.

Slike ordninger vil gjøre det legitimt for OV å motta penger fra private aktører uten at risikoen for omdømmetap er høy, og det vil gi reduserte utgifter til en OV knyttet til fremtidig innkjøp av produkter eller tjenester til innbyggerne. En privat aktør vil gjennom et slik samarbeid kunne få tilgang til et nytt/stort marked, f.eks. innen helse- og omsorgstjenester (inkl. velferdsteknologi), der «motytelsen» er en viss deling av fremtidige inntekter og data. Problemstillingene det kan søkes om støtte til kan formuleres av Forskningsrådet etter dialog med/innspill fra myndighetene. På den måten kan man ivareta at det er store samfunnsutfordringer som adresseres, i tverrfaglige forskningsmiljøer og med høy grad av brukerdialog/-involvering. Arenaen kan også benyttes til ikke bare å skisserer problemstillinger for å løse eksisterende samfunnsutfordringer, men også for å tenke mer forebygging, f.eks. på (folke)helsefeltet. 4) Ekspertrollen og åpne læringsprosesser. Folkehelseinstituttets samfunnsoppdrag er kunnskapsproduksjon for å bidra til godt folkehelsearbeid og gode helse- og omsorgstjenester. Folkehelsearbeid handler både om forebygging og om å løse eksisterende problemer. Mht forebygging er det å komme i kontakt med andre aktører som jobber med FoUI som har en side til folkehelse viktig. F.eks. kan man tenke seg kobling av værdata med statistikk fra Legevakten for bruddskader, og en varslingstjeneste eller app til eldre (og andre) om ved gitte værforhold å vise ekstra varsomhet. Mht løsning på eksisterende problemer er det viktig å komme i kontakt med problemeierne, f.eks. kommunene (primærhelsetjenesten, barnehager o.l.). Forskningsrådets virkemiddel med møteplasser (speed-dating, diskusjonsarenaer o.l.) mellom problemeiere og FoUI-miljøer kan være ett tiltak som kan bygges ut for å oppnå slik kontakt. Å utfordre forskernes ekspertrolle handler blant annet om å vri tenkningen og systemene i retning av at den viktigste verdien i visse typer forskning ligger i at den kan nyttegjøres og tas i bruk - at den bidrar til innovasjon. Dette utfordrer til en viss grad dagens system knyttet til hva som er meritterende (publisering i anerkjente tidsskrift), og påvirker hele finansieringssystemet. Samtidig vil man gjennom dette også kunne øke samfunnets forståelse av forskningens betydning (og legitimitet), og vise at utvikling og problemløsning skjer gjennom å produsere kunnskap som benyttes til å ta gode beslutninger, utvikle bedre produkter og tjenester eller utforme ny politikk på et område. Tilsvarende som nevnt over, vil møteplasser mellom ulike miljøer - problemeiere og problemløsere - være avgjørende for treffes, bli kjent, skape tillit med mål om å finne sammen i FoUI-prosjekter med et anvendt fokus.

3. Målsettinger (maks 3200 tegn inkl mellomrom):
Hva bør være mål og ambisjonsnivå det er ønskelig å oppnå innenfor ditt område?

1) Folkehelseinstituttets visjon er bedre helse for alle, og målet med åpen innovasjon må være at det blir enklere å omsette kunnskapen instituttet bidrar til å fremskaffe til praksis slik at den blir tatt i bruk – nyttegjort – av flest mulig. For å få til dette må både tradisjonelle (veiledning, råd, anbefalinger o.l.) og mer utradisjonelle virkemidler kunne tas i bruk på en enkel og ubyråkratisk måte. Eksempel på dette kan f.eks. være samarbeid med små oppstartselskap som kan utvikle apper eller produkter med utgangspunkt i kunnskapen som er generert ved instituttet, eller gjennom felles FoUI-prosjekter. Oppstartselskap er gjerne små og uten mange ansatte/ressurser, slik at enkle prosesser for å inngå samarbeid (dvs. ikke tradisjonelle rammeavtaler, anbudsprosesser eller prekvalifiseringer) vil være nødvendig. Enkle og legitime måter (for å sikre habilitet og omdømme) å gjøre dette på vil være et nyttig virkemiddel. For små bedrifter vil slike samarbeid kunne være et viktig ledd i utviklingen mot å bli mer robuste og skaffe nødvendig kapital for å vokse, og det vil kunne være et ledd i arbeidet med å utvikle ny helsenæring i Norge. For OS vil slikt samarbeid være en måte å få tatt kunnskap i bruk på. 2) Et annet mål må være å bidra til å sikre effektiv tilgang til data fra alle offentlige virksomheter som samler inn dette. På helsefeltet er arbeidet i gang gjennom arbeidet som Direktoratet for e-helse leder, men for å kunne koble helsedata med andre datakilder er det behov for tilsvarende fokus på åpenhet og tilgjengelighet for andre offentlig eide data. Først da vil vi fullt ut kunne nyttegjort potensialet som ligger i (helse)data, gjennom å utvikle nye og bedre produkter og tjenester for forbrukerne. Det bør i tillegg stilles krav om at private aktører som enten har utviklet teknologi i samarbeid med OV til bruk i offentlige helse- og omsorgstjenester, eller som leverer helse- og omsorgstjenester til det offentlige, deler dataene som samles inn gjennom Helseanalyseplatformen, eller på annet vis. 3) Forskning og innovasjon har lenge vært viktig i spesialisthelsetjenesten og regionale helseforetak, men det samme er ikke tilfelle for primærhelsetjenesten og kommunesektoren forøvrig. Samtidig er det i kommunene mye av det forebyggende folkehelsearbeidet vil finne sted, og her bør Folkehelseinstituttet ha en særskilt rolle. Både forebygging av og løsning på eksisterende folkehelseutfordring vil kreve tett dialog mellom ulike aktører, og det bør være en ambisjon at Folkehelseinstituttet i økende grad kommuniserer og samhandler med kommunesektoren, frivillige aktører og næringslivet for å bidra til åpen innovasjon gjennom kunnskapsbaserte prosesser.

4. Anbefalinger og tiltak (maks 3200 tegn inkl mellomrom):
   Hva er de mest relevante anbefalingene og tiltakene som bør fremheves innenfor ditt område?

1) Tydeliggjøring hva som legges i begrepet innovasjon for OS, og spesielt for forvaltningsinstitutter som må ta særskilt hensyn for ikke å utfordre omdømmet på gitte områder (for FHIs vedkommende gjelder dette f.eks. vaksine- og tobakksfeltet, men også andre).
2) Tydeliggjøre mandatet knyttet til innovasjon for ulike aktører i OS, avhengig av hvilken rolle en OV har. Herunder; tydeliggjøre hvor langt samfunnsoppdraget går (dvs. å generere kunnskap, eller å sikre at kunnskapen tas helt ut til forbruker).
3) Være tydelig på hvordan innovasjon måles i OS (hensyntatt ulike roller, ref. punktet over), spesielt dersom innovasjonen tas i bruk/gevinsten realiseres andre steder enn hos en OV som har bidratt til å løse et problem.
4) Utvikle mekanismer/incentiver som er motiverer for samskaping uavhengig av hvor gevinsten hentes ut, og uavhengig av om gevinsten er inntjening eller kostnadsreduksjon
5) Jobbe med innrapportering slik at den som sådan, og kultur knyttet til dette, blir så enhetlig/lik som mulig.
6) Utarbeide regelverk som gjør det enkelt og ubyråkratisk å samarbeide med SMBer og mindre oppstartselskap/gründerbedrifter. Det bør også vurderes om det er behov for å utvikle regelverk knyttet til innovasjon, f.eks. i tilknytning til tilgang til data.
7) Utvikle mekanismer slik at kommunesektoren kontakter relevante fagmiljøer når de skal jobbe med forebyggende og helsefremmende folkehelsetiltak, eller løse eksisterende problemer. Forskningsrådet, KS og/eller andre kan være aktører som får oppdrag om etablere møteplasser og regelmessig invitere problemeiere og problemløsere sammen.
8) Etablere arenaer i Forskningsrådet (etter mal fra BIA) der det er gitt i forkant hvilke mekanismer som gjelder for deling av økonomisk utbytte når det samskapes innovasjon i et Forskningsrådsfinansiert prosjekt.
9) Stille krav om at private aktører som enten har utviklet teknologi i samarbeid med OV til bruk i offentlige helse- og omsorgstjenester, eller som leverer helse- og omsorgstjenester til det offentlige, deler dataene som samles inn, gjennom Helseanalyseplatformen eller på annet vis.

5. Eventuelle andre vurderinger og kommentarer (maks 3200 tegn inkl mellomrom):

Norges Forskningsråd
openscience@forskningsradet.no

Postboks 1025 Sentrum, 0104 Oslo
Telefon 21 02 34 00
Besøksadresse Tullins gate 2
Kontingentkonto 8380 08 68621
Bankkonto annet 8380 08 68605
post@forskerforbundet.no
www.forskerforbundet.no
Foretaksnr 971 422 505

Deres ref: Vår ref: 189188 Vår dato: 01.02.19

Innspill til policy for åpen forskning

Forskerforbundet oversender med dette sine innspill til Forskningsrådets arbeid med helhetlig politikk for åpen forskning. Vi ser frem til at det i en senere fase også blir en ordinær høringsrunde på et utkast til helhetlig politikk for åpen forskning. Fordi vårt innspill er av relativt overordnet karakter, velger vi å oversende dette i brevs form heller enn å benytte ønsket innspillsformat. Vi presiserer at innspillet berører momenter som relaterer seg til alle de tre områdene.

Forskerforbundet stiller seg bak ønsket om mer åpne forskningsprosesser og deling og ser fram til en bred og god diskusjon av hva som må til for å lykkes med det. Vi anerkjenner at økt åpenhet kan bidra til å styrke tilliten til forskning og ser opplagt potensialet for økt forskningskvalitet. Bakgrunnsnotatene er mest av alt en beskrivelse av utvalgte deler av dagens forskningsprosesser og politiske signaler om mer åpenhet, men sier lite om saksgangen videre og hvordan man ønsker å jobbe mot større åpenhet. Forskerforbundet mener at det er behov for at forskerperspektivet, eller de mange ulike forskerperspektivene, løftes fram. En vellykket overgang til åpen forskning vil være ressurskrevende og derfor er det viktig at konsekvensene av og ulike scenarier knyttet til åpen forskning må underlegges kritisk analyse og drøftes grundig.

Forskerforbundet mener at det ikke må herske tvil om at forskningskvalitet fremdeles skal være det viktigste kriteriet for tildelinger fra Forskningsrådet. Enkeltforskeres evne og mulighet til å implementere nye krav om åpenhet og deling bør ikke blir avgjørende for framtidige tildelinger. Ansvaret for overgang til og drift av åpne forskningsprosesser må ligge på virksomhetene og ikke den enkelte forsker. Det vil være viktig å legge godt til rette for å motivere vitenskapelig ansatte til å kunne være med på endringene som nå skjer. Videre er det nødvendig å se innføring av eventuelle tilleggskriterier for tildeling i sammenheng med mulige endringer i og modernisering av insentivsystemet.

Videre er det store forskjeller på hva et stort universitet og et museum eller institutt har av ressurser og kompetanse. For å sikre en overgang til åpen forskning kreves det derfor også tilskudd på nasjonalt nivå over statsbudsjettet slik at merkostnader ved åpen forskning fullfinansieres. Det må også være en forutsetning at det som måtte kreves av digitale løsninger, teknologi og infrastruktur for å opprette, drifte og utvikle plattformer for deling og offentliggjøring ikke må være den enkelte forskerens ansvar alene, eller at nye kompetansekrav legges på toppen av allerede eksisterende krav til søkerne. Forskerforbundet

vil her trekke fram arbeidet med etableringen av et nasjonalt vitenarkiv (NVA) som en viktig forutsetning for å lykkes med nasjonale målsettinger tilknyttet åpen tilgang. Vi vil understreke at betydningen av at myndighetene følger opp utredning av NVA og sørger for budsjettmessig oppfølging (jf. også Forskerforbundets innspill til implementeringsplan for Plan S).

Forskningsrådet har rett i at forskernes motivasjon og forståelse for åpen forskning er helt avgjørende for større åpenhet og at det må lønne seg både faglig og karrieremessig. Den åpne forskningen må gi en merverdi som så langt som mulig forsvarer den ressursbruken – faglig og administrativt – som tilrettelegging for økt åpenhet innebærer. Det forutsetter at åpenhet og deling er kostnadseffektivt, samfunnsøkonomisk riktig og i tråd med etiske retningslinjer og lovverk. Vi mener grunnprinsippene i Nasjonal strategi for tilgjengeliggjøring og deling av forskningsdata må få en sentral plass i Forskningsrådet policy. Her heter det at «forskningsdata skal være så åpne som mulig, så lukkede som nødvendig» og at «beslutninger om arkivering og tilrettelegging av forskningsdata må tas i forskerfellesskapene».

Forskerforbundet vil også påpeke at innspillsdokumentene domineres av en noe ensidig instrumentell tilnærming med særlig vekt på forskningens mer kortsiktige nytteverdi. Vi legger til grunn at politikken for åpen forskning også må omfatte den mer langsiktige og grunnleggende forskningen der innslaget av kunnskapssøking dominerer vel så mye som ønsket om konkret anvendelse.

Spesielt om forskningsprosesser
En overgang til åpne forskningsprosesser som beskrevet i bakgrunnsdokumentene berører forskernes arbeidsvilkår og ambisjoner. Det er snakk om viktige spørsmål knyttet til immaterielle rettigheter; og da ikke bare patenter, men også forvaltning av åndsverksrettigheter, som begge deler er styrt av norsk lovverk og internasjonal rett. Videre er det spørsmål om forskningsetiske retningslinjer og prinsipper om akademisk frihet. Forskning og innovasjon er også et kappløp om å være først – og dessuten gjerne styrt av at noen har en idé de selv vil forfølge, utvikle og få anerkjennelse for – uten at andre kan overta den eller få æren for det.

Ingenting av dette er til hinder for mer åpenhet, men Forskningsrådet må lage en politikk som i tilstrekkelig grad tar hensyn til disse legitime behovene og rettighetene forskere og opphavspersoner har. Formuleringen «så åpent som mulig, så lukket som nødvendig» viser nettopp til disse utfordringene, og spørsmålet om hva som er mulig og hva som er nødvendig vil måtte inngå i avveiningene i alle forskningsprosesser. Dette betyr også at alle involvert i forskningsprosessene må få økt kompetanse innen disse områdene. En overgang til åpen forskning fordrer nødvendig faglig oppdatering og opplæring i rettighetsproblematikk og entreprenørskap for alle involverte. Det må Forskningsrådet og Kunnskapsdepartementet legge til rette for som en del av politikken.

I dagens system tvinges forskerne mer og mer til å konkurrere om forskningsmidler, og dermed vil de bli målt på ideer, prosjekter, tidligere resultater, nettverk, infrastruktur og andre ressurser som kan gi konkurransefortrinn. Deling og åpenhet er ikke alltid forenlig med en slik konkurransekultur og dette må hensyntas i utformingen av politikken.

Spesielt om innovasjon
Vi deler de betraktninger som framkommer i bakgrunnsnotatet om gode intensjoner og mulige fordeler med åpne innovasjonsprosesser, selv om det på noen områder kunne vært tydeligere også på mulige utfordringer og problemer. Enkeltforskere, prosjektledere og institusjoner som er sterkt oppfordret til samarbeid med andre aktører kan møte motstridende interesser og krav hva gjelder åpenhet om innovasjonsprosesser. Det virker derfor viktig at man i det videre arbeidet problematiserer idealet om verdiskaping noe, og gjennom politikkdokumentet reflekterer mer om slike interessemotsetninger knyttet til

domene, patenteringer og kommersialisering i åpne prosesser. Målet må være at samfunnet tjener på dette og ikke bare de som har evnen til å utnytte andres ideer i kommersielle formål.

Forskerforbundet mener at politikkdokumentet tjener på å drøfte hvordan forskerne kan stimuleres til å drive kommersialisering. TTO-ene (Technology Transfers Offices) vil i så måte spille en alt mer viktig rolle for at forskere med ideer til kommersialisering av forskningsresultater blir møtt med høy kompetanse på deres fagområde, og da særlig ved etablering av spinout-selskaper. Erfaringer tilsier at det er nødvendig med ytterligere klargjøring av TTO-enes organisasjonsform, enten ved at de integreres fullt inn i universitetene eller omdannes til organisasjoner der UH-institusjonenes eierskap og styring tones ned. Da unngår man en situasjon der TTO-ene dels opererer som markedsaktør og dels som en del av universitetet. Videre er det nødvendig med fleksible, men klare retningslinjer for hvordan institusjonen skal kompenseres for tap av eierrettigheter ved selskapsetablering (IPR). Som gründer bør forskeren ha frihet til å kunne velge mellom ulike kompensasjonsformer til eierinstitusjonen (jf. også Menon 2018 og den pågående høringen om insentiver for kommersialisering av forskningsresultater).

Samspillet mellom kunnskapsutvikling, innovasjon og kommersialisering virker i stor grad å være avhengig av et virkemiddelapparat som stimulerer til økt forskningsinnsats og tilgang til risikokapital, som SkatteFUNN, Senter for forskningsdrevet innovasjon (SFI) og Brukerstyrt Innovasjonsarena (BIA). Hvordan disse skal kobles på åpen innovasjon bør klargjøres. Det synes særlig nødvendig å styrke virkemidlene for omstilling og fornying i offentlig sektor, i form av mobiliseringstiltak, tverrfaglig sentersatsing/SFI for offentlig sektor og BIA for offentlig sektor. En andel av offentlige utviklings- og utbyggingsprosjekter bør settes av til forskning og innovasjon og kobles til strategien om åpen forskning. Dersom Forskningsrådets policy om åpen innovasjon kunne bidra til å øke bestillerkompetansen i offentlig forvaltning ville *det* absolutt være et stort pluss, og et skritt i retning av mer innovative anskaffelser og mer målrettet forskning og utviklingsarbeid.

Spesielt om folkeforskning
Forskerforbundet synes ikke begrepet folkeforskning er særlig godt. Det rommer ikke helt det samme som citizen science og kan gi uheldige konnotasjoner. Vi vil foretrekke et begrep som på en eller annen måte inneholder ord som medvirkning eller involvering – av typen *publikumsmedvirkende/ publikumsinvolvert forskning*. Dette vil være tydeligere og mer presist.

Forskerforbundet er åpne for å møte Forskningsrådet for å diskutere åpen forskning sett fra et forskerperspektiv.

Med vennlig hilsen
Forskerforbundet

Guro Elisabeth Lind
Leder

Hilde Gunn Avløyp
Generalsekretær

Innspill til Forskningsrådets strategi for åpen forskning

Bruk dette skjemaet for å gi innspill til Forskningsrådets strategi for åpen forskning. Innspillsrunden begynner uke 44 og varer til 1. februar 2019.

Les mer om de tre innspillsdokumentene på Forskningsrådets sider. Din institusjon eller virksomhet kan delta i innspillsrunden. Ved store institusjoner og virksomheter, kan underliggende enheter (som for eksempel fakulteter og avdelinger) sende separate innspill. Dere velger selv om dere ønsker å gi innspill til ett eller flere tema.

Innspill sendes som vedlegg til e-post: openscience@forskningsradet.no

---

Ethvert innspill som mottas innen 1. februar 2019, regnes som saksdokument i strategiprosessen og publiseres offentlig på Forskningsrådets nettsider.

Forskningsrådet vil ikke besvare eller kommentere innspill. Prosessen er offentlig. Anonyme innspill blir ikke behandlet eller lagt på nett. Vedlegg utover dette skjemaet vil ikke bli lest.

Vi forbeholder oss retten til å fjerne innlegg som for eksempel bryter med personvernet, har krenkende utsagn eller inneholder spam eller reklame.

Generelle spørsmål kan rettes til: openscience@forskningsradet.no

---

Innspillskjemaet følger denne disposisjonen:

1. Dagens situasjon:
   Beskriv kort styrker og svakheter i dagens system med vekt på eksisterende rammevilkår, praksis og kultur.
2. Vurderinger:
   Svar på de spørsmålene i innspillsdokumentene som er mest relevante for ditt område.
3. Målsettinger:
   Hva bør være mål og ambisjonsnivå det er ønskelig å oppnå innenfor ditt område.
4. Anbefalinger og tiltak:
   Hva er de mest relevante anbefalingene og tiltakene som bør fremheves innenfor ditt område?
5. Eventuelle andre vurderinger og kommentarer.

Informasjon om avsenderen

Navn på ansvarlig avsender

Marit Skyrud Bratlie

Institusjon

Helse Midt-Norge RHF

Underliggende enhet

Helsefagavdelingen

Informasjon om hvilket tema det svares på i dette innspillsdokumentet (må besvares):

Åpen innovasjon

1. Dagens situasjon (maks 3200 tegn inkl mellomrom):
   Beskriv kort styrker og svakheter i dagens system med vekt på eksisterende rammevilkår, praksis og kultur.

Helse Midt-Norge RHF bidrar årlig med flere titalls millioner til innovasjonsarbeidet i helseforetakene i Midt-Norge i henhold til sin innovasjonsstrategi. Det oppleves som en økende vilje til å arbeide med innovasjon, dette er en endring som har blitt mye tydeligere de siste årene. Som arbeidsgiver er det viktig å sikre arbeidstakers rettigheter ved kommersialisering av en ide eller oppfinnelse, og HMN RHF samarbeider derfor tett med teknologioverføringskontoret NTNU Technology Transfer AS i kommersialiseringsprosesser. HMN RHF har også en eierandel i teknologioverføringskontoret.

Gjennom det integrerte universitetssykehuset St. Olavs hospital er det et tett samarbeid mellom klinikk og akademia, dette gir et tverrfaglig aspekt som oppleves som svært verdifullt i innovasjonsarbeidet.

Det er implementert et IKT-verktøy for håndtering av innovasjonsprosessen i helseforetakene, dette verktøyet fungererer i tillegg også som et idemottak for ideer fra ansatte, pasienter og pårørende som kan bidra til en enda bedre helsetjeneste. Gjennom dette systemet kan idéer og innovasjonsprosjekter deles på tvers av regioner og helseforetak, dette bidrar til økt åpenhet i innovasjonsarbeidet.

Svakheter:
Bruk av pasientdata/deling av data kan oppleves som vanskelig, pga personvern.

Viktig å ha et regel-rammeverk som sikrer de ulike prosjektdeltakernes rettigheter.

2. Vurderinger (maks 6400 tegn inkl mellomrom fordeles på 2 sider):
Svar på de spørsmålene i innspillsdokumentene som er mest relevante for ditt område.

Økt kompleksitet fordrer nye former for samarbeid i forskningsdrevne innovasjonsprosesser.
• På hvilke områder kan åpenhet stimulere innovasjonsprosesser og hvordan?
• Hvordan stimulere til tverrfaglig og sektorovergripende forskning og innovasjon?

Økt tilgang til helsedata og sammenstilling av helsedata vil kunne gi et godt grunnlag for innovasjon i helsesektoren. Spesielt ser vi at Helseplattformen i Midt-Norge vil generere store mengder data som helseforetakene kan og bør innovere på. Det er klart at økt tilgang til data vil kunne gi ny forskning eller bidra til helt nye applikasjoner. For å sikre åpenhet og involvering av brukere i innovasjonsprosessen, er det viktig at det etableres mulighet til å teste ut løsninger underveis, helseforetakene må ha en egen testarena. På denne måten kan brukere/pårørende/næringsliv teste ut løsninger i en reell setting - såkalte living labs.

For at åpen innovasjon skal være mulig, er vi avhengige av å ha et klart regelverk. De involverte sine rettigheter i innovasjonsprosjektet må være tydelig - det er viktig at man vet hvem som bidrar med hva for at man sikrer rettferdig og riktig deling av gevinsten av et utviklingsforløp.

Åpen tilgang til resultater vs. immaterielle rettigheter
• Hvordan kan Forskningsrådet legge til rette for mer åpen innovasjon og hvordan bør dette i så fall gjøres?
• For forskningsbasert åpen innovasjon vil deler av produktet/prosessen være beskyttet av rettighetsregulering og tilgang til resultater i forskningsprosjekter. Hvilke risikofaktorer er knyttet til åpne innovasjonsprosesser med tanke på konkurransefortrinn og immaterielle rettigheter?

Kan Forskningsrådet muligens bidra til å skape arenaer og møteplasser?

I åpne innovasjonsprosesser er man helt avhengig av at man har et strategisk fokus på IPR helt fra starten av. I tillegg til at man skal ha et åpent samarbeid der innovasjon er i fokus, er det også viktig at man ivaretar de ulike partenes rettigheter i et slikt samarbeid. Det må blant annet sikres at at man har tilgang til å bruke eventuelle verktøy man har vært med på å utvikle eller rettigheter til å bruke resultater fra samarbeidet videre i egen forskning eller eget innovasjonsarbeid under samarbeidet og etter at prosjektet er ferdigstilt. Det må være en balanse i deling av både risiko og gevinst.

Offentlig- privat partnerskap - FoU-institusjoner, næringsliv og offentlig sektor
• Vil åpne forsknings- og innovasjonsprosesser kunne motvirke at offentlig-privat partnerskap utvikler seg i retning av at det offentlige i stadig større grad tar risikoen og de private aktørene får fortjenesten, og i tilfelle hvordan?
• Hvordan kan offentlige myndigheter og Forskningsrådet sikre at FoUI-investeringer bidrar til å løse store samfunnsutfordringer?

Det kan lyses ut strategisk rettede midler som setter fokus på samfunnsutfordringene.

Forts. fra forrige side.

Ekspertrollen og åpne læringsprosesser

• Med utgangspunkt i det området du representerer, hvordan kan det bidras til bred involvering i forskning- og innovasjonsprosesser?

• Med utgangspunkt i området du representerer, hvordan kan forskerens tradisjonelle ekspertrolle utfordres slik at det stimuleres til innovasjon og økt læring for alle involverte parter?

Tjenestedesign har fått et enda større fokus de siste årene, og brukerinvolvering står sterkt i denne metodikken. Inkludering av brukerne i innovasjonsprosjekter er viktig for å få en tjeneste som ivaretar brukernes reelle behov og er tilpasset disse behovene. InnoMed er et godt eksempel på behovsdrevet innovasjon.

3. Målsettinger (maks 3200 tegn inkl mellomrom):

Hva bør være mål og ambisjonsnivå det er ønskelig å oppnå innenfor ditt område?

4. Anbefalinger og tiltak (maks 3200 tegn inkl mellomrom):
   Hva er de mest relevante anbefalingene og tiltakene som bør fremheves innenfor ditt område?

Arenaer for kunnskapsdeling og ideutvikling er sentrale i åpen innovasjon. Kan det være en mulighet for Forskningsrådet å ta en fasilitatorrolle i utvikling av slike klynger / arenaer for åpen innovasjon /åpen forskning? På den måten kan sentrale aktører samspille innenfor strategiske satsingsområder.

Flere insentiver for klinikere til å drive med innovasjonsarbeid i en travel hverdag der det aller viktigste er pasientene?

Er det en mulighet at det opprettes forskerstillinger for de som driver med innovasjonsarbeid i klinikk? Feks at innovasjonsrådgivere (flere av disse har forskerkompetanse) kan ha en 20% forskerstilling, der de kan bruke tiden til feks publisering av forskning innen innovasjon?

Viktig at det fortsatt lyses ut midler til innovasjonsprosjekter. Mulig med egne finansieringsløsninger som dekker kostnader i forbindelse med åpen innovasjon?

Viktig at man har en verktøykasse som kan brukes i innovasjonsarbeidet. Kan det være aktuelt å samle/forenkle verktøy/hjelpemidler for å bidra til mer åpen innovasjon?

5. Eventuelle andre vurderinger og kommentarer (maks 3200 tegn inkl mellomrom):

Innspill til Forskningsrådets strategi for åpen forskning

Bruk dette skjemaet for å gi innspill til Forskningsrådets strategi for åpen forskning. Innspillsrunden begynner uke 44 og varer til 1. februar 2019.

Les mer om de tre innspillsdokumentene på Forskningsrådets sider. Din institusjon eller virksomhet kan delta i innspillsrunden. Ved store institusjoner og virksomheter, kan underliggende enheter (som for eksempel fakulteter og avdelinger) sende separate innspill. Dere velger selv om dere ønsker å gi innspill til ett eller flere tema.

Innspill sendes som vedlegg til e-post: openscience@forskningsradet.no

---

Ethvert innspill som mottas innen 1. februar 2019, regnes som saksdokument i strategiprosessen og publiseres offentlig på Forskningsrådets nettsider.

Forskningsrådet vil ikke besvare eller kommentere innspill. Prosessen er offentlig. Anonyme innspill blir ikke behandlet eller lagt på nett. Vedlegg utover dette skjemaet vil ikke bli lest.

Vi forbeholder oss retten til å fjerne innlegg som for eksempel bryter med personvernet, har krenkende utsagn eller inneholder spam eller reklame.

Generelle spørsmål kan rettes til: openscience@forskningsradet.no

---

Innspillskjemaet følger denne disposisjonen:

1. Dagens situasjon:
   Beskriv kort styrker og svakheter i dagens system med vekt på eksisterende rammevilkår, praksis og kultur.
2. Vurderinger:
   Svar på de spørsmålene i innspillsdokumentene som er mest relevante for ditt område.
3. Målsettinger:
   Hva bør være mål og ambisjonsnivå det er ønskelig å oppnå innenfor ditt område.
4. Anbefalinger og tiltak:
   Hva er de mest relevante anbefalingene og tiltakene som bør fremheves innenfor ditt område?
5. Eventuelle andre vurderinger og kommentarer.

Informasjon om avsenderen

Navn på ansvarlig avsender

Tanja Storsul

Institusjon

Institutt for samfunnsforskning

Underliggende enhet

Informasjon om hvilket tema det svares på i dette innspillsdokumentet (må besvares):

Åpne forskningsprosesser

1. Dagens situasjon (maks 3200 tegn inkl mellomrom):
   Beskriv kort styrker og svakheter i dagens system med vekt på eksisterende rammevilkår, praksis og kultur.

Vi opplever denne høringa som utfordrende. Det er veldig mange typer problemstillinger som settes opp og knyttes sammen. Feltet er lite diskutert i sektoren, og spørsmålene som stilles i høringsdokumentet er svært mange, og i tillegg ganske spesifikke. Et bakteppe synes å være ganske teknologioptimistiske betraktninger om alt i forskningsprosessene som kan endres gjennom digitalisering, men lite fokus på de økonomiske og politiske vilkårene for forskning og forskningsprosesser.

Vi vil allikevel gi noen svar, men ber om forståelse for at vi svarer litt mer generelt enn de spesifikke spørsmålene i høringsdokumentet.

Institutt for samfunnsforskning samler inn store mengder data og deponerer i tråd med regelverket hos NSD. ISF har for eksempel siden 50-tallet gjennomført valgundersøkelser i Norge. Valgforskningsdataene deles av NSD og er antakelig av de mest delta samfunnsvitenskapelige dataene vi har i Norge. Vi er glade for at dataene våre deles og brukes videre. Samtidig trenger vi å ha noen retningslinjer for dette:

Tidspunkt for tilgjengeliggjøring:
Det er viktig at vi selv kan bearbeide og analysere og publisere på dataene før dataene skal gjøres allment tilgjengelig. Dette er data som samles inn for bestemte forskningsformål (i motsetning til registerdata). Forskningsprosjektet bør derfor ha unik tilgang til dataene fram til resultatene publiseres. Etter dette er det rimelig at data gjøres tilgjengelig for alle.

Avidentifisering og anonymisering:
Det er viktig å skille mellom avidentifisering og anonymisering.
Datasettene vi samler inn til forskning avidentifiseres alltid. Det er ikke mulig å finne direkte fra et datasett til et individ. Avidentifiserte data kan imidlertid innebære at enkeltpersoner kan være indirekte identifiserbare – dvs at man ved å sammenholde mange variabler (kjønn, alder, kommune, inntekt) vil kunne identifisere enkelte personer.

I helt anonymiserte datasett er variabler (f.eks kommune) plukket ut eller verdier slått sammen slik at indirekte identifisering ikke er mulig.

I noen tilfeller har helt anonyme data langt mindre verdi. Dette gjelder for eksempel kommunevalgundersøkelsene der kommunenummer inngår som en vesentlig variabel. Ikke fordi kommunenummer i seg selv er interessant, men fordi det gjør det mulig å koble på andre variabler som beskriver egenskaper med kommunen.

Det er viktig for ettertiden at slike data kan beholdes i en avidentifisert form og at viktige variabler ikke må slettes ved prosjektslutt. Helst bør også slike data som er avidentifisert, men ikke fullstendig anonymisert kunne deponeres hos NSD. For å sikre respondentenes anonymitet bør NSD da gjøre en vurdering når data utleveres og ta ut variabler/slå sammen verdier slik at indirekte identifisering ikke blir mulig. Dette vil sikre data for ettertiden, samtidig som personvernet ble ivaretatt.

2. Vurderinger (maks 6400 tegn inkl mellomrom fordeles på 2 sider):

Svar på de spørsmålene i innspillsdokumentene som er mest relevante for ditt område.

Forts. fra forrige side.

3. Målsettinger (maks 3200 tegn inkl mellomrom):

Hva bør være mål og ambisjonsnivå det er ønskelig å oppnå innenfor ditt område?

4. Anbefalinger og tiltak (maks 3200 tegn inkl mellomrom):
Hva er de mest relevante anbefalingene og tiltakene som bør fremheves innenfor ditt område?

5. Eventuelle andre vurderinger og kommentarer (maks 3200 tegn inkl mellomrom):

En for tilgrensende sak er vilkår for bruk av registerdata. Det er fortsatt kostbart og tidkrevende å få data fra SSB.

Raskere saksbehandling ville ha stor verdi for forskninga. I tillegg ville det være hensiktsmessig å kunne søke om tilgang til data til mer tematisk overgripende prosjekter (som omfatter flere underprosjekter), istedenfor å måtte søke separat for hvert eksternt finansierte prosjekt.

Microdata.no gir bare i svært begrenset grad svar på disse utfordringene.

Komité for kjønnsbalanse og mangfold i forskning

Innspill til policy for åpen forskning fra Kif-komiteen

Ansvarlig avsender:

Leder av Kif-komiteen Curt Rice (saksbehandler Heidi H Zachariassen)

Komité for kjønnsbalanse og mangfold i forskning (Kif) takker for muligheten til å spille inn til Forskningsrådets policy for åpen forskning.

Forskningsrådet ber om innspill på tre temaer; åpne forskningsprosesser, åpen innovasjon og involvering og brukerinvolvering og folkeforskning (citizen science). Kifs innspill vil i hovedsak dreie seg om åpne forskningsprosesser og åpen innovasjon. Vi har valgt å besvare spørsmålene om åpne forskningsprosesser og åpen innovasjon samlet i ett dokument da det best belyser de temaene vi ønsker å sette fokus på.

1. Dagens situasjon:

Det er en markant ubalanse mellom kvinner og menn i norsk forskning. Kvinner er fortsatt er underrepresentert på høyere stillingsnivåer i så å si alle fag. Det er langt flere mannlige enn kvinnelige professorer, mens det er flere kvinnelige enn mannlige studenter. Likevel ser vi en forbedring fra år til år. Ifølge tall fra DBH for 2018 er andelen kvinnelige professorer nå på 30,8%. Dette har ikke skjedd av seg selv, men er resultatet av et møysommelig arbeid med mye motstand over mange år. Kvinner og menn stiller i prinsippet likt i sine muligheter til å gjøre en forskerkarriere, men forskning viser at kvinners muligheter til å nå frem øker når meritteringsprosesser er mest mulig strukturerte og transparente. I tillegg er det en fordel med inkluderende arbeidsplasser som tilrettelegger for ulike faser i menns og kvinners livsfaser. Det finnes en stor forskningslitteratur som dokumenterer kjønnsforskjeller i publiseringsaktivitet. Menn publiserer mer enn kvinner i høyt rangerte tidsskrifter. Dette gir store utslag i kvinner og menns karriereutvikling.

Tall fra NIFU viser at det i 2014 var 25% forskere med innvandrerbakgrunn, men kun 3% av disse hadde utdanning fra Norge og mindre enn 1% var etterkommere av innvandrere. Etterkommere av innvandrere i Norge er godt representert som studenter (13%), men dårlig representert blant forskere. Dette til tross for at en stor andel master-studenter med ikke-vestlig bakgrunn har ambisjoner om å bli forskere. Det er en høy andel innvandrere i midlertidige stillinger i henhold til NIFUs statistikk.

Kif har gjennom mange års arbeid bygget opp god kompetanse på hvilke barrierer som finnes for kvinners karriere i forskning. Vi er også i ferd med å utarbeide et kunnskapsgrunnlag på dette området for etniske minoriteter. Kjente barrierer inkluderer blant annet utfordringer i rekrutteringsfasen, inkludering på arbeidsplassen, midlertidighet, bias i ansettelsesprosesser og opprykk og lønnsforskjeller.

Kif er en komité som lenge har jobbet for større åpenhet og inkludering i akademia ved å peke på hemmende maktstrukturer, ulikhet i karrieremuligheter, maktulikhet i innflytelse og viktigheten av kjønns- og mangfoldsperspektiver i forskningen. Dette mener vi er gode forutsetninger for å komme med innspill til Forskningsrådets policy for åpen forskning.

2. Vurderinger:

Åpen forskning og åpen innovasjon har store muligheter til å bøte på og snu den forskningsskepsisen vi er vitne til både nasjonalt og internasjonalt. For at dette skal skje er det viktig at man tidlig inkluderer et aktørperspektiv i utviklingen av hvordan åpen forskning og innovasjon skal fungere og hva den skal produsere. Økt åpenhet og involvering kan, hvis den blir reell, gi forskning og innovasjon som holder høy kvalitet og er relevant og viktig for mangfoldet av befolkningen.

Åpen forskning

Åpen forskning handler om å gjøre selve forskningsprosessen og dens resultater mer tilgjengelige og også mer inkluderende. Denne tilnærmingen legger opp til en endring av tradisjonelle måter å forske på som muliggjør at nye aktører og perspektiver inkluderes i hele forskningsprosessen og at kunnskap spres raskere og når bredere ut. I tillegg kan gevinsten være at forskningen får større relevans for flere og bedre kvalitet. Brukerinvolvering, involvering i flere faser og brukermedvirkning er nøkkelord her. I tillegg skal forskningen tilgjengeliggjøres for flere med åpen kode, åpen data og åpen tilgang (open access). Måten elementene i åpen forskning er beskrevet på medfører at den tradisjonelle forskerpraksis snus opp ned. Dette vil kreve endring i både forskerkulturen og strukturene rundt forskningsproduksjon. Dette vil ha implikasjoner for kvinners og menns forskerkarrierer.

Åpen innovasjon

Åpen innovasjon betyr at man ønsker å åpne innovasjonsprosesser til alle aktører og gjøre det mulig å la all kunnskap sirkulere fritt. Innovasjon og kunnskapsutvikling skal skje i samspill mellom ulike enheter; organisasjoner, bedrifter og forskningsmiljøer. Åpen innovasjon signaliserer et bruker-fokus som gjør det mer relevant å involvere eksterne kunnskapsbaser deriblant sluttbrukere. Dette virker lovende for sammensetningen av mer mangfoldige forsknings- og innovasjonsteam på tvers av sektorer. Norsk og internasjonal forskning påpeker at innovasjonsprosesser påvirkes av hvorvidt forskningsteam er homogene eller heterogene grupper – både med hensyn til kjønn, fødeland og kultur.

Ord som åpenhet og inkludering lover godt for økt kjønnsbalanse og mangfold i forskergrupper og for at forskningens og innovasjonens innhold og resultat inkluderer et kjønns- og mangfoldsperspektiv. For å omsette ord til handling er det derfor viktig å sette fokus på hvordan det legges til rette for åpenhet og inkludering. Dette skjer ikke av seg

selv. Kif-komiteen ønsker å påpeke noen elementer som den mener er særlig viktig for å ivareta og fremme menns og kvinners karrierer i åpen forskning og for å fremme et mer mangfoldig akademia i fremtiden. Større åpenhet og involvering i innovasjon må tilsvarende medføre inkludering og sammensetning av forskerteam med ulik bakgrunn i hele innovasjonsprosessen. For at resultatene av innovasjonen skal være relevante, holde høy kvalitet og skape endringer på systemnivå (impact), må dessuten innovasjon inkludere et kjønns- og mangfoldsperpektiv, skje i ulike deler av samfunnet og i ulike fagmiljøer.

Det som Kif ser som en utfordring for innovasjon er «blindfelt», områder som berører store befolkningsgrupper (miljø, samferdsel, infrastruktur, teknologi), men der det er mindre utviklet modeller for dialog og involvering med ulike berørte grupper i samfunnet. Flere viktige fagfelt som står sentralt i Langtidsplanen for forskning er berørt av behov for dialog og brukerinvolvering. Samtidig ser vi at en del forsknings- og innovasjonsmiljøer har forskningsgrupper der det er få kvinner og få forskere med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn. Økt fokus på forskeres samhandling med omverdenen påkrever større bevissthet om kjønnsbalanse og mangfold i forskerpopulasjonen.

3. Målsettinger:
Hva bør være mål og ambisjonsnivå det er ønskelig å oppnå innenfor ditt område.

- Åpen forskning og åpen innovasjon skal fremme kjønnsbalanse og mangfold i forskning
- Åpen forskning og åpen innovasjon må inneholde et kjønns- og mangfoldsperspektiv
- Kif-komiteens mål er å følge med i denne viktige prosessen, og gi innspill ved behov

4. Anbefalinger og tiltak:
Hva er de mest relevante anbefalingene og tiltakene som bør fremheves innenfor ditt område?

Frem til nå har nesten alle nasjonale og internasjonale dokumenter som omhandler åpen forskning og åpen innovasjon vært kjønnsblinde. Det er vært noe fokus på karriereimplikasjoner jfr. rapport fra Europakommisjonen, men Kif savner et aktørperspektiv med tydelig fokus på kjønn og mangfold.

Det er viktig at Forskningsrådets policy anerkjenner at åpen forskning og åpen innovasjon vil ha store konsekvenser for *hvordan* forskning og innovasjon gjøres og av *hvem*. Policyen må ta høyde for det vi vet om barrierer for kvinner og etniske minoriteters karriereutvikling; Hvordan kan forskningsrådet strukturere og legge til rette for forsknings- og innovasjonsprosesser slik at målene om åpenhet og inkludering blir realisert til beste for alles forskerkarrierer?

Arbeidet med å utvikle og innføre åpen forskning og åpen innovasjon er fortsatt i en startfase hvor mye nå planlegges og ikke er satt ut i livet. På mange områder er det vanskelig å si noe konkret om hvordan dette vil endre akademia. Allikevel er det viktig å være i forkant og fra starten ha fokus på læring av hvordan åpen forskning og innovasjon vil slå ut i praksis.

Kif-komiteen ber Forskningsrådet utføre en konsekvensutredning i form av en følgeforskningsstudie som ser på hvordan åpen forskning og åpen innovasjon påvirker menns og kvinners forskningskarrierer. Med bakgrunn i resultatene fra studien må det lages retningslinjer for hvordan åpen forskning og åpen innovasjon kan fremme kjønnsbalanse og mangfold i norsk forskning. Under følger noen områder komiteen mener det er særlig viktig å se på:

- Krav til sammensetning av forsknings- og innovasjonsteam.
- Krav til brukerinvolvering
- Krav til forskningsledelse for å skape åpne og involverende forsknings- og innovasjonsteam. Hvordan forankre dette i ledelsen og hva trengs av kompetanse og opplæring for å få dette til?
- Hvordan vil et meritteringssystem i åpen forskning og innovasjon se ut og hvordan vil dette påvirke menns- og kvinners karrierer?
- Åpen tilgang (open access)- stilles det krav til kjønnsdelt data på åpen tilgang-praksiser?
- Åpen data- Hva slags krav stilles til datakvalitet og gjenbruk? Er dataene som deles åpent kjønnssensitive eller kjønnsblinde?
- Åpen fagfellevurdering- Hva slags krav stilles til kjønnsbalanserte grupper for fagfellevurdering? På hvilken måte kan denne praksisen gi større rom for gender bias?
- På hvilken måte vil DORA slå ut for evaluering og merittering av kvinners publikasjoner?
- Satsing på fremragende forskning (eksellens). Dette har vært et tilbakeskritt i arbeidet for å øke kjønnsbalanse i toppstillinger. Hvordan vil åpen forskning påvirke dette?
- Hvordan påvirker åpenhet og inkludering sårbare grupper i samfunnet?

Spørsmål særlig relatert til åpen innovasjon:

- Hvordan måles innovasjon? I følge svensk forskning får den målingen som er gjort frem til nå i hovedsak innovative bransjer som er mannsdominerte.
- Hvordan reflekteres de ulike fagfeltene når innovasjon måles? Hva er måleparametrene?
- Hva er innovasjonsfokuset i naturvitenskaplige og teknologifag vs. humaniora og samfunnsfag?
- Hvor skjer innovasjonen? Er dette i miljøer med sterk kvinne- eller mannsdominans?
- Hvordan vektlegges innovasjon i offentlig sektor vs. innovasjon i privat sektor?
- Hvordan synliggjøres de ulike aktørene som skaper innovasjon? Er det forskjell på mannlige og kvinnelige innovatører?

- Hvordan sikre at de fagområdene som er kvinnedominerte og som driver innovasjon får samme gjennomslag for finansiering som mannsdominerte fagområder?
- Gjøres det forskjell på sosial vs. teknologisk innovasjon og hvordan eventuelt likestille de? På begge områdene er et kjønns- og mangfoldsperspektiv viktig.
- Hvordan påvirkes innovasjonsprosesser av heterogenitet mht kjønn, fødeland og kultur?

Til slutt ønsker Kif å anbefale Forskningsrådet å inkludere eksperter på kjønn og mangfold i forskning i videre utvikling av Forskningsrådets policy for åpen forskning og videre arbeid med retningslinjer.

5. Eventuelle andre vurderinger og kommentarer

Referanser:

Evaluation of Research Careers fully acknowledging Open Science Practices- Rewards, incentives and/or recognition for researchers practicing Open Science, European Commission 2017

Gender in Open Science & Open Innovation- Briefing Paper no.5, July 2018, GenderAction

Alsos, Gry Agnete, Hytti, Ulla og Ljunggren, Elisabet; **Research Handbook on Gender and Innovation**, Edward Elgar Publishing 2016.

Henningsen, Inge og Knut Liestøl 2013. **«Likestilling i akademia. Er eksellense for menn og Grand Challenges for kvinner?»,** Tidsskrift for kjønnsforskning, 37(3-4):348-361.

Solheim, M.C.W., and Fitjar, R.D. (2018): "**Samanhengar mellom utanlandskfødd arbeidskraft og innovasjon: er det kjønnsmessige og geografiske skilnader?** (The relationship between foreign-born workers and innovation: Are there gender and geographical differences?)". Søkelys på arbeidslivet, Universitetsforlaget, Årgang 35, nr. 3-2018, s. 171–185

Innspill til Forskningsrådets strategi for åpen forskning

Bruk dette skjemaet for å gi innspill til Forskningsrådets strategi for åpen forskning. Innspillsrunden begynner uke 44 og varer til 1. februar 2019.

Les mer om de tre innspillsdokumentene på Forskningsrådets sider. Din institusjon eller virksomhet kan delta i innspillsrunden. Ved store institusjoner og virksomheter, kan underliggende enheter (som for eksempel fakulteter og avdelinger) sende separate innspill. Dere velger selv om dere ønsker å gi innspill til ett eller flere tema.

Innspill sendes som vedlegg til e-post: openscience@forskningsradet.no

---

Ethvert innspill som mottas innen 1. februar 2019, regnes som saksdokument i strategiprosessen og publiseres offentlig på Forskningsrådets nettsider.

Forskningsrådet vil ikke besvare eller kommentere innspill. Prosessen er offentlig. Anonyme innspill blir ikke behandlet eller lagt på nett. Vedlegg utover dette skjemaet vil ikke bli lest.

Vi forbeholder oss retten til å fjerne innlegg som for eksempel bryter med personvernet, har krenkende utsagn eller inneholder spam eller reklame.

Generelle spørsmål kan rettes til: openscience@forskningsradet.no

---

Innspillskjemaet følger denne disposisjonen:

1. Dagens situasjon:
   Beskriv kort styrker og svakheter i dagens system med vekt på eksisterende rammevilkår, praksis og kultur.
2. Vurderinger:
   Svar på de spørsmålene i innspillsdokumentene som er mest relevante for ditt område.
3. Målsettinger:
   Hva bør være mål og ambisjonsnivå det er ønskelig å oppnå innenfor ditt område.
4. Anbefalinger og tiltak:
   Hva er de mest relevante anbefalingene og tiltakene som bør fremheves innenfor ditt område?
5. Eventuelle andre vurderinger og kommentarer.

Informasjon om avsenderen

Navn på ansvarlig avsender

Hilde Ravnaas

Institusjon

KS

Underliggende enhet

Forskning, innovasjon og digitalisering

Informasjon om hvilket tema det svares på i dette innspillsdokumentet (må besvares):

Åpen innovasjon

1. Dagens situasjon (maks 3200 tegn inkl mellomrom):
   Beskriv kort styrker og svakheter i dagens system med vekt på eksisterende rammevilkår, praksis og kultur.

Utfordringene er godt dokumentert. Til tross for at kommunesektoren sitter med virkemidlene til å løse mange av de store samfunnsutfordringene som vi ser i dag, er det fortsatt for få midler som settes av til forskning og innovasjon i offentlig sektor. Sammenlignet med midlene som går til forskning og innovasjon i privat sektor avskrives offentlig sektor med smuler. Dette gjelder både innenfor forskningsrådets budsjetter og i enda større grad når man ser på hele virkemiddelsystemet, som Innovasjon Norge. Forskningen følger pengene, og det er vanskelig å få til økt forskning og innovasjon i offentlig sektor så lenge så få midler allokeres til dette formålet.

Kommunesektoren mangler i stor grad risikoavlastning. Dette er en svakhet ved dagens system. For å stimulere til åpen innovasjon, og samarbeid på tvers av sektorer og fag/bransjer må det anerkjennes at dette krever mye av alle aktører. Så lenge det ikke finnes midler eller riskikoavlastning som kan gå til kommunene direkte er det krevende for kommuner og fylkeskommuner finne ressursene til forskning og innovasjon.

Det er videre en utfordring at meritterings- og målingssystemet for forskere understøtter i liten grad opp under forskere som prioriterer praksisnær forskning. Så lenge systemet gir få incentiver til praksisnær forskning for, i og med kommunesektoren vil grunnforskningen og annen forskning fortsatt bli prioritert. Dette er en utfordring. Det piloteres mye i offentlig sektor, men det er lite systematisk følgeforskning av disse. Det er manglende dokumentasjon av resultater og effekter. Dette vanskeliggjør bredding og spredning av nye løsninger og prosesser.

At forskningsresultater ofte ikke er fritt tilgjengelig men ligger bak betalingsmurer, gjør det vanskelig å benytte produsert materiale til egne analyser og innovasjonsprosesser. Dersom forskningsresultater og data var mer tilgjengeliggjort kunne dette i større grad blitt benyttet og videreforvaltet av kommuner og fylkeskommuner.

Samtidig ser vi en økende erkjennelse av viktigheten av at det forskes mer for, i og med kommunesektoren. Dette er også synlig i Forskningsrådets satsning på innovasjon i offentlig sektor, og blant annet opprettelsen av Forkommune. Ikke minst er denne utviklingen understøttet av kommunesektoren selv. Sektoren er opptatt av å jobbe kunnskapsbasert, finne nye løsninger og samarbeide tettere med forskningsinstitusjonene. Flere kommuner og fylkeskommuner har utviklet FoUI strategier og avsatt personell og ressurser til forskning og innovasjon. Vi finner stadig flere samarbeid mellom kommunesektoren og UiH-sektoren og instituttsektoren.

2. Vurderinger (maks 6400 tegn inkl mellomrom fordeles på 2 sider):
Svar på de spørsmålene i innspillsdokumentene som er mest relevante for ditt område.

• På hvilke områder kan åpenhet stimulere innovasjonsprosesser og hvordan?

Mer åpne forskningsresultater og data vil gjøre kunnskapen lettere tilgjengelig. Kommunesektoren jobber i stor grad kunnskapsorientert. Det er stor interesse for å ta i bruk ny forskning. Flere av de mest fremoverlente kommunene klager over manglende tilgjengelighet til forskningsresultater. Åpenhet vil stimulere spredning, bruk, mer ombruk og ny bruk.

Åpnehet er likevel ikke nok. Forskningsresultatene og kunnskapen er tilgjengelig (i prinsippet), men a) det er vanskelig å finne når du trenger den, b) kunnskapen finnes ofte i en form som vanskeliggjør bruk i en spesifikk kontekst. For å få til koblingen mellom teori og praksis, trengs evne til kontekstualisere kunnskap, dvs evne til å oversette teori og forskning inn i praksisfelt. Det vil fortsatt være behov for å samle, oversette og kontekstualisere forskningsresultatene.

I tillegg er fortsatt kompetansen og kapasiteten til å gjennomføre og drive komplekse samskapningsprosesser og ny involveringspraksis en utfordring. En annen forutsetning er større grad av likeverd mellom de ulike aktørene. Da er vi over på institusjonelle grep for å koble forskere og kommuner mer systematisk sammen over tid - i form av for eksempel lengre programmatiske satsinger, KSFene våre, samarbeidsmodeller a la Universitetskommune 3.0 osv. Det vil være også behov for andre virkemidler, som mellomromsaktører. Disse må fungere som koordinatorer og brobyggere mellom ulike aktører og initiere prosjekter og fungere som pådrivere i forsknings- og innovasjonsarbeidet.

Hvordan stimulere til tverrfaglig og sektorovergripende forskning og innovasjon?

KS støtter tanken om missions. Det er en forutsetning at formuleringene av samfunnsutfordringene må komme først. Finansieringen og defineringen av tverrfaglig forskning må komme etterpå.

For kommunesektoren er helhetlige, mer generelle forskningsprogrammer en forutsetning. I dag er programmene i for stor grad sektorinndelt, mens kommunesektorens utfordringer er sektorovergripende. Forkommune er et godt eksempel på et sektorovergripende program, men flere programmer må adressere denne kompleksiteten.

Forskningsrådet har gjort spennende grep med felles utlysninger. At programmene i større grad ses i sammenheng er riktig vei å gå. Men det forutsetter kapasitet hos NFR slik at søknadsprosessen ikke tar for lang tid.

I tillegg er privat og offentlig sektor tettere vevd sammen med store synergier seg imellom. Dette bør gjenspeiles i økosystemet for forskning og innovasjon. I dag er skillet mellom virkemidler rettet mot næringslivet og virkemidlene rettet mot offentlig sektor store og i for liten grad samordnet. En

Forts. fra forrige side.

• Med utgangspunkt i området du representerer, hvordan kan forskerens tradisjonelle ekspertrolle utfordres slik at det stimuleres til innovasjon og økt læring for alle involverte parter?

Kommunesektoren sitter i stor grad på taus kunnskap. Kunnskap som ikke er dokumentert. Forskere må i større grad anerkjenne denne kunnskapen. Forskningen og kunnskapsutviklingen må veves sammen med utvikling av praksis og det at man faktisk gjør noe. Forskere må i større grad bruke forskningsmetoder som aksjons- og følgeforskning. Forskerne må utfordres på å være interaktive i forskningsprosessen. Det bør oppmuntres til at forskere analysere og diskutere funn, skriver og diskutere hvilken ny praksis den nye kunnskapen medfører sammen med de kommunene det forskes med. NFR kan stimulere denne utviklingen gjennom utlysninger og evalueringskriterier.

Hvis forskernes tradisjonelle ekspertrolle skal utfordres er det en forutsetning at det er kommunesektoren som sitter som eiere av prosjekter. Problemformuleringen bør også i stor grad komme fra kommunesektoren selv, gjerne i samarbeid med forskere og andre. Overgangen til porteføljestyring i NFR er spennende og har et stort potensiale for å se ting i sammenheng. Faren er at færre brukere i de ulike styrende vil gjøre avstanden til brukerne av forskningen større. Forskningsmiljøene kan få forsterket definisjonsmakt over hvilke prosjekter som igangsettes. Forskningsrådet må derfor jobbe kontinuerlig med å sikre brukerperspektivet i porteføljestyrende. Her er det ikke nok med representanter. Det er en forutsetning av brukerrepresentantene har reell gjennomslagskraft.

3. Målsettinger (maks 3200 tegn inkl mellomrom):
Hva bør være mål og ambisjonsnivå det er ønskelig å oppnå innenfor ditt område?

Målet er at det i større grad forskes med, for og i kommunesektoren. Kommunesektoren sitter med virkemidler for flere av de stor samfunnsutfordringene fremover. Dette må gjenspeiles i allokeringen av forskningsmidler og i systemer og virkemidler som støtter opp under forskningen.

Å få bedre kunnskap om effekter av ulike tiltak bør være en hovedprioritering. Det er et poeng at forskningen i, med og for offentlig sektor ikke bare handler om å utvikle nye løsninger, men også om å evaluere og måle effekt av de tiltak som igangsettes og brukes. I dag vet vi for lite om effekter. Dette vanskeliggjør en fornuftig og kunnskapsbasert bruk av samfunnets ressurser. Måling og dokumentasjon av effekter, eller mangelen på effekter, vil gjøre det enklere å velge mellom ulike tiltak og destruere tiltak som ikke har effekt. Der gamle tiltak destrueres kan nye innoveres og utvikles i tett samarbeid mellom ulike aktører.

Forskningen og evaluering må i større grad til eksperimentering – for å vite hva som har virket, gitt hvilke effekter – og under hvilke forutsetninger og betingelser. Uten systematisk evaluering svekkes læring fra eksperimenteringen, og man har svakt grunnlag for å spre innovasjonen til nye sammenhenger.

4. Anbefalinger og tiltak (maks 3200 tegn inkl mellomrom):
   Hva er de mest relevante anbefalingene og tiltakene som bør fremheves innenfor ditt område?

Avstanden mellom kommunesektoren og forskningsmiljøene er fortsatt stor og det er behov for virkemidler og aktører som fungerer i mellomrommet mellom aktørene. I dag er disse virkemidlene, som kompetansmeglere, SkatteFUNN og muligheten for å søke forprosjekter, i stor grad utviklet i programmer rettet mot privat sektor. Virkemidlene er i alt for liten grad utviklet for offentlig sektor.

NFR bør vurdere i hvilken grad og hvordan virkemiddelapparatet som er utviklet for innovasjon i privat sektor kan overføres, videreutvikles og brukes til innovasjon i offentlig sektor. Det er behov for forprosjekter og risikoavlastning også for å stimulere til åpne innovasjonsprosesser i offentlig sektor. Spesielt et virkemiddel som kompetansemegler bør gjøres tilgjengelig også for offentlig sektor. Flere av kompetansemeglerne i VRI-programmet jobber allerede i skjæringspunktet mellom privat og offentlig sektor. Kompetansemeglere bør knyttes til NFR og ikke være så sterkt tilknyttet et program som i dag.

Forskningsrådet kan videre stimulere til økt forskning og innovasjon i kommunesektoren gjennom utlysninger og vurderingskriterier. Tverrsektorielle forskningsteam, brukerinvolvering, kommunerelevans osv. kan etterspørres i utlysningene og være et vurderingskriterium.

Det bør opprettes et Senter for forskningsdrevet innovasjon også for offentlig sektor.

5. Eventuelle andre vurderinger og kommentarer (maks 3200 tegn inkl mellomrom):

Innspill til Forskningsrådets strategi for åpen forskning

Bruk dette skjemaet for å gi innspill til Forskningsrådets strategi for åpen forskning. Innspillsrunden begynner uke 44 og varer til 1. februar 2019.

Les mer om de tre innspillsdokumentene på Forskningsrådets sider. Din institusjon eller virksomhet kan delta i innspillsrunden. Ved store institusjoner og virksomheter, kan underliggende enheter (som for eksempel fakulteter og avdelinger) sende separate innspill. Dere velger selv om dere ønsker å gi innspill til ett eller flere tema.

Innspill sendes som vedlegg til e-post: openscience@forskningsradet.no

---

Ethvert innspill som mottas innen 1. februar 2019, regnes som saksdokument i strategiprosessen og publiseres offentlig på Forskningsrådets nettsider.

Forskningsrådet vil ikke besvare eller kommentere innspill. Prosessen er offentlig. Anonyme innspill blir ikke behandlet eller lagt på nett. Vedlegg utover dette skjemaet vil ikke bli lest.

Vi forbeholder oss retten til å fjerne innlegg som for eksempel bryter med personvernet, har krenkende utsagn eller inneholder spam eller reklame.

Generelle spørsmål kan rettes til: openscience@forskningsradet.no

---

Innspillskjemaet følger denne disposisjonen:

1. Dagens situasjon:
   Beskriv kort styrker og svakheter i dagens system med vekt på eksisterende rammevilkår, praksis og kultur.
2. Vurderinger:
   Svar på de spørsmålene i innspillsdokumentene som er mest relevante for ditt område.
3. Målsettinger:
   Hva bør være mål og ambisjonsnivå det er ønskelig å oppnå innenfor ditt område.
4. Anbefalinger og tiltak:
   Hva er de mest relevante anbefalingene og tiltakene som bør fremheves innenfor ditt område?
5. Eventuelle andre vurderinger og kommentarer.

Informasjon om avsenderen

Navn på ansvarlig avsender

Pål Midtlien Danielsen

Institusjon

NILU - Norsk institutt for luftforskning

Underliggende enhet

Informasjon om hvilket tema det svares på i dette innspillsdokumentet (må besvares):

Åpen innovasjon

1. Dagens situasjon (maks 3200 tegn inkl mellomrom):
   Beskriv kort styrker og svakheter i dagens system med vekt på eksisterende rammevilkår, praksis og kultur.

Det gjøres mye i Forskningsrådets programmer for å stimulere og fasilitere åpen innovasjon. Her noen styrker og svakheter med eksisterende rammeverk.
Styrker:
- I mange programmer og utlysninger vektlegges involvering av brukere og fremtidige kunder. Dette legger et press på FoU-sektoren for prosjekter som skal være relevante for næringsliv og/eller samfunn. Dette viktig erfaring for aktørene ift samarbeid og åpen innovasjon.
- Det er generelt ok finansielle rammevilkår i Forskningsrådets innvilgede prosjekter.
- Offentlige aktører er ofte positive til å delta i gode FoU-prosjekter, men grad av ønsket involvering varierer.

Svakheter:
- Svært få av de søknadene som blir sendt inn oppnår finansiering. Mye tid i FoU-sektor forsvinner til søknader, og det er ofte så høy risiko å sende inn søknad at brukere/kunder kan miste interessen for deltakelse eller være skreptiske til involvering i søknadsfasen. Dette er utfordrende da søknadene er retningsgivende for prosjektene og dermed kan viktige vinklinger og perspektiver mangle.
- Det kan være vanskelig å få næringsliv med i NFR-prosjekter. Årsakene kan variere, men hovedårsakene er ofte: Ikke kapasitet, som igjen henger sammen med at finansieringen for dem er for svak i prosjektet (1) eller at det stilles krav om kontantbidrag til prosjektet (som for eksempel i kompetanseprosjekter i BIA) (2) eller at man ikke ser den fremtidige finansielle muligheten i deltakelse (det siste et uttrykk for at FoU-aktør ikke nødvendigvis "treffer" med forslaget på "business-siden") (3)
- Det er få FoU-miljøer som utvikler ferdige og operasjonelle digitale løsninger. Offentlige aktører i Norge ønsker gjerne dette og det kan være en "mis-match" mellom bruker/kundebehov og hva som faktisk kan utvikles. Det økte fokus på implementering er derfor viktig. Involvering av driftsorganisasjoner vil være viktig, og kompetanse på tjenesteutviklingsmetodikk en nødvendighet.

2. Vurderinger (maks 6400 tegn inkl mellomrom fordeles på 2 sider):
Svar på de spørsmålene i innspillsdokumentene som er mest relevante for ditt område.

Stimulere til åpen innovasjon
Økt kompleksitet fordrer nye former for samarbeid i forskningsdrevne innovasjonsprosesser.
• På hvilke områder kan åpenhet stimulere innovasjonsprosesser og hvordan?
• Hvordan stimulere til tverrfaglig og sektorovergripende forskning og innovasjon?

Svar:
- I forskningsdrevne innovasjonsprosesser er åpenhet viktig for å være så relevant mot samfunn og/eller næringsliv som mulig. Det er brukere og/eller kunder som vil avgjøre om et FoU-resultat faktisk kommer til bred anvendelse eller ikke (altså om det faktisk kan defineres som en innovasjon).
- Forskningsrådet og relevante brukere/kunder i ulike programmer bør vurdere ulike arbeidsmetoder og prosjektformater. For eksempel er Idelab et spennende oppsett som NFR benytter. Liknende oppsett og metoder bør utredes ift bruk i flere programmer
- Å arbeide etter åpen innovasjonprinsipper stiller krav til metode og resultat. Produkt- og tjenestedesign blir viktige komponenter i forskningsdrevne innovasjonsprosesser. Det bør aktivt stimuleres for denne kompetansen i FoU-miljø gjennom for eksempel egen finansiering, kurs og opplæring i forskningsdrevne innovasjonsprosjekter.

Åpen tilgang til resultater vs. immaterielle rettigheter
• Hvordan kan Forskningsrådet legge til rette for mer åpen innovasjon og hvordan bør dette i så fall gjøres?
• For forskningsbasert åpen innovasjon vil deler av produktet/prosessen være beskyttet av rettighetsregulering og tilgang til resultater i forskningsprosjekter. Hvilke risikofaktorer er knyttet til åpne innovasjonsprosesser med tanke på konkurransefortrinn og immaterielle rettigheter?

Svar:
Åpen tilgang til resultater kan være krevende i forskningsdrevne innovasjonsprosjekter, men så lenge dette er klart fra starten/fra utlysning av vil dette ofte kunne løses blant annet gjennom for eksempel lisensløsninger.

Samtidig vil dette for en Fou-aktør være styrende for hva slags type partnere som kan være interessert i å være med i et slikt prosjekt. Og, en risikofaktor er at et prosjekt som utvikler en åpen tilgangsløsning kan ha færre muligheter for inntjening og at kravet om åpen tilgang dermed blir en hemsko for næringslivet.

Forts. fra forrige side.

Offentlig- privat partnerskap - FoU-institusjoner, næringsliv og offentlig sektor
• Hvordan kan offentlige myndigheter og Forskningsrådet sikre at FoUI-investeringer bidrar til å løse store samfunnsutfordringer?

Svar:
- Gjennom store, brede (tverrfaglige) og lange prosjekter som involverer alle "stakeholderer" tar man ned risikoen. Dette betinger faktisk involvering og påvirkningsmuligheter fra ulike aktører, spesielt på bruker/kundesiden
- Gjennom å utvide repertoar av prosjekttyper, som Idelab er et ekspempel på. Ulike utfordringer kan kreve ulik tilnærming
- Fortsatt fokus på implementering
- Når det gjelder tjenesteutvikling bør kompetente leveranse- og driftsmiljøer inkluderes.

Ekspertrollen og åpne læringsprosesser
• Med utgangspunkt i det området du representerer, hvordan kan det bidras til bred involvering i forskning- og innovasjonsprosesser?
• Med utgangspunkt i området du representerer, hvordan kan forskerens tradisjonelle ekspertrolle utfordres slik at det stimuleres til innovasjon og økt læring for alle involverte parter?

Svar:
- For å sikre bred involvering vil ansvarliggjøring av prosjektledelsen ift det faktiske arbeid som kreves for bred involvering og sikring av relevans. Fremtidige brukere/kunder kan levere tilbakemelding til NFR om de er tilstrekkelig tatt med på diskusjoner og gjennomganger.
- Det er viktig at forskere får økt prosessforståelse når det gjelder innovasjonsprosjekter. Kurs og seminarer hvor dette gåes igjennom ville være fint om tilbys fra NFR.

3. Målsettinger (maks 3200 tegn inkl mellomrom):
Hva bør være mål og ambisjonsnivå det er ønskelig å oppnå innenfor ditt område?

Som innovasjonsdirektør ved NILU er det viktig å sette åpen innovasjon på agendaen, samt lykkes med slike innovasjonsprosjekter.

Åpen innovasjon på agenden:
- Økt forståelse for metodikk som fokusere på samskaping. Designmetodikk er ønsket anvendt i større grad
- I samsvar med både det offentlige og det private næringsliv er åpen innovasjon noe som vi har en unik mulighet til å benytte oss av i dialogen og diskusjoner man har med "stakeholders" om nye prosjekter. Med økt fokus på åpen innovasjon vil disse prosjektene bli bedre.

Ambisjon:
- At NILU er kjent for å levere relevant og god FoU i åpen innovasjonsprosjekter, samt at NILU mestrer ulike arbeidsmetodikker og prosjekttyper.

4. Anbefalinger og tiltak (maks 3200 tegn inkl mellomrom):
   Hva er de mest relevante anbefalingene og tiltakene som bør fremheves innenfor ditt område?

Forslag til tiltak:
- Krav til involvering av bruker/kunde. Disse aktørene bør gis makt gjennom for eksempel styringsgrupper
- Tilby variasjon av prosjekttyper (lange, korte, med/uten prosessfasilitatorer, krav til IKT-aktør/leverandør etc). Ulike problemer trenger ulike løsninger, og dette er også reflektert på metodesiden. Designmetodikk, tjenestedesign er enkle metoder, men kan ha stor betydning om et prosjekt lykkes med å faktisk realiseres og implementeres
- Dersom det er usikkerhet, eller at det kreves arbeid med rettighetsavklarende elementer i samarbeidet er det bra om NFR kan stille med bistand ift avtaleverk. Dette vil være avgjørende for de kommersielle elementene i innovasjonsprosjekter, og vil også styre i hvilken grad næringsliv er interessert.

5. Eventuelle andre vurderinger og kommentarer (maks 3200 tegn inkl mellomrom):

Norges miljø- og biovitenskapelige universitet
Prorektor for forskning

Forskningsrådet - åpen forskning

Vår ref.	Deres ref.	Dato
18/04635-8		31.01.2019

Forskningsrådets høring om policy for åpen forskning - innspill fra NMBU (til Forskningsrådet)

Vedlagt følger NMBUs innspill til Forskningsrådets høring om policy for åpen forskning (vedlegg 1), åpen innovasjon (vedlegg 2) og brukerinvolvering og folkeforskning.

Vennlig hilsen

Mari Sundli Tveit
Rektor

Øystein Johnsen
Prorektor for forskning og innovasjon

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke håndskrevne signaturer.

Vedlegg: Vedlegg 1_Åpne forskningsprosesser_final, Vedlegg 2_Åpen innovasjon_final, Vedlegg 3_Brukerinvolvering_folkeforskning_final

Postboks 5003
1432 ÅS
67 23 00 00

Øystein Johnsen
solveig.fossum-raunehaug@nmbu.no

post@nmbu.no
www.nmbu.no

Innspill til Forskningsrådets strategi for åpen forskning

Bruk dette skjemaet for å gi innspill til Forskningsrådets strategi for åpen forskning. Innspillsrunden begynner uke 44 og varer til 1. februar 2019.

Les mer om de tre innspillsdokumentene på Forskningsrådets sider. Din institusjon eller virksomhet kan delta i innspillsrunden. Ved store institusjoner og virksomheter, kan underliggende enheter (som for eksempel fakulteter og avdelinger) sende separate innspill. Dere velger selv om dere ønsker å gi innspill til ett eller flere tema.

Innspill sendes som vedlegg til e-post: openscience@forskningsradet.no

---

Ethvert innspill som mottas innen 1. februar 2019, regnes som saksdokument i strategiprosessen og publiseres offentlig på Forskningsrådets nettsider.

Forskningsrådet vil ikke besvare eller kommentere innspill. Prosessen er offentlig. Anonyme innspill blir ikke behandlet eller lagt på nett. Vedlegg utover dette skjemaet vil ikke bli lest.

Vi forbeholder oss retten til å fjerne innlegg som for eksempel bryter med personvernet, har krenkende utsagn eller inneholder spam eller reklame.

Generelle spørsmål kan rettes til: openscience@forskningsradet.no

---

Innspillskjemaet følger denne disposisjonen:

1. Dagens situasjon:
   Beskriv kort styrker og svakheter i dagens system med vekt på eksisterende rammevilkår, praksis og kultur.
2. Vurderinger:
   Svar på de spørsmålene i innspillsdokumentene som er mest relevante for ditt område.
3. Målsettinger:
   Hva bør være mål og ambisjonsnivå det er ønskelig å oppnå innenfor ditt område.
4. Anbefalinger og tiltak:
   Hva er de mest relevante anbefalingene og tiltakene som bør fremheves innenfor ditt område?
5. Eventuelle andre vurderinger og kommentarer.

Informasjon om avsenderen

Navn på ansvarlig avsender

Mari Sundli Tveit

Institusjon

Norges miljø- og biovitenskapelige universitet

Underliggende enhet

Informasjon om hvilket tema det svares på i dette innspillsdokumentet (må besvares):

Tema 1 - åpne forskningsprosesser

1. **Dagens situasjon (maks 3200 tegn inkl mellomrom):**
   Beskriv kort styrker og svakheter i dagens system med vekt på eksisterende rammevilkår, praksis og kultur.

Åpen publisering (OA): Utfallet av forhandlingene knyttet til Plan S og hvordan denne blir implementert vil få betydning for hvordan løsninger og systemer for åpen publisering vil se ut i fremtiden. Det vil være flere policyer, retningslinjer, verktøy m.m som vil måtte endre seg når man ser utfallet av Plan S (se NMBUs innspill til veileder for Plan S, 04. 02. 2019 for detaljer; her nevner vi noen av momentene).

Per i dag er det kun ca. 20 % av dagens nivå 1 og 2 tidsskrifter er gull OA. Dette betyr at slik publisering nå gir liten bibliometrisk uttelling for den enkelte forsker og for institusjonene. Gitt kriteriene i Plan S, må publiseringsindikatoren i KDs budsjettmodell (RBO) endres og tilpasses kravet om gull OA.

Grønn OA, via deponering av post-print versjonen av en artikkel i et åpent vitenarkiv, er en måte å tilgjengeliggjøre publikasjoner som er bak betalingsmurer. Men det er utfordringer knyttet til dette fordi forfatteren har lite kunnskap om hvilken versjon av en artikkel som kan lastes opp, i enkelte tilfeller har ikke forfatteren tilgang til den rette versjonen, og opplastingsfunksjonen via Cristin er tungvinn og ikke godt nok kjent. Registrering og tilgang til full tekst av publikasjoner via Cristin burde være automatisert. I dag er det svært mange artikler som forfatteren må registrere og laste opp selv, og det medfører merarbeid som er unødvendig. En bedre løsning for grønn OA er publisering gjennom pre-print servere, eks BioArchive. Slike servere har flere fordeler utover åpen tilgjengeliggjøring av publikasjoner, nemlig at forskere dokumenterer at de er først ute med resultater og dermed unngår å bli "kuppet" av konkurrerende forskningsgrupper. Tilsvarende systemer bør utvikles og være tilgjengelig i andre fagfelt.

Systemet for gull OA publisering slik det fungerer i dag er tungvint og må forbedres. Først må forfatteren betale for publisering, deretter søke om å få dekket sine utgifter fra lokale publiseringsfond. Disse fondene har til tider lite midler og forskerne kan oppleve at utgiftene til gull OA blir refundert lenge etter eller ikke blir refundert i det hele tatt.

Nåværende abonnementssystem gir incentiver for høyere kvalitet i tidsskriftene og dermed stadig flere lesere. Gull OA kan være en fremtidsrettet måte å publisere på gitt at publiseringskanalene holder høy kvalitet og grundige fagfellevurderinger. Men det kan også gå i den retning at jo flere forfattere som får sine artikler publisert - uansett kvalitet; jo større inntjening. Det er viktig å sikre at dette ikke skjer.

Åpne forskningsdata: Arkivering av forskningsdata i dataarkiv og tilgjengeliggjøring av dette er for mange forskere velkjent, mens andre har lite kunnskaper om dette. Det etterspørres stadig gode verktøy for datahåndteringsplaner samt lagrings- og arkiveringsløsninger. Det er svært mange ulike behov fordi forskningstema, metoder og verktøy er svært ulike både innen og mellom ulike disipliner. Det er derfor viktig at forskningsmiljøene stimuleres til å utvikle standarder og kultur for deling, lagring og arkivering. Det er et stort behov for datarøktere (data managers) ved institusjonene og i forskningsmiljøene, samt økt kompetanse og kunnskap om datahåndtering.

2. **Vurderinger (maks 6400 tegn inkl mellomrom fordeles på 2 sider):**
   Svar på de spørsmålene i innspillsdokumentene som er mest relevante for ditt område.

1. Løsninger og verktøy:

På hvilke områder er det særlig behov for nasjonal koordinering, felles løsninger og retningslinjer?
NMBU mener at systemet for publisering må forenkles. Det er en utfordring at forskerne selv ikke forstår systemene. For eksempel finnes følgende begrep: gull OA, grønn OA, hydrid OA, pre-print, post-print, forlagets pdf, røvertidsskrift, nivå 1 og 2, publiseringsutvalg, publiseringsindikator, fagorgan, egenarkivering, vitenarkiv, lisens (6 ulike), copyright. Det er utfordrende at det ofte kun er ansatte i administrasjonene og ved bibliotekene som har nok innsikt.

For historisk bevaring bør det finnes et nasjonalt vitenarkiv for alle norske publikasjoner. Institusjonsvise vitenarkiv krever mye lokale ressurser. Forfatteren bør ha copyright til egne publikasjoner.

Det er stort behov for datarøktere (data managers) ved institusjonene og i forskningsmiljøene, samt økt kompetanse og kunnskap om datahåndtering. NSD kan spille en viktig nasjonal rolle, men det må også bevilges midler lokalt for å sikre lokal kompetanse. Dataarkivene som bygges opp nasjonalt og som får store ressurser fra offentlige midler (NIRD, NSD m.m), må samarbeide tett, koordineres og ha nok ressurser til å bistå forskere fra ulike fagområder. Det er et stort behov for målrettet informasjon om eksisterende tilbud og muligheter. Det er behov for å utdanne kuratorer hvis oppgave er å forvalte data som deponeres i arkivene over tid.

System og verktøy for lagring av data bør være lokalt på institusjonene, men deling av data mellom institusjoner (nasjonalt og internasjonalt) må være mulig.

Datahåndteringsplaner (DMP) er et godt tiltak for å starte tidlig med god datahåndtering. Men per i dag er det lav kompetanse knyttet til dette både i forskningsmiljøene, ved institusjonene og til og med i Forskningsrådet selv. NSD har utviklet en generell DMP som fungerer godt, men det bør utvikles DMP som er mer spesifikke innenfor fagene. Ved utvikling av slike DMPer er det viktig at fagmiljøene involveres.

2. Kompetanse og opplæring:

Hvilke grupper har størst behov for opplæring, rådgivning og veiledning og hvem bør ha ansvar for at dette tilbys? Studenter, ph.d.-kandidater, vitenskapelig ansatte, teknisk/ administrativt ansatte har behov for dette. Det er behov for både lokal og nasjonal opplæring, rådgivning og veiledning. Det må bevilges midler til å implementere dette i nye utdanningsprogrammer, emner, ressurser i forskningsgruppene og ved institusjonene.

3. Forskningsdata:

Hvem bør ha ansvar for å utdanne datarøktere?
Utdanningsinstitusjonene.

Hvilken plass bør datarøktere ha i forskningsprosjekter?
I større forskingsprosjekter bør det bevilges midler til egne datarøktere. I mindre prosjekter bør institusjonene ha ressurser lokalt.

Hvordan sikre at tilbudet av datainfrastrukturer gjenspeiler dagens og morgendagens forskningsbehov?
Dette kan sikres gjennom utvikling av datainfrastrukturer i samarbeid med forskningsmiljøene både nasjonalt og internasjonalt. Det må bevilges midler til utdanningsprogrammer og

forskningsprosjekter. Samarbeid med næringsliv og offentlig sektor er viktig.

Hvilke insentiver er viktige for å stimulere til økt datadeling og til åpen metodedeling?
Det viktigste insentivet for å få dette til, er at verktøy og systemer er lett tilgjengelige og enkle, og at forskerne kan få hjelp når de trenger. Det er mulig merittering for denne type arbeid kan fungere.

Hvordan sikre både nasjonal og internasjonal samordning av datainfrastrukturer som tilbyr fellestjenester for forskning? Hvordan sikre at relevante tjenester etableres og unngå overlapp?
Ansvaret for datainfrastrukturer som tilbyr fellestjenester for forskning må være på nasjonalt nivå, og mulig å involvere UHRs fagorganer mer aktivt enn i dag. Informasjon er en nøkkel. Det finnes mange datainfrastrukturer, men de er ikke veldig kjent for nye fagområder som nå må ta datalagring mer alvorlig enn før.

Er det behov for å opprette egne institusjoner for forvaltning av en eller flere datainfrastrukturer? Eventuelt på hvilke områder?
Muligens. Det viktigste er at NSD og NIRD/ UNINETT Sigma2 har et tett samarbeide. Det må unngås at det bygges opp parallelle nasjonale systemer og institusjoner. Det må defineres hvilken rolle UNIT skal ha når det gjelder datahåndtering og datainfrastrukturer.

4. Insentiver og belønning for åpen forskning:

Hvordan ivareta kvalitetssikring av forskning?
Dagens system for fagfellevurderinger av publikasjoner, søknader og ansettelser må opprettholdes. Kvaliteten utvikles i forskningsmiljøene. Det bør telle i merittering å ha utført review-arbeid. Det eksisterer i dag løsninger eks Publons (https://publons.com/about/home/) som gir mulighet for å anerkjenne review-arbeid, men det «tar ikke av» uten at det legges vekt på det ved merittering.

Dersom det ikke skal være tidsskriftenes innflytelsesfaktor som legges til grunn når forskningskvalitet måles: hvordan, og ut i fra hvilke kriterier, bør forskningskvalitet vurderes?
En mulig måte å legge vekt på publikasjonens kvalitet er gjennom for eksempel siteringsindekser. Dette kan være problematisk fordi det mangler tradisjoner i en del fagfelt, spesielt innen samfunnsvitenskapene og humaniora. Tidsskriftenes innflytelsesfaktor (Impact Factor) er et viktig kvalitetskriterium som er bygget opp over lang tid og som ikke bør fjernes helt, men som kan legges til andre viktig kvalitetskriterier. Prinsippene i DORA, som NMBU har undertegnet, må implementeres.

Hvordan kan dokumentering og vurdering av forskerkompetanse innrettes for bedre å stimulere til åpen forskning?
Systemene og verktøyene for åpen forskning må utvikles i takt med forskningen selv. Da vil det i seg selv være gode incentiver for åpen forskning. Per i dag får de unge forskerne som gjør dette fordeler karrieremessig og får et større nettverk. Graden av åpen forskning varierer mye mellom fag og disipliner. Et eks er BioArchive som brukes mye innen biologi. Her er det mulig å følge og kvantifisere hvordan ens publikasjon blir delt og kommentert gjennom https://rxivist.org. Denne portalen gjør følgende: "Rxivist combines pre-prints from bioRxiv with data from Twitter to help you find the papers being discussed in your field. Currently indexing 40,437 bioRxiv papers from 182,693 authors». Dette viser at det utvikles stadig nye former for kommunikasjon om forskning basert på deling og åpenhet, og dette vil måtte påvirke våre systemer for incentiver, belønning og vurderinger ved opprykk etc.

3. **Målsettinger (maks 3200 tegn inkl mellomrom):**
   Hva bør være mål og ambisjonsnivå det er ønskelig å oppnå innenfor ditt område?

Åpen publisering:
Hovedmålsettingen innenfor Åpne forskningsprosesser er at systemene for kvalitetssikring og fagfellevurderinger videreføres. I tillegg bør det være en målsetning at systemene og verktøyene for publisering forenkles og endres i retning av full åpen tilgang (men ikke på bekostning av kvalitet).

Åpne data:
Hovedmålsetting bør være at kompetansen økes i alle deler av forskningskjeden: ansatte og studenter ved institusjonene, hos de som finansierer forskningen, i byråkratiet, i næringslivet og i offentlig sektor. I tillegg må det utvikles verktøy og metoder for at dette kan gjennomføres i praksis.

4. **Anbefalinger og tiltak (maks 3200 tegn inkl mellomrom):**
   Hva er de mest relevante anbefalingene og tiltakene som bør fremheves innenfor ditt område?

- Det er særdeles viktig at kvalitetssikring og fagfellevurdering opprettholdes i en overgang mot mer åpen forskning. Eksisterende systemer for dette må derfor videreføres og videreutvikles i fagmiljøene.
- Det er nødvendig med forenkling av publiseringssystemene og det nasjonale publiseringsregimet. Det må være sterkere incentiver for høy kvalitet fremfor kvantitet.
- Cristinsystemet bør forenkles og automatiseres.
- Det er nødvendig med gode og tilgjengelige nasjonale datainfrastrukturer. Det er viktig med avansert brukerstøtte både nasjonalt og lokalt.
- Det er nødvendig med opplæring og kompetanseheving ved institusjonene, i fagmiljøene, blant studentene og hos forskningsfinansierende institusjoner. Det må bevilges midler til utdanning av datarøktere og til utvikling i fagmiljøene/prosjektene.

5. **Eventuelle andre vurderinger og kommentarer (maks 3200 tegn inkl mellomrom):**

Innspill til Forskningsrådets strategi for åpen forskning

Bruk dette skjemaet for å gi innspill til Forskningsrådets strategi for åpen forskning. Innspillsrunden begynner uke 44 og varer til 1. februar 2019.

Les mer om de tre innspillsdokumentene på Forskningsrådets sider. Din institusjon eller virksomhet kan delta i innspillsrunden. Ved store institusjoner og virksomheter, kan underliggende enheter (som for eksempel fakulteter og avdelinger) sende separate innspill. Dere velger selv om dere ønsker å gi innspill til ett eller flere tema.

Innspill sendes som vedlegg til e-post: openscience@forskningsradet.no

---

Ethvert innspill som mottas innen 1. februar 2019, regnes som saksdokument i strategiprosessen og publiseres offentlig på Forskningsrådets nettsider.

Forskningsrådet vil ikke besvare eller kommentere innspill. Prosessen er offentlig. Anonyme innspill blir ikke behandlet eller lagt på nett. Vedlegg utover dette skjemaet vil ikke bli lest.

Vi forbeholder oss retten til å fjerne innlegg som for eksempel bryter med personvernet, har krenkende utsagn eller inneholder spam eller reklame.

Generelle spørsmål kan rettes til: openscience@forskningsradet.no

---

Innspillskjemaet følger denne disposisjonen:

1. Dagens situasjon:
   Beskriv kort styrker og svakheter i dagens system med vekt på eksisterende rammevilkår, praksis og kultur.
2. Vurderinger:
   Svar på de spørsmålene i innspillsdokumentene som er mest relevante for ditt område.
3. Målsettinger:
   Hva bør være mål og ambisjonsnivå det er ønskelig å oppnå innenfor ditt område.
4. Anbefalinger og tiltak:
   Hva er de mest relevante anbefalingene og tiltakene som bør fremheves innenfor ditt område?
5. Eventuelle andre vurderinger og kommentarer.

Informasjon om avsenderen

Navn på ansvarlig avsender

Mari Sundli Tveit

Institusjon

Norges miljø- og biovitenskapelige universitet

Underliggende enhet

Informasjon om hvilket tema det svares på i dette innspillsdokumentet (må besvares):

Tema 2 - Åpen innovasjon

1. **Dagens situasjon (maks 3200 tegn inkl mellomrom):**
   Beskriv kort styrker og svakheter i dagens system med vekt på eksisterende rammevilkår, praksis og kultur.

NMBU mener at åpen innovasjon er et interessant fenomen som betegner prosesser hvor aktører fra ulike sektorer og faglig ståsteder kommer sammen for å løse utfordringer som krever tverrfaglig tilnærming og diversitet i perspektiver. Åpen innovasjon er et begrep som på flere måter er krevende å forstå nettopp på grunn av at innovasjonsprosessene er komplekse, sjelden lineære, og så mangfoldige at begreper vi bruker ikke blir presise nok. Det hindrer oss likevel ikke i å utvikle innovasjonsøkosystemer, som nettopp er under stadige utvikling for å inspirere og tilrettelegge for prosesser hvor deltagere åpent bidrar til å skissere løsninger på store og små utfordringer. Forskningsrådets dokumenter er interessante, men ikke nødvendigvis klargjørende, og NMBU ser med fram til hvordan Forskningsrådet vil utvikle sin policy. Vi bidrar gjerne med å drøfte begrepet «åpen innovasjon» for å fremme tiltak og aktivitet som gir økt innovasjon og verdiskapning tuftet på bærekraftsmålene.

Det er mange gode hensikter knyttet til bredere involvering og større åpenhet i forbindelse med forskningsdrevet innovasjon. Et økt samarbeid mellom forsknings- og utdanningsinstitusjoner, næringslivet og offentlig sektor vil kunne skape ringvirkninger. En policy for åpen innovasjon bør ta hensyn til om innovasjonen kan medføre et paradigmeskifte og/eller bidra til å skape en ny næring hvor mange bedrifter kan etablere seg, eller om innovasjonen er en videreutvikling av eller en ny kombinasjon av kjent teknologi.

Graden av åpenhet kan avhenge av hvor langt man har komment i innovasjonsprosessen. Opphavsrettigheter til ideer må beskyttes, og grunnideen med kommersialisering er at eierskap og bedriftsetablering sikres gjennom patentering i helt eller delvis lukkede prosesser. Selv kommersialiseringsarbeidet, eller forretningsutviklingen, kan være åpen, der man etterspør kunnskap og ferdigheter idet man inviterer til partnerskap eller inviterer underleverandører inn for å ferdigstille produkt eller tjeneste for salg og dernest videreutvikling.

Innovasjonsprosesser kan også være helt åpne på et tidlig stadium, for eksempel i idèverksteder, der man søker sammen for å løse et eller flere problem, der deltagerne helt åpent fremmer ideer i fellesskap. Gode ideer utvikles, og etter at ideene blir konkretisert, så må prosessene gradvis lukkes, patentene utformes og rettigheter sikres i lukkede fora der risikovillig investorkapital stilles til rådighet for kommersielt lovende prospekter.

Publisering er den viktigste drivkraften for de fleste vitenskapelig ansatte ved universitetene. Dette er fordi publisering tradisjonelt har vært det viktigste grunnlaget for prestisje og videre karriereveier innen akademia. I de senere årene har det vært satt fokus på merittering av undervisning da dette ofte har kommet i skyggen av forskning og publisering. Det er helt tydelig at merittering av undervisning er et viktig virkemiddel for økt prestisje og fokus. Tilsvarende kan være gjeldende for innovasjon. Patenter er også eks på publikasjoner, og merittering av patentering, men også innovasjonsarbeid mer generelt, bør innføres.

.

2. **Vurderinger (maks 6400 tegn inkl mellomrom fordeles på 2 sider):**
   Svar på de spørsmålene i innspillsdokumentene som er mest relevante for ditt område.

Stimulere til åpen innovasjon: Økt kompleksitet fordrer nye former for samarbeid i forskningsdrevne innovasjonsprosesser.

På hvilke områder kan åpenhet stimulere innovasjonsprosesser og hvordan?
Åpen forskning vil gi økte muligheter for innovasjon, sektorsamarbeid og utvikling av bærekraftige løsninger. Det betyr at åpenhet utvikles som en bærende verdi, basert på tillitsbygging mellom samarbeidspartene i forskningsprosjektene.

Hvordan stimulere til tverrfaglig og sektorovergripende forskning og innovasjon?
- Utveksling av arbeidskraft mellom ulike sektorer, gjesteopphold og samarbeid om studentoppgaver og forskningsprosjekter.
- Incentiver og rammevilkår må legge til rette for økt samarbeid på tvers av sektorer.
- Samarbeidet mellom Forskningsrådet og Innovasjon Norge må videreutvikles slik at finansiering av gode innovasjonsideer styrkes. Dette omfatter også SIVA.
- Etablere, vedlikeholde og finansiere gode møteplasser mellom lokalpolitikere, forskere, studenter og næringslivsaktører.
- Beholde og styrke SFI- og FME-finansieringen.
- Etablere store bærekraftsprogram innen forskning og innovasjon i Forskningsrådet, der sektordepartementene gir slipp på sine sektorielle føringer og heller bidrar finansielt til samarbeid på tvers av sektorene.

Hvordan kan Forskningsrådet legge til rette for mer åpen innovasjon og hvordan bør dette i så fall gjøres?
- Utlyse midler til etablering og utvikling av innovasjonsøkosystemer som stimulerer til samarbeid mellom ulike sektorer.
- Utlyse midler til workshops som er spesielt designet til å utveksle erfaringer og analysere suksesshistorier.
- (Videre)utvikle finansieringsordninger for ungt entreprenørskap, særlig koplet mot miljøer som arbeider med kunnskapstriangelet: forskning, utdanning og innovasjon.
- Utvikle avtalemaler som tar innover seg åpen innovasjon i ulike ledd av en innovasjonsprosess.
- Tydeliggjøre lovverket som setter rammer for universitetenes og vitenskapelig ansattes plikter og rettigheter.

Åpen tilgang til resultater vs. immaterielle rettigheter

For forskningsbasert åpen innovasjon vil deler av produktet/prosessen være beskyttet av rettighetsregulering og tilgang til resultater i forskningsprosjekter. Hvilke risikofaktorer er knyttet til åpne innovasjonsprosesser med tanke på konkurransefortrinn og immaterielle rettigheter?

Det er viktig for institusjonene å ivareta alle ideer som har utspring i forskning og utdanning både fra studenter og fra ansatte. Ideene vil kunne beskyttes og videreutvikles dersom forsknings- og innovasjonsprosessen kjøres i riktig rekkefølge (dvs patentering før publisering). Eksempler på risikofaktorer:

- Publisering før ideevaluering fordi presset på åpen publisering blir for høyt. Det er spesielt viktig å være oppmerksom på publisering av master- og ph.d.-oppgaver i åpne vitenarkiv (slik som Brage) kan hindre videre patentering.
- Samarbeid mellom parter hvor IPR-problemstillinger ikke er avtalefestet. Konsortier mellom flere industripartnere og FoU-institusjoner er særlig utsatt.
- I de fleste tilfeller vil ikke næringslivet kunne utnytte forskningsresultater kommersielt dersom de ikke er beskyttet før publisering.

Offentlig- privat partnerskap - FoU-institusjoner, næringsliv og offentlig sektor

Vil åpne forsknings- og innovasjonsprosesser kunne motvirke at offentlig-privat partnerskap utvikler seg i retning av at det offentlige i stadig større grad tar risikoen og de private aktørene får fortjenesten, og i tilfelle hvordan?

Det er vesentlig for samfunnsutviklingen at forskningsresultater, dvs ny kunnskap, er tilgjengelig for utvikling av innovasjoner, både de som kan utløse paradigmeskifter og de som kan utvikle forretningen til etablerte bransjer og selskaper. Det er mange eksempler på at tilgjengeliggjøring av kunnskap og teknologi har vært avgjørende for samfunnsutviklingen. Ett eksempel er lakseoppdrett. Det hele startet med at kreative NMBU-forskere innen husdyravl og genetikk samarbeidet med aktive og interesserte næringsaktører utviklet det som i dag er en av Norges viktigste næringer. Det offentlige investerer fremdeles betydelige beløp i forskning som bidrar til å videreutvikle denne næringen. I gitte situasjoner ønsker private selskaper å patentere oppfinnelser fra denne forskningen. Størrelsen på godtgjøring til universitetet versus innsatsen fra det aktuelle selskapet kan bli en problemstilling.

Hvordan kan offentlige myndigheter og Forskningsrådet sikre at FoUI-investeringer bidrar til å løse store samfunnsutfordringer?

Dette kan løses gjennom forutsigbar og langsiktig finansering av forskning samt skattefordeler hos næringsaktører. Et vesentlig poeng er at forskningstemaer også må kunne være åpne, dvs at forskersamfunnet må bidra til å definere temaer og problemområder. Samtidig er det viktig at en velger å støtte forskning og innovasjon som nettopp søker å belyse og løse opplagte utfordringer vi har som samfunn.

Ekspertrollen og åpne læringsprosesser

Med utgangspunkt i det området du representerer, hvordan kan det bidras til bred involvering i forskning- og innovasjonsprosesser?
Involvering i forskning- og innovasjonsprosesser skjer gjennom tverrfaglige møteplasser. Tilpassede arealer til dette formålet er et stikkord. Dette kan være fysiske møteplasser hvor næringsliv og akademia møtes (eks Eik ideverksted), forskningsinfrastrukturplattformer (eks Landskapslaboratoriet, Senter for husdyrforsøk, Senter for klimaregulert planteforskning m.m) hvor ulike disipliner møtes (eks biologi og teknologi).

Når det gjelder brukergrupper i samfunnet så er det mange muligheter knyttet til utvikling og utprøving av nye teknologi (sensor, datainnhenting) som kan gjøres i samarbeid med bruker (eks bønder). Bevaring av genressurser (in situ bevaring) og involvering i foredling av planter (pre-breeding og participatory breeding), og Living Lab for utprøving av nye teknologier er andre eksempler.

Med utgangspunkt i området du representerer, hvordan kan forskerens tradisjonelle ekspertrolle utfordres slik at det stimuleres til innovasjon og økt læring for alle involverte parter?

Det er en utfordring at merittering av forskning ofte kommer i veien for arbeid med innovasjon. For at forskere og andre ansatte skal se nytten av å jobbe med innovasjon må det settes av tid og midler samt vurderes merittering og incentiver av slik type arbeid. Kompetanse i innovasjon og entreprenørskap bør styrkes i alle deler av utdanningene og blant ansatte ved institusjonene.

3. Målsettinger (maks 3200 tegn inkl mellomrom):
Hva bør være mål og ambisjonsnivå det er ønskelig å oppnå innenfor ditt område?

NMBU har nylig vedtatt ny strategisk handlingsplan for verdiskaping, innovasjon og entreprenørskap med følgende visjon: «Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU) skal være anerkjent for sin fremragende forskning og sine viktige bidrag til kunnskapsbasert innovasjon og verdiskaping for en bærekraftig samfunnsutvikling. NMBU skal synliggjøre nyskapingsaktiviteten, skape kultur for entreprenørskap og gi studenter og ansatte muligheter til omsette idéer og resultater fra forskningen til løsninger for samfunnet. NMBU skal bidra til åpne innovasjonsprosesser".

I et langsiktig samfunnsperspektiv er det vesentlig at forskere klarer å se hvilke innovasjonsmuligheter som ligger i deres forskning. NMBU har i løpet av de siste 3 – 5 årene utviklet et sett av tiltak og aktiviteter for å bidra til økt innovasjon. Hovedprinsippet har vært å øke innovasjons- og entreprenørskapsevne gjennomgående på universitetet. NMBU vektlegger rom for å være kreativ, mot til å ta risiko, tilrettelegge for støtte til å løse konkrete problemstillinger i innovasjons- og entreprenørskapsarbeid og gi studenter og ansatte kompetanse i dette. Utdanning av dyktige kandidater med entreprenørielle- og tverrfaglige ferdigheter er viktig for å utvikle et tillitsbasert samarbeid med næringsliv og offentlig sektor.

Noen av tiltakene er etablering av ARD Innovation AS (TTO), Inkubator Ås AS, studentdrevede ideverksteder, utdanningstilbud i innovasjon og entreprenørskap og såkornmidler til tverrfaglige interne samarbeid. Idéverksteder har vist seg å være særlig viktig for å åpne opp for idéutvikling mellom private bedrifter og studenter og for at studenter skal tørre å etablere selskaper på sine ideer. Idéverkstedet utgjør sammen med ARD og Inkubator Ås en ramme for å utvikle gründerskap. Tilrettelegging og forutsigbare rammevilkår for innovasjonsøkosystemet ved NMBU er svært viktig i tillegg til at det må være et entydig og forståelig regelverk.

4. **Anbefalinger og tiltak (maks 3200 tegn inkl mellomrom):**
   Hva er de mest relevante anbefalingene og tiltakene som bør fremheves innenfor ditt område?

- Kultur for innovasjon, entreprenørskap og for samarbeid med etablert næringsliv kan styrkes ved å tilrettelegge for utveksling mellom sektorer. Dette kan for eksempel være å benytte forsknings- og utdanningsterminen i næringslivet eller offentlig sektor (prøves ut av NMBU fra og med 2019), praksisopphold i næringsliv, offentlig sektor og organisasjoner underveis i utdanningene, legge til rette for gjesteopphold ved institusjonene inkl. undervisning m.m.
- Det er viktig å styrke TTO og inkubatorfunksjonene, og gi dem forutsigbare økonomiske rammer og kapasitet.
- Samspillet mellom Forskningsrådet, Innovasjon Norge og SIVA kan utfordres. Virkemidlene må henge sammen, være tydelige og ha en enkel port inn til å søke. Forvaltningen av virkemidlene må gjøres av kompetente medarbeidere som har god innsikt regelverk (mva- og statsstøtteregelverk).
- Legge til rette med arealer til innovasjons- og entreprenørskapsarbeid, og øke tilgjengeligheten av laboratorier og forskningssentre for oppstartsselskaper og andre eksterne samarbeidspartnere.
- Det må legges til rette for at forskere og studenter kan gå inn som daglig ledere i oppstartselskaper. Permisjonsordning for vitenskapelig ansatte slik at de kan få prøve seg som gründer/ medgründer er en mulighet.
- Innovasjon og kommersialisering bør være meritterende for vitenskapelig ansatte.
- Det bør vurderes å utvikle insentiver til UH for innovasjon- og entreprenørskapsarbeid samt videreutvikle skattefordeler for oppstartselskaper og for selskaper som engasjerer seg i FoUI.
- Begrepsapparatet knyttet til åpen forskning inkl. åpen innovasjon må være tydelig og ensartet. Åpen tilgang betyr ikke nødvendigvis full umiddelbar åpenhet eller åpen tilgang til «alt». Mulighet for utsatt tilgjengeliggjøring må beskrives tydelig. Kunnskapen må økes i alle ledd.
- Konkurranseintensiteten i en bransje gjør at bedrifter ikke ønsker åpen innovasjon, men er opptatt av å sikre seg IP for raskt å kunne utvikle sin forretning. Åpne forsknings- og innovasjonsprosesser må ikke bli til hinder for samarbeid med forskningsintensive bedrifter og skremme bort attraktive partnere.

5. **Eventuelle andre vurderinger og kommentarer (maks 3200 tegn inkl mellomrom):**

De 17 bærekraftsmålene motiverer globalt, nasjonalt og lokalt og formulerer godt de utfordringene vi står overfor. NMBU mener åpen forskning og åpen innovasjon bør tilstrebes, men vi erfarer også at det sett fra bedrifters ståsted er mange dilemmaer med åpen innovasjon. Komplekse, globale utfordringer kan ikke løses uten samarbeid på tvers av faglige disipliner og samfunnssektorer, og det må utvikles forståelse og gjensidig respekt for ulike forskningstradisjoner i samarbeidet. Innovasjon fordrer høy kvalitet på forskningen, dyp innsikt i fenomener som innovasjonene kan bygge på, og vilje til å dele kunnskap som oppnås innen og mellom forskningsfellesskap. Studentene må delta i innovasjonsarbeidet og møter mellom forsker, student, næringsliv gir grobunn for nye ideer og verdiskapingspotensial.

Det essensielt at alle parter har gjensidig respekt og innsikt i hvilke perspektiver og prinsipper som er lagt til grunn for samspillet mellom forskningsinstitusjonene og offentlige og private aktører. Forståelsen og kunnskapen knyttet til åpen forskning og åpen innovasjon må forenes mellom ulike sektorer og aktører.

Innspill til Forskningsrådets strategi for åpen forskning

Bruk dette skjemaet for å gi innspill til Forskningsrådets strategi for åpen forskning. Innspillsrunden begynner uke 44 og varer til 1. februar 2019.

Les mer om de tre innspillsdokumentene på Forskningsrådets sider. Din institusjon eller virksomhet kan delta i innspillsrunden. Ved store institusjoner og virksomheter, kan underliggende enheter (som for eksempel fakulteter og avdelinger) sende separate innspill. Dere velger selv om dere ønsker å gi innspill til ett eller flere tema.

Innspill sendes som vedlegg til e-post: openscience@forskningsradet.no

---

Ethvert innspill som mottas innen 1. februar 2019, regnes som saksdokument i strategiprosessen og publiseres offentlig på Forskningsrådets nettsider.

Forskningsrådet vil ikke besvare eller kommentere innspill. Prosessen er offentlig. Anonyme innspill blir ikke behandlet eller lagt på nett. Vedlegg utover dette skjemaet vil ikke bli lest.

Vi forbeholder oss retten til å fjerne innlegg som for eksempel bryter med personvernet, har krenkende utsagn eller inneholder spam eller reklame.

Generelle spørsmål kan rettes til: openscience@forskningsradet.no

---

Innspillskjemaet følger denne disposisjonen:

1. Dagens situasjon:
   Beskriv kort styrker og svakheter i dagens system med vekt på eksisterende rammevilkår, praksis og kultur.
2. Vurderinger:
   Svar på de spørsmålene i innspillsdokumentene som er mest relevante for ditt område.
3. Målsettinger:
   Hva bør være mål og ambisjonsnivå det er ønskelig å oppnå innenfor ditt område.
4. Anbefalinger og tiltak:
   Hva er de mest relevante anbefalingene og tiltakene som bør fremheves innenfor ditt område?
5. Eventuelle andre vurderinger og kommentarer.

Informasjon om avsenderen

Navn på ansvarlig avsender

Mari Sundli Tveit

Institusjon

Norges miljø- og biovitenskapelige universitet

Underliggende enhet

Informasjon om hvilket tema det svares på i dette innspillsdokumentet (må besvares):

Tema 3: Brukerinvolvering og folkeforskning

1. Dagens situasjon (maks 3200 tegn inkl mellomrom):
   Beskriv kort styrker og svakheter i dagens system med vekt på eksisterende rammevilkår, praksis og kultur.

BRUKERINVOLVERING
NMBU har lang erfaring med brukerinvolvering. Dette gjelder både bedrifter, organisasjoner, offentlige institusjoner og enkeltindivider, både nasjonalt og internasjonalt, og det gjelder de fleste fagmiljøer. Brukerinvolvering styrker i normaltilfellet både relevans, formidling, akademisk rennommé og sosial aksept for vår virksomhet. Dessuten gir det læring til involverte parter, og det fører ofte også til f.eks. inkludering av studenter i arbeidet. I enkelte tilfeller kan det oppstå misnøye, f.eks. mht akademisk frihet og fordeling av økonomiske ressurser, men alt i alt er brukerinvolvering nødvendig og fornuftig i mange typer prosjekter og programmer.

Brukerinvolvering i organer som tildeler forsknings- og innovasjonsmidler er ofte fornuftig med tanke på relevans, men det kan også være problematisk fordi aktørene kan arbeide for å få finansiert aktiviteter som uansett ville blitt gjennomført (med private eller andre offentlige midler), samt aktiviteter som innebærer mer utredning enn forskning. På denne måten kan de tappe forskningssystemet for midler som kunne hatt en bedre anvendelse.

Brukerinvolvering av enkeltindivider kan også være problematisk pga forskningens ofte kompliserte natur. Selv om forskere må gjøre alt for å forklare komplekse problemstillinger på en folkelig måte, må kompleksitetens eksistens respekteres. Å inngå kompromisser som forflater forskningens natur, og kanskje til og med deflaterer folks oppfatning av forskningskompetanse vil være uheldig.

FOLKEFORSKNING
I første rekke dreier dette seg om datainnsamling, f.eks. selvrapportering via besøk i nasjonalparker, innrapportering av observasjoner av dyr, fugler, skader på åker, eng og skog etc. Noe av dette inngår systematisk i prosjekter, annet er ad hoc, men som likevel kan inngå i samlinger etc for framtidig forskning.

Systemer med egenrapportering (utlagte spørreskjemaer etc) er ofte effektivt og har et stort potensiale - ikke bare innen naturvitenskap men også innen samfunnsvitenskapen. Det er viktig å være bevisst at slik innsamling av data kan være vanskelig ettersom nøyaktigheten kan variere noe som kan gi tolkingsmuligheter pga selvseleksjon. Risikoen for bias er til stede. Et eksempel er spørreundersøkelse hvor vurdering av, og betalingsvilje for, ett eller annet naturgode kartlegges: man spør bare de som er til stede.

Bruk av internett, smarttelefoner og sensorer vil sannsynligvis åpne for større innsamling av (big) individdata også innenfor samfunnsvitenskapene i tida som kommer. Dette gir store muligheter, men også utfordringer. Som nevnt ovenfor er det viktig at forskningens natur bevares. De fleste mennesker har ingen forskerutdanning, og bør da heller ikke forledes til å tro at de er forskere samtidig som det må gjøres klart at dere bidrag kan være viktige og nyttige for forskningen.

2. Vurderinger (maks 6400 tegn inkl mellomrom fordeles på 2 sider):
Svar på de spørsmålene i innspillsdokumentene som er mest relevante for ditt område.

1. BARRIERER OG DILEMMAER INNENFOR BRUKERINVOLVERING

Ekspertrollen og behov for åpne læringsprosesser

a. Hvordan utfordre tradisjonelle ekspertroller i åpne forsknings- og innovasjonsprosesser?

Det kan også være viktig å stille spørsmålet: Hvorfor utfordre tradisjonelle ekspertroller? Det er viktig i denne sammenhengen å bevare verdien av forskerutdanning. Åpne forsknings- og innovasjonsprosesser må ikke gå på bekostning av den kvalitetssikring som er nødvendig slik at en unngår at eksperttittelen kan misbrukes.

b. Hvordan skal man stimulere til økt læring for alle parter i forsknings- og innovasjonsprosesser?

Man kan bruke media og sosiale medier bevisst gjennom hele prosessen. Programmer som NRKs «Folkeopplysningen» og «Latterlig smart» har trolig stor påvirkning. Det har også blogger (jfr insektøkologene) samt populærvitenskapelig innsats som i boka «Insektenes planet» der forfatteren Anne Sverdrup-Thygeson har allestedsnærværelse og stor aktivitet.

Bredere anvendelse av brukermedvirkning

a. Er det områder der brukermedvirkning har spesielt stor nytteverdi?

I næringsrettede prosjekter er som oftest brukermedvirkning nødvendig. Den har stor nytteverdi fordi de involverte kjenner praksis, har nettverk og kan vurdere relevans.

b. Bør Forskningsrådet øke innslag av brukermedvirkning, og i tilfelle på hvilke områder?

Her kunne man gjerne også ha spurt om Forskningsrådet burde redusere innslaget. Økning vil kunne være negativt i noen tilfeller (privatisering av offentlige forskningsmidler), mens det kan være positivt i andre, f.eks. for å sikre relevans og praktisk nytte.

c. Hvilken merverdi kan brukermedvirkning gi her?
Relevans, praktisk nytte, kompetanseheving, kjennskap til og innsikt i forskning, utvikling og innovasjon.

2. BARRIERER OG DILEMMAER INNENFOR STORE SAMFUNNSUTFORDRINGER

a. Hvordan skal man best legge til rette for gode involveringsprosesser der relevante aktører kan bidra til løsninger på konkrete samfunnsutfordringer?

Det finnes neppe et enkelt svar på dette, da samfunnsutfordringer gjelder så mye. Men i forskningssammenheng bør avgjørelsen om involvering tas på prosjektnivå, dvs overlates til prosjektledelsen.

b. Hvilke faktorer kan hindre god involvering og hvordan kan dette løses?

Svaret på dette avhenger av hva man mener med «god» involvering. Finansiering er imidlertid alltid viktig for å kunne oppnå fornuftig brukermedvirkning. Immaterielle rettigheter kan bli en utfordring som bør utredes.

Ressurser til folkeforskningsprosjekter

Det er viktig at teknologi, rammeverk, datasikring blir ivaretatt og satt opp i forbindelse med prosjekter. Ved det kan innsamlingen av materiale bli mer presist og målrettet.

Øker folkeforskningen tillit til forskningen?

Det er høy grad av tillit til den forskningen som bedrives i Norge i dag, men folkeforskningen kan bidra til bevisstgjøring blant medborgerne om hvordan deler av forskningen foregår. Det vil gi mer forståelse og skape nysgjerrighet som kan gi nye prosjekter.

Interessekonflikter

Ved videre utvikling av metode for folkeforskning er det viktig at også juridiske og etiske aspekter blir vurdert og nedfelt. Det finnes retningslinjer, eller prinsipper, utarbeidet i europeisk og amerikansk sammenheng som kan være nyttige å bli bevisst.

"Citizen science"
«Folkeforskning» er ikke et helt godt begrep siden det kan være noe tvetydig. I selve orddannelsen ligger det i denne typen begreper (genforskning, vannforskning, adferdsforskning) at første ledd viser til «objektet» for forskningen, ikke til de som deltar eller gjennomfører den. Det svenske begrepet «medborgerforskning» kan være et begrep som i større grad er dekkende.

3. **Målsettinger (maks 3200 tegn inkl mellomrom):**
   Hva bør være mål og ambisjonsnivå det er ønskelig å oppnå innenfor ditt område?

NMBU bør ha som målsetting å fortsette med brukermedvirkning i prosjektporteføljen omtrent som i dagens nivå. Vi tenker da først og fremst på sentrale prosjektpartnere. I forskning knyttet til forvaltningsspørsmål er inkludering av institusjonelle brukere (stakeholder participation) nesten obligatorisk.

Når det gjelder såkalt folkeforskning bør ambisjonen være å åpne for at denne kan øke. Å involvere borgerne i forskningsarbeid kan ha mye for seg. Det kan motivere, engasjere, invitere til kompetanseoppbygging mv. Inkluderingen kan foregå langs mange dimensjoner, f.eks. rapportering av ulike selvopplevde fenomener og observasjoner, rapportering fra individers egne sensorer og ulike intervjuteknikker.

Samtidig må man ha et realistisk bilde av hva det faktisk er mulig å kunne bidra med. Universitetene må ta et ansvar for å sikre at kvaliteten på forskningen og analysene av resultatene står seg vitenskapelig. Dette er også viktig for å være en motvekt til "pseudo-vitenskapelige" miljøer som legitimerer sin «forskning» med en kanskje perifer deltagelse i et forskningsprosjekt. Dagens og fremtidens sosiale medier og teknologi gir et stort potensiale for innsamling av et bredt spekter av materiale som den enkelte forsker ikke når over alene. Samtidig kan det misbrukes, og det er derfor nødvendig at universitetene og forskningsmiljøene går inn i dette for å unngå at slik misbruk legitimeres.

4. **Anbefalinger og tiltak (maks 3200 tegn inkl mellomrom):**
   Hva er de mest relevante anbefalingene og tiltakene som bør fremheves innenfor ditt område?

- Fortsett med involvering av særlig viktige aktører fra næringsliv, organisasjoner etc.
- Øk aktiviteten innenfor folkeforskning gradvis og med et kritisk blikk på hvordan involveringen skjer

5. Eventuelle andre vurderinger og kommentarer (maks 3200 tegn inkl mellomrom):

Vitenskapens autoritet og en ekspertrolle basert på denne er allerede utfordret – også av sterke interesser og aktører med makt i vår tid. «Tradisjonelle ekspertroller» er allerede utfordret på mange felt – men kanskje ikke på alle felt i like stor grad. Spørsmålet er ikke så mye å utfordre, men kanskje heller å diskutere hvordan utfordringene kan møtes på konstruktive måter som bidrar til å skape grunnlag for viktig forskning og gode beslutningsgrunnlag fremover.

Økt deltakelse og medvirkning i forskningsprosjekter skaper dilemmaer, særlig når det involverer aktører som er svært ulike og har svært ulik makt. Det er gjort en god del forskning innenfor «aksjonsforskning», «følgeforskning» osv. NFR bør ha mulighet til å finansiere et meta-prosjekt på erfaringer på dette.

Vi har også tematikken «lokalkunnskap», som reiser en del viktige spørsmål med tanke på åpen forskning, siden dette ofte viser til små, marginaliserte gruppers lokalt forankrede kunnskap, knyttet til deres identitet og språk (for eksempel som urbefolkning).

Det skal utvises varsomhet, fordi det å gjøre denne kunnskapen åpent tilgjengelig kan oppleves som et angrep på deres kulturelle integritet.

Sammanfattning norska forskningsrådet

Öppna forskningsprocesser (1)

Tar utgångspunkt i forskaren och forskningsinstitutionerna och beskriver hur själva forskningsprocessen ändras genom nya former för delning, samarbete och deltagande, dels framdrivet av digitalisering. Bättre kvalitet och relevans samt ökat bruk och tillit är de viktigste grunderna för att öppna upp forskningsprocessen.

1. Dagens situation: Beskriv kort styrkor och svagheter i dagens system med vikt på existerande ramvillkor, praxis och kultur.

   Det är extremt bra att forskning är öppen och djupt förankrad i såväl den privata affärsvärlden som bland medborgare. Samtidigt är det bra om projekt bedrivs målmedvetet, specialiserat, initierat av aktiva inom varje aktuellt projektområde

   SESTO (vårt datasysytem) gör stor mängd data tillgänglig för alla

2. Värderingar: Svara på de frågor i innspillsdokumenten (Åpne forskningsprosesser) som är mest relevanta för ditt område.

   Öppen forskning tillämpas lämpligen och ett etablerat samarbete finns både med universitet, andra organisationer och aktörer från näringslivet.
   I nuläget bestäms kvaliteten på forskningen till stor del av impact factors, vilket är associerat med en hel del problem, och en mer transparent forskning kan göra att den också värderas på annat sätt

3. Målsättingar: Vad bör vara önskvärt mål och ambitionsnivå att uppnå innanför ditt område.

   Ett fortsatt och stärkt samarbete mellan nuvarande aktörer

   Open access och hela dataset publiceras

   Byte av system gör inte bara data utan även koder blir öppet tillgängliga

4. Rekommendationer och åtgärder: Vad är de mest relevanta rekommendationer och åtgärder som bör framållas innanför ditt område?

   Open access-publicering bör uppmuntras i största utsträckning.
   Uppmuntra till fritt tillgänglig data redan innan eventuell vetenskaplig publikation

5. Eventuella andra bedömningar och kommentarer.

Öppen innovation (2)

Vänder sig till företag och offentliga institutioner, som genom ökad involvering, delning och samarbete kan uppnå snabbare och bättre lösningar samt närings- och samhällsmässig nytta. Öppen forskningsbaserad innovation ska kunna bidra till samhällsnytta långt över vad det enskilda företaget eller institutionen kan få var för sig.

1. Dagens situation: Beskriv kort styrkor och svagheter i dagens system med vikt på existerande ramvillkor, praxis och kultur.

   En ökad insikt och delaktighet utifrån minskar eventuellt misstänkliggörande och kan även bidra till ett större intresse från allmänheten

2. Värderingar: Svara på de frågor i innspillsdokumenten (Åpen innovasjon) som är mest relevanta för ditt område.

3. Målsättingar: Vad bör vara önskvärt mål och ambitionsnivå att uppnå innanför ditt område.
   Ett fortsatt och stärkt samarbete mellan nuvarande aktörer
   Open access och hela dataset publiceras
   Byte av system gör inte bara data utan även koder blir öppet tillgängliga

4. Rekommendationer och åtgärder: Vad är de mest relevanta rekommendationer och åtgärder som bör framållas innanför ditt område?

5. Eventuella andra bedömningar och kommentarer.

   Med ökad spridning utanför en definierad projektgrupp ökar behovet av andra kompetenser och publika mötesplatser som kommer att ge en ökad kostnad och ett minskat fokus.

Forskningsrådets høring om Åpen innovasjon

1.

Dagens situasjon (maks 3200 tegn inkl mellomrom):

De store samfunnsutfordringene krever nye løsninger, hvor akademia i større grad må samspille med næringsliv, offentlig aktører, sivilt samfunn for å levere relevant utdanning, forskning og innovasjon.

Innovasjonsprosesser hvor akademia, næringsliv, offentlig sektor samarbeider er økende, fordi raske endringer i markedet og samfunnet samt økt kompleksitet krever nye former for samarbeid i forskningsdrevne innovasjonsprosesser.

Universitets rolle er å bidra både indirekte og direkte i innovasjonsprosesser gjennom sine kjerneoppgaver som utdanning, forskning, kunstnerisk virksomhet, nyskaping/innovasjon og formidling.

NTNUs organisering

NTNUs prorektor for nyskaping har ansvaret for nyskaping- og innovasjonsarbeidet. NTNU har utviklingsmål for innovasjon og nyskaping i sin hovedstrategi. Prorektors oppgave er å ivareta relasjonene til næringslivsaktører regionalt, nasjonalt, internasjonalt og nyskapingsnettverk. Prorektor ivaretar kontakten med NTNU TTO, og koordinerer arbeidet med NTNUs intellektuelle rettigheter (IPR).

På fakultetsnivå har dekanene oppnevnt prodekaner med ansvar for innovasjon, som fungerer som bindeledd mellom NTNU sentralt og fakultet/institutt-nivå. Prodekanene for innovasjon møtes jevnlig i Nyskapingsforumet, som ledes av prorektor for nyskaping. Forskere og forskergrupper etablerer ulike kontakter og arenaer for samarbeid.

NTNUs organisering legger til rette for at universitetet samarbeider med næringsliv og offentlig sektor i økende grad og utvikler nye modeller for økt samhandling som kan gi kunnskapsbaserte og innovative løsninger på samfunnsutfordringene. NTNU tester ulike modeller for samhandling som for eksempel TRD3.0 – Universitetskommunen og Strategisk program for kunnskapsbasert innovasjon (se mer informasjon under punkt 2 og øke

Dagens rammevilkår

Dagens system gir mulighet for samspill mellom ulike aktører gjennom for eksempel BIA og sentra/klynge-satsningen. Graden av samspill varierer mellom universitetene og fagmiljøene, og virkemidlenes fokus på samspill i åpne innovasjonsprosesser varierer også.

Samspillet mellom de ulike virkemiddelaktørene som har ordninger som støtter innovasjonsprosesser mellom akademia, næringsliv og offentlig sektor kan forbedres. Virkemidlene kan i større grad utformes for å tilrettelegge for at relevante aktører i verdikjeden samspiller og skaper resultater.

2.

Vurderinger (maks 6400 tegn inkl mellomrom fordeles på 2 sider):

Stimulere til åpen innovasjon

Samarbeid med eksterne aktører skjer i dag i ulike former ved NTNU både i samarbeid på

instituttnivå og i klynger og sentra. NTNU vil bidra til å løse globale utfordringer i FNs bærekraftsmål, og fokuserer også på at brukerbehov/medvirkning er viktig. Samarbeidet med næringslivet og offentlig sektor viser økt behov for testing av løsninger for mer effektive innovasjonsprosesser. I tillegg viser den økte kompleksiteten økt etterspørsel etter samarbeid med studenter i åpne innovasjonsprosesser.

1. *Innovasjon i offentlig sektor*

Åpne innovasjonsprosesser i offentlig sektor kan stimulere til tjenester som er mer brukertilpasset og innovasjonsprosesser som er mer effektive ved å involvere alle aktører i verdikjeden: forskere, næringsliv, offentlig sektor, sivilt samfunn og brukere/innbyggere.

Innovasjonsprosesser med og i samspill med offentlige aktører krever tilgang til infrastruktur, data og brukerinvolvering i utvikling av for eksempel nye tjenester og prosesser. Åpne innovasjonsprosesser krever at offentlig aktører har tilgang til ressurser og viser risikovilje for å gjennomføre prosesser med forskere, næringsliv og brukere/innbyggere. Offentlig aktører har i liten grad virkemidler som gir en reell risikoavlastning for åpne innovasjonsprosesser i samarbeid med forskermiljøer. I tillegg er det behov for frikjøp av personell som til daglig utfører tjenester for brukere som for eksempel klinikere. For å få til mer samarbeid mellom aktørene kan det utvikles nye samspillsmodeller og eksperimentering i "living labs".

TRD3.0 - Universitetskommunen er et eksempel på en modell for samarbeid mellom universitet og offentlig sektor som vi tror kan tjene som modell også på nasjonalt nivå.. Gjennom samarbeidet i Universitetskommunen med Trondheim kommune utvikles en modell for innovasjon og omstilling i offentlig sektor gjennom forskning, innovasjon, utdanning og deltakelse i utviklingsprosjekter av strategisk betydning for offentlig sektor. Liknende avtaler er inngått mellom NTNU og Vegvesenet og NTNU og NAV-direktoratet.

Et annet eksempel er NTNUs Horisont 2020 prosjekt +CityxChange innen temaet "Smarte byer og lokalsamfunn". Konsortiet bygger samarbeidet på et åpent innovasjonsrammeverk (Open Urban Innovation 2.0), for å sikre involvering og samskaping med partnere og sentrale interessenter i ulike sektorer. Prosjektet har fem europeiske følgebyer og tjuetre partnere fra næringsliv og offentlig sektor, nasjonalt og internasjonalt. Ulike demonstrasjonsprosjekter utvikles i samarbeid mellom byene, universitetene og næringsliv, og skal resultere i smarte energiløsninger, grønn næringsutvikling og ny teknologi. Innbyggerinvolvering er en sentral del i prosjektet, og prosjektmodellen kan være et utgangspunkt for å utvikle nasjonale virkemidler som stimulere til åpne innovasjonsprosesser.

2. *Samarbeid med eksterne aktører*

NTNU samarbeider i stor grad med eksterne aktører på alle nivå. Mange forskningsmiljøer ved NTNU har et godt og velutviklet samarbeid og partnerskap med næringslivet og det offentlige om forskning, utdanning, studentprosjekter, utveksling av kunnskap og kompetanse. Forskningsrådets senterordninger er viktige for åpen innovasjon. NTNU er også leder av syv Sentre for forskningsdrevet innovasjon (SFI) og partnere i åtte. NTNU er leder av tre Forskningssentre for miljøvennlig energi (FME) og partner i seks. Ledelse og partnerskap i disse sentra styrker forskningsmiljøenes samspill med innovativt næringsliv og stimulerer til åpne innovasjonsprosesser i et tverrfaglig og tverrsektorielt miljø.

NTNU har også strategiske rammeavtaler med utvalgte aktører for å styrke samspillet mellom forskningsmiljøene, næringslivet, offentlig sektor og sivilt samfunn gjennom ulike strategisk samarbeidsavtaler med for eksempel med Sintef, St. Olavs Hospital, Equinor med flere.

I tillegg til strategiske rammeavtaler og forhold nevnt ovenfor stimuleres åpne innovasjonsprosesser i privat og offentlig sektor gjennom ulike ordninger:

- Samarbeid om forskningsstrategi på fakultet- og instituttnivå
- Samarbeid i nasjonale forskningsprosjekter som for eksempel kompetanseprosjekter med næringslivet (KPN) og innovasjonsprosjekter med næringslivet (IPN)
- NæringsPhD og Offentlig PhD
- Samarbeid om ulike infrastruktur/utstyr, laber og sentra "Norsk Vannkraftsenter", "Prosjekt Norge", «NTNU Aluminium Product Innovation Center», AI laben m.fl.
- Samarbeid i europeiske forsknings- og innovasjonsprosjekter
- Industrifinansierte professorater, Professor 2-stillinger
- Næringslivsringer (eks. Energikontakten, Næringslivsringen Bygg)
- Studentoppgaver i samarbeid med eksterne
- Eksterne representanter i styre, fakultetsstyre, instituttstyre og/eller i utvidet ledergruppe
- NTNU har etablert råd som styrker samarbeidet med arbeidslivet i Råd for samarbeid med arbeidslivet (NTNU RSA)

Hvordan stimulere til tverrfaglig og sektorovergripende forskning og innovasjon?
NTNU forsterker innsatsen for tverrfaglig og sektorovergripende forskning og innovasjon i sine strategiske satsinger. For å styrke området har NTNU i innspill til Kunnskapsdepartementets revisjon av Langtidsplan for forskning og høyere utdanning foreslått nye virkemidler, for å stimulere til tverrfaglig og sektorovergripende forskning og innovasjon samt utarbeide systemer for merittering for ansatte i akademia.

NTNUs utdanningssystem har forskjellige modeller som skal fremme tverrfaglig og tversektoriell kompetanse som for eksempel:

- «Eksperter i team»: Det er obligatorisk for NTNUs master- og profesjonsstudenter å ta faget «Eksperter i team» som gir studentene tverrfaglig samhandlingskompetanse.
- Humanister i praksis (HIT) er et alternativt mastergradsemne for masterstudenter ved HF-fakultet som gir studentene tverrfaglig samhandlingskompetanse.
- Ulike innovasjonskurs for PhD-studenter: Eks. «Oceans School of innovation» og «Helseinnovatørskolen».

NTNU opplever et økende behov for samarbeid i innovasjonsprosesser hvor bidrag innen utdanning, forskning og innovasjon etterspørres fra eksterne samarbeidspartnere. Det er viktig å utvikle virkemidlene som støtter innovasjonsprosesser med bidrag både innen utdanning, forskning og innovasjon, for å sikre at kunnskap omsettes til innovasjon. Et eksempel på en modell er EUs Knowledge and Innovation Communities (KiC) som støtter forskningsbasert utdanning og innovasjon.

3. Målsettinger (maks 3200 tegn inkl mellomrom)

Vitenskapelige resultater og metoder er stadig viktigere for innovasjonsprosesser i næringslivet, offentlig sektor og samfunnet for øvrig. Kompleksiteten i utfordringen krever også mer tverrfaglig samhandling mellom aktører som anerkjenner hverandres kompetanse og bidrag. Utvikling av nye fremtidsrettede tjenester i offentlig sektor er stadig økende, og innovasjonsprosesser skjer i økende grad i samspill med brukerne og andre aktører.

Universitetet må ivareta at prinsippene for samfunnsansvarlig forskning og innovasjon (Responsible Research & Innovation, RRI) (Europaparlamentet 2014) vektlegger et bredere samfunnsengasjement. Det betyr at universitetet må være mer åpent og at det bygges tillit mellom forskningsmiljøene og andre aktørene i innovasjonsprosessene. Åpenheten kan gi nye perspektiver i forskningen og sikre relevans for omstilling og nye innovative løsninger. Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning 2019-28 fremmer også økt oppmerksomhet om universitetets forpliktelse til mer samfunnsmedvirkning og –ansvar.

Det er viktig at universitetenes rolle i økosystemet for innovasjon som leverandører i innovasjonsprosesser innen både utdanning, forskning og innovasjon understøttes og tydeliggjøres, for NTNU opplever stor etterspørsel etter disse bidragene i innen innovasjonsprosesser. Det må synliggjøres og utvikles virkemidler som støtter både de indirekte bidragene fra universitetene til innovasjon for eksempel forskning, og de direkte bidragene som for eksempel ny teknologi, spinn-offs osv.

For å bidra til økt fokus på mobilisering av forskningsmiljøer, næringsliv og offentlige aktører for å engasjere seg tverrfaglig og tverrsektoriell i kunnskapsutvikling og omstilling har NTNU i 2018 iverksatt et nytt målrettet strategisk program for kunnskapsbasert innovasjon. Formålet med programmet er å øke omsetting av NTNUs kunnskap, ideer, teknologi, metoder og resultater fra forskning til nyttige og konkrete innovasjoner.

NTNU mener at målsetningene bør være:

1. Universitetet skal være en foretrukket innovasjonspartner som bidrar til kunnskapsbasert innovasjon.
2. Universitetet skal være kompetent i åpne innovasjonsprosesser og fleksible i sitt samspill med næringslivet, offentlig sektor, brukere/innbyggere og sivilsamfunnet.
3. Universitetet skal vurdere hvordan tilgangen til forskerkapasitet til innovasjonsprosesser kan økes.
4. Utvikling av system for merittering av innovasjonsbidrag fra vitenskap ansatte.
5. Styrking og utvikling av virkemidler for åpne kunnskapsbaserte innovasjonsprosesser som tilrettelegger for økt samspill mellom aktørene i verdikjeden, og som har ordninger som gir like premisser for deltakelse i samarbeidsprosjekter for de ulike aktørene.
6. Virkemidler som støtter universitetenes direkte og indirekte bidrag til kunnskapsbasert innovasjon.
7. Virkemidler som stimulere til innovasjonsprosesser mellom relevante aktører i verdikjeden og som muliggjør samspill mellom akademia, næringsliv, offentlig sektor og sivilt samfunn hvor akademia kan gi innovasjonsbidrag både gjennom utdanning, forskning og innovasjon.
8. Benytte måleindikatorer for innovasjon som dekker både indirekte og direkte bidrag til kunnskapsbasert innovasjon.

4. Anbefalinger og tiltak (maks 3200 tegn inkl mellomrom)

Tilrettelegge for ulike former for åpen innovasjon

- Virkemidler som støtter åpne innovasjonsprosesser som er tverrfaglige og tverrsektorielle, hvor akademia og markedsaktører i næringslivet, offentlig sektor og sivilsamfunnet utvikler ny kunnskap og teknologi i samspill med brukere og innbyggere.

- Virkemidler som stimulere til innovasjonsprosesser mellom relevante aktører i verdikjeden og som muliggjør samspill mellom akademia, næringsliv, offentlig sektor og sivilt samfunn hvor akademia kan gi innovasjonsbidrag både gjennom utdanning, forskning og innovasjon.
- Virkemidler for testing i «living labs», hvor forskere og markedsaktører i næringslivet og offentlig sektor og sivilsamfunnet tester ny kunnskap og teknologi i samspill med brukere og innbyggere.
- Virkemidler som stimulerer til nye samarbeidsformer og nettverk mellom forskere, næringsliv, offentlig sektor og sivilt samfunn, også gjennom digitalisering.
- Virkemidler som støtter pilotprosjekter og utvikling av virkemidler som muliggjør åpne innovasjonsprosesser etter modell av for eksempel prosjektene TRD3.0 - Universitetskommunen og +CityxChange
- Opptrapping av eksisterende virkemidler, spesielt brukerstyrt innovasjonsprogrammer og verifiseringsmidler for å ta ut innovasjonspotensialet fra universitetene (FORNY) for å styrke innovasjonskapasiteten i åpne innovasjonsprosesser.
- Virkemidler som gir risikoavlastning og ressurser i åpne innovasjonsprosesser i offentlig sektor.
- Økt satsning på sentra og klynger med fokus på innovasjonsbidrag og resultater. Vurderingen av innovasjonsbidrag og resultater kan inkludere aktører som har marked- og brukerkompetanse.

Åpen tilgang til resultater vs. immaterielle rettigheter

- Tilrettelegge for kompetansebygging og støttesystemer på prosesser og systemer for å håndtere forvaltningen av IP fra ide til anvendelse i de store rammeprogrammene og sentra (SFF, SFI og FME).
- Øke kompetansen om åpne innovasjonsprosesser og åpen tilgang til resultater, for å tilrettelegge for samspill og kunnskapsdeling.

Hvilke risikofaktorer er knyttet til åpne innovasjonsprosesser med tanke på konkurransefortrinn og immaterielle rettigheter?

- Risikofaktor i forskningsprosjekter er hvor strategi for innovasjon og åpenhet ikke er definert og forankret i utlysning, innsalg til partnere og ikke i avtalestrukturen.
- NTUN har gjennom erfaringene i for eksempel FME ZEN hatt tradisjon for tett samarbeid med partnerne, både i forskningen og i uttesting/utvikling av nye produkter. Dette har vanligvis resultert i forslag til nye produkter eller forbedrede produkter for partnerne i sentret, ofte uten av NTNU har rettigheter til bidragene. Resultatet har vært:
    - Godt samarbeid med partnerne, god informasjonsflyt mellom forskere og industri.
    - NTNU publiserer rapporter som inneholder informasjon om resultatene/innovasjonene. Resultatet spres og tas i bruk i bransjen og gir samfunnseffekt.
    - Resultatet telles som publikasjoner. Det kan da se ut som om forskningen ikke bidrar til innovasjon, noe som ikke stemmer.
    - Partnerne i senteret vet at de får tilgang til kompetanse i samarbeidet med FME ZEN og kommer tilbake med nye problemstillinger/prosjekter som er nærings- og samfunnsrelevant.
- Risikoen ved at forskningsmiljøene i for eksempel sentra i økende grad tar eierskap til sine bidrag i samarbeidsprosjekter kan være:
    - Forskningsmiljøene kan oppfattes som konkurrenter til de industrielle samarbeidspartnere.

- Det kan ta lengre tid før næringsliv/samfunnet kan ta i bruk resultatene.

5. Eventuelle andre vurderinger og kommentarer (maks 3200 tegn inkl mellomrom)

Nedenfor følger andre anbefalinger som kan bidra til mer åpen innovasjon:

- Bidra til utvikling av mer kunnskapsgrunnlag for hva som fremmer og hemmer åpen innovasjon.
- Bidra til kompetanse i tverrfaglig og tverrsektoriell samhandling i åpne innovasjonsprosesser.
- Bidra til økt kompetanse om ansvarlig forskning og innovasjon (RRI), samspill og brukerinvolvering i samarbeidsprosjekter.
- Øke kunnskapsnivået om åpne innovasjonsprosesser hos næringslivet, offentlig sektor og universitetene.
- Bidra til mer forskning om åpne innovasjonsprosesser som kan gi policygrunnlag for beslutningstakere.
- Redusere barrierene for åpne innovasjonsprosesser ved å tilby virkemidler og kompetanse om åpne innovasjonsprosesser.
- Utforming av virkemidler som har «bottom-up» tilnærming, hvor forskningsmiljøene i samspill med markedet og samfunnet identifiserer relevant prosjekter med innovasjonspotensiale.
- Vurdere tilgang til PES og POS midler for åpne innovasjonsprosesser.
- Videreutvikle et sømløst virkemiddelapparat som er godt koordinert for alle aktørene i innovasjonsprosesser og tilbyr likeverdige premisser.
- Stimulere til og etablere portaler for distribusjon og lisensiering av forskningsresultater, for å tilgjengeliggjøre resultatene til næringslivet, offentlig sektor og samfunnet.
- Bidra i utvikling av merittering av innovasjonsbidrag.
- Utfordringen blir at myndighetene må ha langsiktig finansiering av kompetanse og kunnskap, samtidig som både akademia, næringsliv, offentlig sektor og sivilt samfunn må bli enda bedre i å omsette kunnskapen til praktisk nytte for samfunnet. Det kan skje ved at det i økende grad finansieres åpne innovasjonsprosesser med økt risikovilje i forskning- og innovasjonsprosjekter.

Innspill til Forskningsrådets strategi for åpen forskning

Bruk dette skjemaet for å gi innspill til Forskningsrådets strategi for åpen forskning. Innspillsrunden begynner uke 44 og varer til 1. februar 2019.

Les mer om de tre innspillsdokumentene på Forskningsrådets sider. Din institusjon eller virksomhet kan delta i innspillsrunden. Ved store institusjoner og virksomheter, kan underliggende enheter (som for eksempel fakulteter og avdelinger) sende separate innspill. Dere velger selv om dere ønsker å gi innspill til ett eller flere tema.

Innspill sendes som vedlegg til e-post: openscience@forskningsradet.no

---

Ethvert innspill som mottas innen 1. februar 2019, regnes som saksdokument i strategiprosessen og publiseres offentlig på Forskningsrådets nettsider.

Forskningsrådet vil ikke besvare eller kommentere innspill. Prosessen er offentlig. Anonyme innspill blir ikke behandlet eller lagt på nett. Vedlegg utover dette skjemaet vil ikke bli lest.

Vi forbeholder oss retten til å fjerne innlegg som for eksempel bryter med personvernet, har krenkende utsagn eller inneholder spam eller reklame.

Generelle spørsmål kan rettes til: openscience@forskningsradet.no

---

Innspillskjemaet følger denne disposisjonen:

1. Dagens situasjon:
   Beskriv kort styrker og svakheter i dagens system med vekt på eksisterende rammevilkår, praksis og kultur.
2. Vurderinger:
   Svar på de spørsmålene i innspillsdokumentene som er mest relevante for ditt område.
3. Målsettinger:
   Hva bør være mål og ambisjonsnivå det er ønskelig å oppnå innenfor ditt område.
4. Anbefalinger og tiltak:
   Hva er de mest relevante anbefalingene og tiltakene som bør fremheves innenfor ditt område?
5. Eventuelle andre vurderinger og kommentarer.

Informasjon om avsenderen

Navn på ansvarlig avsender

Tanja Strøm

Institusjon

OsloMet - storbyuniversitetet

Underliggende enhet

Informasjon om hvilket tema det svares på i dette innspillsdokumentet (må besvares):

Åpen innovasjon

1. Dagens situasjon (maks 3200 tegn inkl mellomrom):
   Beskriv kort styrker og svakheter i dagens system med vekt på eksisterende rammevilkår, praksis og kultur.

Strukturelle endringer i virkemiddelapparatet og ved OsloMet som nyetablert universitet bidrar til økt fokus på FOU og legger til rette for innovasjonsdrevet og innovasjonrettet forskning.
Utviklingen skjer gjerne ved at forskningsgrupper og enkeltforskere i praksis viser hvordan FoU kan drives gjennom brukerinvolvering og samarbeid med næringslivet og kan bidra til nyvinning gjennom nye koblinger på tvers av kunnskapsformer, forskningsfelt og teknologier.
Imidlertid er dagens insentivordninger rettet inn mot universitetenes- og høyskolenes første to roller, utdanning og forskning. Den tredje rollen, samarbeid med arbeidslivet, innovasjon, regionalt verdiskap, det som man på engelsk gjerne også kaller «the civic university», har svakere insentiver. Sektorens institusjoner trenger å styrke av den tredje rollen gjennom en utvikling av opprykksreglement, finansielle insentiver og overordnet strategisk fokus.
Åpen innovasjon er et forsøk på å øke innovasjonsgraden gjennom innovasjonsprosesser med kunnskapsflyt over institusjonelle barrierer. Men organisasjonsstrukturene i UH-sektoren er som regel slik at nettopp deling og samarbeid kan være utfordrende. Det er små tegn på at situasjonen er i endring og under diskusjon. Et fokus på åpen innovasjon kan bidra til å styrke denne utviklingen, så vel som utviklingen i retning av økt fokus på samfunns- og næringsrelasjoner.
Utformingen av forslaget til satsing på åpen innovasjon kan bidra til endringer i organisasjonsstrukturer i universiteter og høyskoler som hemmer delings-, samarbeids- og brukerdrevet FoU. Det ser OsloMet på som positivt.
Åpen innovasjon er også et forsøk på å øke innovasjonsgraden mellom akademia og samfunnet rundt.
Bedrifter forstår i økende grad at de ved å samarbeide med universiteter får tilgang til et stort globalt nettverk av kunnskap, talenter og ferdigheter, og vil kunne øke sin innovasjonsgrad. Det ligger også i universitetenes oppdrag å bidra til en verdiskaping i næringslivet.
Imidlertid finner vi her utfordringen med universitetenes og arbeidslivets ulike kultur, finansiering, lovgivning og styringslogikker. Åpenhet muliggjør rask publisering, som utgjør livsnerven i akademisk forskning. Men åpen innovasjon og universitetenes åpne kultur er til tider i konflikt med næringslivets behov for å beskytte utviklingen av intellektuell eiendom. Større grad av deling av forskningsdata og kunnskap, innebærer en opplagt risiko for at konkurransefortrinn for et firma, eller fra et nasjonalt perspektiv overfor andre land, blir svekket

2. Vurderinger (maks 6400 tegn inkl mellomrom fordeles på 2 sider):
Svar på de spørsmålene i innspillsdokumentene som er mest relevante for ditt område.

Åpen innovasjon kan imidlertid gi mer veldefinerte og velforståtte prosesser og tydeligere rammeverk for verdiskapende samarbeid mellom akademia og næringslivet. Åpen innovasjon kan dermed bidra til å flytte fokuset fra emner som lisensiering av oppfinnelser og universitets-eid intellektuell eiendom til samarbeid i hele livssyklusen av innovasjonsprosjekter. En konsekvens vil kunne være at flere universiteter finner at fokuset på teknologioverføring via TTO-kontorer har tatt for stor del av verdiskapingsstrategiene deres. En annen konsekvens kan bli at det blir enklere for universitetene å etablere et velfungerende heterogent økosystem, både for sitt forsknings- og innovasjonsarbeid.

For akademia kan et refokus føre til nye verdiskapende mekanismer og instrumenter for samarbeid med næringslivet. Dersom næringslivet utvikler en omfattende anvendelse av åpne innovasjonsmodeller, vil det hjelpe universitetene til å utvikle en sterk tredje rolle og en viktigere komponent i verdiskapingen i næringslivet.

I Forskningsrådets notat vises det til Mazzucatos tese om 'entreprenørstaten', og hvordan offentlig finansiert forskning er kimen til verdiskaping i samfunnet. Eksempler på dette er det offentliges finansiering av forskningen bak internettet, mobilnettet og moderne brukergrensesnitt. Private produkter og tjenester bygget på dette skaper substansiell økonomisk vekst.

En bredere fortolking av åpen innovasjon er som en mekanisme til å vende nytten og merverdien av offentlig generert forskning og innovasjon fra private aktører tilbake til samfunnet. I sin ytterste konsekvens vil denne tolkingen være i konflikt med dagens IPR-lovgivning, universitets- og høyskoleloven, og arbeidstakeroppfinnelsesloven, som trådte i kraft i 2003. Vi tror dette kun til en vis grad er riktig. Akademias forskning kan sees på som en infrastruktur som næringslivet bygger på for å skape produkter og arbeidsplasser. Åpen innovasjon vil, i beste fall, som mekanisme gjøre verdioverføringen fra akademia til næringslivet mer effektivt.

I tillegg til de åpenbare fordelene ved en lettere tilgang på forskningsdata, forskningspublikasjoner og annen FoU internt, er læringen som følger av økt tilgang vesentlig for å styrke innovasjonen. Læring forutsetter at deling av kunnskap ikke går på bekostning av konkurransedyktighet blant forskningsmiljøene. I de tilfellene hvor OsloMet har hatt suksess i FoU-drevet innovasjon har læring på tvers av disiplinære skillelinjer vært viktig. Imidlertid er dette ofte en langsom prosess. Radikalt tverrfaglig innovasjon likner slik sett på nysgjerrighetsdrevet forskning fordi læring og utvikling av nye kunnskapsformer og språk på tvers av sektorer trenger tid for å oppnå kvalitet. På den annen side skiller den seg fra ren grunnforskning ved å være utfordrings-/ problemdrevet.

Når kvaliteten og intensiteten i tverrfaglig FoU skal heves vil akademia vektlegge selve kunnskapskulturen, og øke forståelsen av hvordan innovasjon oppstår i grenseflaten mellom ulike stakeholdere og forskningsfelt. I en del vellykkede prosjekter på OsloMet, er det kombinasjonen av å deltakelse studenter og samarbeid og læring mellom ulike forskningsfelt på tvers av institutter som har økt sannsynligheten for innovasjon. Dette har igjen munnet ut i nytt samarbeid med næringslivet.

Forts. fra forrige side.

3. Målsettinger (maks 3200 tegn inkl mellomrom):

Hva bør være mål og ambisjonsnivå det er ønskelig å oppnå innenfor ditt område?

4. Anbefalinger og tiltak (maks 3200 tegn inkl mellomrom):
Hva er de mest relevante anbefalingene og tiltakene som bør fremheves innenfor ditt område?

5. Eventuelle andre vurderinger og kommentarer (maks 3200 tegn inkl mellomrom):

Innspill til Forskningsrådets strategi for åpen forskning

Bruk dette skjemaet for å gi innspill til Forskningsrådets strategi for åpen forskning. Innspillsrunden begynner uke 44 og varer til 1. februar 2019.

Les mer om de tre innspillsdokumentene på Forskningsrådets sider. Din institusjon eller virksomhet kan delta i innspillsrunden. Ved store institusjoner og virksomheter, kan underliggende enheter (som for eksempel fakulteter og avdelinger) sende separate innspill. Dere velger selv om dere ønsker å gi innspill til ett eller flere tema.

Innspill sendes som vedlegg til e-post: openscience@forskningsradet.no

---

Ethvert innspill som mottas innen 1. februar 2019, regnes som saksdokument i strategiprosessen og publiseres offentlig på Forskningsrådets nettsider.

Forskningsrådet vil ikke besvare eller kommentere innspill. Prosessen er offentlig. Anonyme innspill blir ikke behandlet eller lagt på nett. Vedlegg utover dette skjemaet vil ikke bli lest.

Vi forbeholder oss retten til å fjerne innlegg som for eksempel bryter med personvernet, har krenkende utsagn eller inneholder spam eller reklame.

Generelle spørsmål kan rettes til: openscience@forskningsradet.no

---

Innspillskjemaet følger denne disposisjonen:

1. Dagens situasjon:
   Beskriv kort styrker og svakheter i dagens system med vekt på eksisterende rammevilkår, praksis og kultur.
2. Vurderinger:
   Svar på de spørsmålene i innspillsdokumentene som er mest relevante for ditt område.
3. Målsettinger:
   Hva bør være mål og ambisjonsnivå det er ønskelig å oppnå innenfor ditt område.
4. Anbefalinger og tiltak:
   Hva er de mest relevante anbefalingene og tiltakene som bør fremheves innenfor ditt område?
5. Eventuelle andre vurderinger og kommentarer.

Informasjon om avsenderen

Navn på ansvarlig avsender

Rektor Nina Skarpenes

Institusjon

Politihøgskolen

Underliggende enhet

Informasjon om hvilket tema det svares på i dette innspillsdokumentet (må besvares):

Åpne forskningsprosesser

1. Dagens situasjon (maks 3200 tegn inkl mellomrom):
   Beskriv kort styrker og svakheter i dagens system med vekt på eksisterende rammevilkår, praksis og kultur.

Styrker i dagens system ved Politihøgskolen (PHS):
1. De fleste prosjekters problem- og prosjektformuleringer er i dag åpne i form av publisering på cristin og/eller via egen institusjons nettside. Dette har blitt styrket etter innføringen av GDPR som i enda større grad kobler pågående forskning til overordnet oversikt ved PHS, samt arbeid med implementering av intern Datahåndteringsplan. Dette gjelder også arkivering av allerede gjennomførte PHS-prosjekter i NSD sin tjeneste for dataarkivering.

2. PHS har, sammen med andre nordiske land, en gullstandard publiseringskanal; Nordisk politiforskning. Dette gjør at utgangpunktet om åpen tilgang til forskning, for og av forskere og praktikere, er godt ivaretatt i form av åpen tilgang til publikasjoner. I tillegg har PHS gjennom sitt åpne institusjonelle arkiv tilgang til andre utgivelser i pre-print format. I tillegg deles forskningsformidling ofte i fagblader. Når det som skal deles ikke kan gjøres offentlig, deles det likevel mellom PHS og politi- og lensmannsetaten for øvrig (eksempelvis via Ko:de. For mer info, se: https://www.okokrim.no/kode.416642.no.html).

3. Et av målene med åpne forskningsprosesser er å bidra til raskere global kunnskapsspredning, ved at resultater også blir tilgjengelige i samfunns-, profesjons- og yrkesområder som ikke har like god tilgang til forskningsartikler. Politiet prioriterer kunnskapsdeling i etaten, for eksempel via Ko:de, men også via informasjonsdeling om forskning og forskningsarrangementer på politi- og lensmannsetatens interne nettside; Kilden. Samtidig betyr dette at det er et sterkere behov for å kunne lese og tolke forskningslitteratur i profesjonen. Det stilles tydeligere krav i metodeundervisningen i både bachelor- og masterutdanningen. Det å i større grad åpne forskningsprosessene og inkludere masterstudenter i disse, kan være med på å styrke lesning og fortolkning av forskningsresultatet og forskningsprosessen.

4. Et annet av målene med åpne forskningsprosesser er å bidra til raskere global kunnskapsspredning, ved at resultater også blir tilgjengelige i land som ikke har like god tilgang til forskning. Sett fra politiforskningens side, er det per i dag få andre open access journaler, noe som kan tale for at publiseringsspråket bør være engelsk. Samtidig er det en nordisk journal hvor det i utgangspunktet skal være mulig å skrive på eget nordisk språk. Dette har også en verdi.

Svakheter i dagens system:
1. Det krever kontinuerlig arbeid å utvikle en god infrastruktur, slik at man kan jobbe frem og dele forskning og dens prosesser åpent.

2. Dataarkivering er en utfordring, siden dette krever at infrastrukturen må bygges opp.

3. Videre kan det være en utfordring å praktisere åpen arbeidsflyt om tema som er sensitive og ikke nødvendigvis mulig å dele med andre før de er publisert. I andre fag og i andre land er det allerede ordninger med åpne forskningsprosesser når det gjelder publiseringer og fagfeller. Å oppnå større grad av åpenhet når det gjelder Nordisk politiforskning, vil kunne kreve nordiske avklaringer, siden utgivelsen vil være basert på et nordisk samarbeid.

2. Vurderinger (maks 6400 tegn inkl mellomrom fordeles på 2 sider):

Svar på de spørsmålene i innspillsdokumentene som er mest relevante for ditt område.

Forts. fra forrige side.

3. Målsettinger (maks 3200 tegn inkl mellomrom):

Hva bør være mål og ambisjonsnivå det er ønskelig å oppnå innenfor ditt område?

1. Prioritere arbeid med infrastruktur for å understøtte eksisterende og nye områder. Gjennom dette vil man på en bedre måte sikre åpne forskningsprosesser uten å forringe brukerinvolvering eller kvalitet.

2. Hovedkildene til finansiering av forskning- og utviklingsarbeid ved PHS er per i dag ikke NFR. Konsekvensene ved å innføre åpne prosesser må derfor utredes, slik at man ivaretar hensynet til PHS sine hovedfinansieringskilder og spesielle hensyn til politidata og registre.

3. Avklare om det bør tilbys en engelskspråklig nordisk publiseringskanal, fremfor en som tillater publisering på nordisk språk og har sammendrag på engelsk, slik som i dag.

4. Det kan være behov for avklaring av hva som finnes av åpen politiforskning generelt. PHS er av den oppfatning at politiforskning prinsipielt bør være åpen og transparent, og kun i spesielle tilfeller, med vektige argumenter, holdes intern. Retten til unntakstilfeller med hemmelighold, selv med offentlig finansiering, bør derfor diskuteres mellom politiforskere og deres finansieringskilder.

4. Anbefalinger og tiltak (maks 3200 tegn inkl mellomrom):
   Hva er de mest relevante anbefalingene og tiltakene som bør fremheves innenfor ditt område?

1. Vurdere om det er fare for at kravet til åpenhet bidrar til å forringe forskning på politiet, fordi det er noen tema som ikke umiddelbart kan deles. Dette gjelder eksempelvis planen om den europeiske åpne forskningsskyen (EOSC).

2. Avklare hva finansieringskildene kan gå med på av deling. Eksempelvis, hvilke data kan lastes opp og gjøres tilgjengelig og ikke.

3. Satse på å bygge opp infrastruktur for å kunne jobbe med åpne forskningsprosesser, og avklare hva det vil kreve av PHS.

4. Generelt er det ønskelig at NFR er med på å holde diskusjonen i gang rundt temaet åpne forskningsprosesser. Dette er et tema som ikke bare berører forskere, men også forskningsadministrativ støtte og organisasjonen selv. Det berører i tillegg undervisningen, særlig undervisning i forskningsmetode for å utdanne nye forskere som tar åpen forskning som en selvfølge.

5. Eventuelle andre vurderinger og kommentarer (maks 3200 tegn inkl mellomrom):

Åpenhet i forskningen er viktig, og dette må særlig være en rettesnor når PHS dokumenterer det som publiseres. Her kan for eksempel fortettede artikler med trange krav til omfang være et problem.

En del av åpenheten vil også bestå i å gjøre materiale tilgjengelig for andre, men det blir et spørsmål hvor langt man skal gå her. Når data er samlet inn kvalitativt, ansikt til ansikt, handler det mye om informantens tillit og kommunikasjon med en man stoler på. I PHS sin fagverden kan temaene i tillegg ofte være følsomme. Vi antar derfor at slike data ikke skal legges i åpne arkiver. Vanskeligere er det med surveyer der temaer og bakgrunnsdata kan være av følsom karakter: For det første er det vanskelig helt å gardere seg mot at dataene brukes av folk som ikke er oppmerksom på risikoen for eksempelvis bakveisidentifisering. Forskeres taushetsplikt og kildevern er viktig for å gi mulighet til å intervjue informanter også om kritikkverdige eller straffbare forhold. Reglene om taushetsplikt vil i hvert fall et stykke på vei gi en mulighet til å verne kilder. Det er imidlertid problematisk om åpen tilgang til forskningsdata gir andre en mulighet for bakveisidentifisering. Det er derfor viktig at prinsipper for åpen forskning utformes slik at hensynet til å ivareta informanters anonymitet blir betryggende ivaretatt. For det andre vil brevet, hvor man ber om samtykke fra informantene, måtte inneholde formuleringer som klart viser at mange vil kunne få tilgang til dataene i etterkant. Det er en risiko at dette kan medføre en lavere svarprosent. For det tredje kan en god survey inneholde en god porsjon innovasjon bare i de temaene som tas opp, måten man spør på etc. Med mindre man ønsker «amerikanske tilstander» der spørsmålsbatterier er blitt kommersielle produkter, har man en risiko for at «sekundærforskere» i for stor grad kan leve videre på dataene og få større kreditt enn de som faktisk så temaet først. Mange «sekundærforskere» vil også ha svak kontekstuell kompetanse. Her er det behov for klare grenseoppganger.

Til slutt ønsker PHS å gi noen erfaringsbaserte kommentarer om brukermedvirkning. Det er helt klart store gevinster ved ikke å ha «ovenfra-ned» forskning der man ikke ser og hører på dem som er berørt. Men:
1. Brukergruppa kan være svært bredt sammensatt. Hvordan kan man være sikker på at brukerne har forankring med en noenlunde representativitet?
2. Noen brukergrupper kan legge tunge føringer på hva som skal forskes på, hvilken innfallsvinkel man skal ha og hvem som skal være informanter.
3. Det har dukket opp nye semifaglige grupper av typen «medforskere». Deres medvirkning kan være verdifull, men uten at man må miste respekten for forskning basert på lang utdanning og ofte årevis med faglig prøving og feiling på feltet og med metodikkene man bruker.

Innspillet er utarbeidet av: Professor Brita Bjørkelo, førsteamanuensis Maria Louiza Christina Damen, professor Morten Holmboe og professor Dag Ellingsen.

Innspill til Forskningsrådets strategi for åpen forskning

Bruk dette skjemaet for å gi innspill til Forskningsrådets strategi for åpen forskning. Innspillsrunden begynner uke 44 og varer til 1. februar 2019.

Les mer om de tre innspillsdokumentene på Forskningsrådets sider. Din institusjon eller virksomhet kan delta i innspillsrunden. Ved store institusjoner og virksomheter, kan underliggende enheter (som for eksempel fakulteter og avdelinger) sende separate innspill. Dere velger selv om dere ønsker å gi innspill til ett eller flere tema.

Innspill sendes som vedlegg til e-post: openscience@forskningsradet.no

---

Ethvert innspill som mottas innen 1. februar 2019, regnes som saksdokument i strategiprosessen og publiseres offentlig på Forskningsrådets nettsider.

Forskningsrådet vil ikke besvare eller kommentere innspill. Prosessen er offentlig. Anonyme innspill blir ikke behandlet eller lagt på nett. Vedlegg utover dette skjemaet vil ikke bli lest.

Vi forbeholder oss retten til å fjerne innlegg som for eksempel bryter med personvernet, har krenkende utsagn eller inneholder spam eller reklame.

Generelle spørsmål kan rettes til: openscience@forskningsradet.no

---

Innspillskjemaet følger denne disposisjonen:

1. Dagens situasjon:
   Beskriv kort styrker og svakheter i dagens system med vekt på eksisterende rammevilkår, praksis og kultur.
2. Vurderinger:
   Svar på de spørsmålene i innspillsdokumentene som er mest relevante for ditt område.
3. Målsettinger:
   Hva bør være mål og ambisjonsnivå det er ønskelig å oppnå innenfor ditt område.
4. Anbefalinger og tiltak:
   Hva er de mest relevante anbefalingene og tiltakene som bør fremheves innenfor ditt område?
5. Eventuelle andre vurderinger og kommentarer.

Informasjon om avsenderen

Navn på ansvarlig avsender

Trygve Brautaset

Institusjon

Senter for Digitalt Liv Norge

Underliggende enhet

Informasjon om hvilket tema det svares på i dette innspillsdokumentet (må besvares):

Alle tre (Åpen innovasjon, åpen forskning, involvering og "folkeforskning")

1. Dagens situasjon (maks 3200 tegn inkl mellomrom):
   Beskriv kort styrker og svakheter i dagens system med vekt på eksisterende rammevilkår, praksis og kultur.

Senter for Digitalt Liv Norge (DLN) er et nasjonalt senter for bioteknologisk forskning og innovasjon, opprettet med finansiering fra Forskningsrådet / Biotek2021 og drevet som et samarbeid mellom NTNU, UiB og UiO, og med forskningsprosjekter også ved flere andre norske institusjoner. DLN avgir dette innspillet på vegne av Nettverksprosjektet, og vi finner det her hensiktsmessig å gjøre rede for DLNs egenart, ståsted og anbefalinger. Vi sender ett innspill som retter seg mot alle seks bakgrunnsnotater og de tre tematikkene som notatene utpeker (åpne forskningsprosesser, åpen innovasjon og involvering/medvirkning). DLN er et transdisiplinært forskningssenter hvor "åpenhet" aktualiseres i alle de tre tematikkene:

1. DLN legger til grunn FAIR-prinsippene og har en egen arbeidsgruppe for infrastruktur. Vi har hatt positive erfaringer med FAIR og åpenhet i datalagring. Vi har fått bekreftet vår forventning om at det er vel verdt å investere i nasjonalt og internasjonalt infrastrukturarbeid. DLN har en spesiell rolle som endrings-agent for bioteknologi i Norge i og med at vi favner forskning, utdanning, innovasjon og infrastruktur innen domènet.
2. Innovasjon står sentralt i visjonen for Digitalt Liv Norge, og det stimuleres til samarbeid på tvers av fag og sektorer. Vårt senter omfatter en god del forskning som har et viktig innovasjonspotensiale, i den forstand at forskningen gir viktige bidrag i retning av nye produkter og tjenester med potensiell stor samfunnsnytte.
3. DLN legger det norske rammeverket for Responsible Research and Innovation (RRI) i bunn for all virksomhet, og alle våre forskningsprosjekter har sin egen plan for hvordan de implementerer RRI-tenkningen i sitt virke. Det er klart at Norge og NFR ligger langt framme på RRI-området, og BIOTEK2021 ligger langt framme i NFR.

2. Vurderinger (maks 6400 tegn inkl mellomrom fordeles på 2 sider):
Svar på de spørsmålene i innspillsdokumentene som er mest relevante for ditt område.

DLN har i sitt virke gjort seg særlig tre erfaringer som kanskje særlig er relevante i det videre arbeidet med NFRs policyutvikling på området:
1. I DLN har vi positive erfaringer med FAIR og åpenhet i datalagring. Vi har fått bekreftet vår forventning om at det er vel verdt å investere i nasjonalt og internasjonalt infrastrukturarbeid, slik vi har gjort gjennom vår WG4, arbeidsgruppe for infrastruktur. Vi har sett et sterkt behov for koordinering av det som kan tenkes på som et økosystem av infrastrukturer. Vi har hatt positive erfaringer med å fokusere på FAIR datalagring og deling og koordinering av dette på tvers av infrastrukturene - og har her også støttet oss på den doméne-spesifikke data-infrastrukturen ELIXIR som spiller en sentral rolle innen dette feltet. Siden standarder for hva som skal lagres, hvordan data og metadata skal representeres og hvilke databaser som bør anvendes, ser vi at det er nødvendig med doméne-spesifikke datainfrastrukturer for å støtte FAIR datadeling.
2. I DLN har vi identifisert en utfordring som er relatert til diskusjonene om åpen innovasjon. Vi ser at tradisjonelle innovasjonsmodeller, i form av samarbeid mellom forskningsinstitusjon og markedsaktør, i noen tilfeller vil kunne strande fordi det ikke eksisterer noe marked for produktet eller tjenesten. Et eksempel er prosjekter som utvikler nye antibiotika til bruk som "last resort". Hele poenget med disse er at de IKKE skal ha et stort marked. De skal være i bakhånd, som en ressurs når de virkelig trengs. Skillet mellom åpen innovasjon og sosial innovasjon er godt kjent. I sosial innovasjon vektlegger man i større grad medvirkning av ikke-kommersielle aktører. Men det er også behov for noe mer, nemlig å se det å utvikle nye "forretningsmodeller", incentivordninger, kunstige markeder o.l. som kan legge til rette for å utløse samfunnsnytten for slike produkter som ikke kan ha noe vanlig marked. Dette kan også være en del av utfordringen til åpen innovasjon.
3. I DLN har vi arbeidet mye og intensivt med RRI. Det er klart at Norge og NFR ligger langt framme på RRI-området, og BIOTEK2021 ligger langt framme i NFR. Samtidig, den type involvering og medvirkning som RRI impliserer kan være utfordrende for aktørene i forskningssystemet, praktisk så vel som ideologisk. Også hva RRI angår, så er det viktig å synliggjøre spenninger og motsetninger. Bakgrunnsnotatene har en noe ustø hånd med hensikten med RRI og med det som der kalles "folkeforskning". Fra perspektivet til DG RTD, så lenge de stiller seg bak RRI, kan nok hensikten være å øke befolkningens forståelse for, oppslutning om og tillit til vitenskapens som institusjon så vel som EUs policy for "kunnskapssamfunnet". Det norske RRI-rammeverket er imidlertid bedre forankret i forskningsbasisen i vitenskaps- og teknologistudier, teknologivurderinger med mer, og er derfor tydelig på at RRI også handler om å endre forskningssektoren slik at samfunnet i større grad påvirker veivalgene, både for å rette opp demokratiske underskudd men også for å danne en motvekt mot ensidige markedshensyn. Dette elementet av progressive politiske verdier bør tydeliggjøres i den videre utviklingen av Forskningsrådets helhetlige policy, samtidig som det må anerkjennes at dette er vanskelige spørsmål der det ikke fins enkle svar.

Forts. fra forrige side.

3. Målsettinger (maks 3200 tegn inkl mellomrom):
Hva bør være mål og ambisjonsnivå det er ønskelig å oppnå innenfor ditt område?

DLN har som mål og ambisjon å fremme open science innenfor norsk bioteknologi gjennom tverrfaglig og transdisiplinær forskning på tvers av fag og disipliner. DLN, et geografisk spredd nasjonalt senter, er en unik struktur for å bygge kultur for samarbeid mellom institusjonene, mere samarbeid; mere deling, ved også å praktisere FAIR prinsippene og fremme åpen innovasjon. RRI er en gjennomgripende disiplin i alle DLN sine aktiviteter, og vil bidra til tidlig trening av yngre forskere til å vektlegge involvering/medvirkning av samfunnet for øvrig.

4. Anbefalinger og tiltak (maks 3200 tegn inkl mellomrom):
   Hva er de mest relevante anbefalingene og tiltakene som bør fremheves innenfor ditt område?

I DLN har vi naturlig stor tro på styrke som ligger i sunt godt samarbeid på tvers av geografi og på tvers av fagdisipliner, for å fremme og styrke alle de tre tematikkene som er ovenfor beskrevet; FAIR prinsippene, (åpen) innovasjon, og Responsible Research and Innovation. Ved å etablere et velfungerende Nettverksprosjekt hvor disse tematikkene er sentrale og bemannes med kompetanse, så har vi erfart at vi kan være en svært verdifull overbygning/paraply for en stor mengde Forskningsprosjekter som hver for seg arbeider med transdisiplinær samfunnsrelevant Bioteknologi forskning med potensiale for innovasjon. Vår anbefaling er at denne modellen raffineres, foredles og føres videre for å ivareta alle disse viktige tematikkene i fremtiden.

5. Eventuelle andre vurderinger og kommentarer (maks 3200 tegn inkl mellomrom):

Begrepet om "åpenhet" har fått popularitet ikke minst fordi EU-kommisjonen satte det på dagsorden med Moedas' sin inntreden som EU-kommissær for forskning og innovasjon. Vi merker oss at bakgrunnsnotatene langt på vei reproduserer mye av tankegodset fra DG RTD, dog med større vekt på RRI. Det siste ser vi som positivt. I det videre policyarbeidet bør nok likevel Forskningsrådet ta mål av seg til å legge en noe mer kritisk analyse av Kommisjonens "3 O's"-policy. Vi har sett en utvikling i EU vekk fra opprinnelige visjoner om open science og RRI som en betimelig utfordring mot betimelige maktstrukturer i forskningssektoren, og mot en utfasing av RRI, og en forflatning av open science i den grad at nå ERC skal representere open science i Horizon Europe. Denne utviklingen har selvfølgelig sine grunner, og de ligger i at det finnes spenninger, motsetninger og konflikter i forsknings- og innovasjonspolitikken. Disse spenningene og motsetningene er knapt synlige i NFRs bakgrunnsnotater. I stedet synes de å ta for gitt at "mer åpenhet" er et prinsipielt gode som så møter barrierer og dilemmaer. Virkeligheten er imidlertid mer kompleks, fordi "åpenhet" står for så mange ulike praksiser og prinsipper, og fordi kontekstene kan være så ulike. Når det ene bakgrunnsnotatet påstår: "Samarbeid mellom konkurrenter i næringslivet er utbredt i forbindelse med utvikling av felles standarder og plattformer. Det er derfor ingen motsetning mellom åpen innovasjon og konkurranse. Det er f. eks. mulig å beskytte kjerneteknologi i en bedrift, og ellers åpent samarbeide om andre sider." - er dette bare en liten del av virkeligheten. Det er klart at det fins klare konflikter mellom åpenhet og konkurranse i mange kontekster. På samme måte kan man se i den pågående Plan S-kontroversen at det står mye på spill i de komplekse interaksjonene mellom forskerfellesskap, akademiske forlag, fagfellepraksiser, forskningens politiske økonomi og vitenskapens samfunnskontrakt. Hadde Plan S kun vært et spørsmål om "mer åpenhet, og åpenhet er bra", så hadde man ikke hatt noen kontrovers.

Innspill til Forskningsrådets strategi for åpen forskning

Bruk dette skjemaet for å gi innspill til Forskningsrådets strategi for åpen forskning. Innspillsrunden begynner uke 44 og varer til 1. februar 2019.

Les mer om de tre innspillsdokumentene på Forskningsrådets sider. Din institusjon eller virksomhet kan delta i innspillsrunden. Ved store institusjoner og virksomheter, kan underliggende enheter (som for eksempel fakulteter og avdelinger) sende separate innspill. Dere velger selv om dere ønsker å gi innspill til ett eller flere tema.

Innspill sendes som vedlegg til e-post: openscience@forskningsradet.no

---

Ethvert innspill som mottas innen 1. februar 2019, regnes som saksdokument i strategiprosessen og publiseres offentlig på Forskningsrådets nettsider.

Forskningsrådet vil ikke besvare eller kommentere innspill. Prosessen er offentlig. Anonyme innspill blir ikke behandlet eller lagt på nett. Vedlegg utover dette skjemaet vil ikke bli lest.

Vi forbeholder oss retten til å fjerne innlegg som for eksempel bryter med personvernet, har krenkende utsagn eller inneholder spam eller reklame.

Generelle spørsmål kan rettes til: openscience@forskningsradet.no

---

Innspillskjemaet følger denne disposisjonen:

1. Dagens situasjon:
   Beskriv kort styrker og svakheter i dagens system med vekt på eksisterende rammevilkår, praksis og kultur.
2. Vurderinger:
   Svar på de spørsmålene i innspillsdokumentene som er mest relevante for ditt område.
3. Målsettinger:
   Hva bør være mål og ambisjonsnivå det er ønskelig å oppnå innenfor ditt område.
4. Anbefalinger og tiltak:
   Hva er de mest relevante anbefalingene og tiltakene som bør fremheves innenfor ditt område?
5. Eventuelle andre vurderinger og kommentarer.

Informasjon om avsenderen

Navn på ansvarlig avsender

Tomm Bernklev, Forskningssjef, Professor Dr.Philos

Institusjon

Sykehuset i Vestfold

Underliggende enhet

Informasjon om hvilket tema det svares på i dette innspillsdokumentet (må besvares):

Åpen innovasjon

1. Dagens situasjon (maks 3200 tegn inkl mellomrom):
   Beskriv kort styrker og svakheter i dagens system med vekt på eksisterende rammevilkår, praksis og kultur.

I 2018 ble det vedtatt en ny «Forsknings- og innovasjonsstrategi" ved SiV for perioden 2019-2022. Strategien bygger på HelseOmsorg21, Regional strategi for forskning og innovasjon 2013-2016 samt «Utviklingsplan for SiV» og «Teknologistrategi for SiV».

Innovasjonsvirksomheten i SiV er preget av høy aktivitet. Flere prosjekter har ekstern finansiering. Innovasjonsprosjekter knyttet til «Utviklingsplanen for SiV HF», f. eks kronikere og «de som trenger oss mest», har prioritet. Avstandsoppfølging og tjenesteinnovasjon inngår som en komponent i flere av disse prosjektene. Sykehuset har få prosjekter knyttet til kommersialisering.
Sykehuset i Vestfold har også en satsning på åpen innovasjon, med innovasjonskampanjer i første omgang med for sykehusets ansatte.

2. Vurderinger (maks 6400 tegn inkl mellomrom fordeles på 2 sider):
Svar på de spørsmålene i innspillsdokumentene som er mest relevante for ditt område.

Åpen tilgang til resultater vs. immaterielle rettigheter
• Hvordan kan Forskningsrådet legge til rette for mer åpen innovasjon og hvordan bør dette i så fall gjøres? NFR bør tilgjengeliggjøre midler, evt. i samarbeid med Innovasjon Norge, slik at HFene kan gjennomføre Åpne innovasjonskampanjer – gjerne med krav om samarbeid med næringsliv, bruk av ny teknologi etc.

• For forskningsbasert åpen innovasjon vil deler av produktet/prosessen være beskyttet av rettighetsregulering og tilgang til resultater i forskningsprosjekter. Hvilke risikofaktorer er knyttet til åpne innovasjonsprosesser med tanke på konkurransefortrinn og immaterielle rettigheter? Å sikre rettigheter til kommersialiserbare ideer / løsninger kan være risiko ved åpen innovasjon, men ikke aktuelt ift offentlig tjenesteinnovasjon.

Offentlig- privat partnerskap - FoU-institusjoner, næringsliv og offentlig sektor
• Vil åpne forsknings- og innovasjonsprosesser kunne motvirke at offentlig-privat partnerskap utvikler seg i retning av at det offentlige i stadig større grad tar risikoen og de private aktørene får fortjenesten, og i tilfelle hvordan?
• Hvordan kan offentlige myndigheter og Forskningsrådet sikre at FoUI-investeringer bidrar til å løse store samfunnsutfordringer? Ved å sikre at prosjekter som tildeles midler har en tydelig strategi for evaluering, implementering, spredning, og evt. business modell ved kommersialisering.

Ekspertrollen og åpne læringsprosesser
• Med utgangspunkt i det området du representerer, hvordan kan det bidras til bred involvering i forskning- og innovasjonsprosesser? Gjennom transparens og enkel informasjon om prosjektene, på HFet og / eller helsenorge sine sider.
• Med utgangspunkt i området du representerer, hvordan kan forskerens tradisjonelle ekspertrolle utfordres slik at det stimuleres til innovasjon og økt læring for alle involverte parter? Gjennom kompetanseheving / kurs i forskningsdrevet innovasjon / hvordan evaluere og forske på innovasjon / «entrepreneurskole» / innovasjonsskole. Belønningssystem i form av prioritet ved eksterne forskningsmidler, ved innovasjonspotensiale, innovasjonsindikatorer, «kurspoeng» fra legeforeningen etc. ved deltagelse på innovasjonskurs, innovasjonsindikatorer.

Forts. fra forrige side.

3. Målsettinger (maks 3200 tegn inkl mellomrom):

Hva bør være mål og ambisjonsnivå det er ønskelig å oppnå innenfor ditt område?

4. Anbefalinger og tiltak (maks 3200 tegn inkl mellomrom):
Hva er de mest relevante anbefalingene og tiltakene som bør fremheves innenfor ditt område?

5. Eventuelle andre vurderinger og kommentarer (maks 3200 tegn inkl mellomrom):

Innspill til Forskningsrådets strategi for åpen forskning

Bruk dette skjemaet for å gi innspill til Forskningsrådets strategi for åpen forskning. Innspillsrunden begynner uke 44 og varer til 1. februar 2019.

Les mer om de tre innspillsdokumentene på Forskningsrådets sider. Din institusjon eller virksomhet kan delta i innspillsrunden. Ved store institusjoner og virksomheter, kan underliggende enheter (som for eksempel fakulteter og avdelinger) sende separate innspill. Dere velger selv om dere ønsker å gi innspill til ett eller flere tema.

Innspill sendes som vedlegg til e-post: openscience@forskningsradet.no

---

Ethvert innspill som mottas innen 1. februar 2019, regnes som saksdokument i strategiprosessen og publiseres offentlig på Forskningsrådets nettsider.

Forskningsrådet vil ikke besvare eller kommentere innspill. Prosessen er offentlig. Anonyme innspill blir ikke behandlet eller lagt på nett. Vedlegg utover dette skjemaet vil ikke bli lest.

Vi forbeholder oss retten til å fjerne innlegg som for eksempel bryter med personvernet, har krenkende utsagn eller inneholder spam eller reklame.

Generelle spørsmål kan rettes til: openscience@forskningsradet.no

---

Innspillskjemaet følger denne disposisjonen:

1. Dagens situasjon:
   Beskriv kort styrker og svakheter i dagens system med vekt på eksisterende rammevilkår, praksis og kultur.
2. Vurderinger:
   Svar på de spørsmålene i innspillsdokumentene som er mest relevante for ditt område.
3. Målsettinger:
   Hva bør være mål og ambisjonsnivå det er ønskelig å oppnå innenfor ditt område.
4. Anbefalinger og tiltak:
   Hva er de mest relevante anbefalingene og tiltakene som bør fremheves innenfor ditt område?
5. Eventuelle andre vurderinger og kommentarer.

Informasjon om avsenderen

Navn på ansvarlig avsender

Roger Strand

Institusjon

Universitetet i Bergen

Underliggende enhet

Senter for vitenskapsteori

Informasjon om hvilket tema det svares på i dette innspillsdokumentet (må besvares):

Alle tre (Åpen innovasjon, åpen forskning, involvering og "fol

1. Dagens situasjon (maks 3200 tegn inkl mellomrom):
   Beskriv kort styrker og svakheter i dagens system med vekt på eksisterende rammevilkår, praksis og kultur.

Senter for vitenskapsteori ved Universitetet i Bergen (heretter: SVT) leverer med dette sitt innspill til Forskningsrådets helhetlige policy for åpen forskning. Nettopp fordi NFR ønsker å utarbeide en helhetlig policy, leverer vi ett innspill som retter seg inn mot den underliggende konteksten som har aktualisert dette initiativet.

SVT skaper og forvalter kunnskap som er del av kunnskapsgrunnlaget for disse policyspørsmålene, gjennom vår forskning og undervisning i vitenskapsteori, vitenskaps- og teknologistudier og forsknings- og vitenskapsetikk. Vi har vært spesielt aktive i forskning og policyutvikling relatert til RRI, "Responsible Research and Innovation". Vi ser derfor vår rolle også som å gi en vurdering av NFRs seks bakgrunnsnotater som samlet så å si utgjør "høringsdokumentet" for denne innspillsrunden.

SVT representerer i denne sammenheng seg selv som faglig enhet, og synspunkt uttrykt i dette innspillet representerer ikke nødvendigvis UiBs syn. Spesifikt skal våre prinsipielle vurderinger rundt åpenhet i forskningspublisering ikke tas til inntekt for støtte eller motstand mot Plan S, verken på nivå av SVT eller UiB.

Vi er her oppfordret til å beskrive styrker og svakheter ved dagens "system". Vi forstår "system" her som forsknings- og utviklingssektoren i Norge og ERA, inkludert forskningsfinansierende institusjoner (RFO) og den offentlige politikkutviklingen for RFOs og RPOs (research performing organizations), med vekt på konteksten for policytrenden i retning av såkalt "åpenhet". Viktige trekk her er (1) den teknologiske konteksten, med IKT som gir muligheter for big data, digitalisering og nye publiserings- og kommunikasjonsverktøy; (2) den makropolitiske konteksten, med lange trender med synkende tillit til politiske, økonomiske og vitenskapelige eliter i Europa, noe som igjen kan ses i sammenheng med økonomisk stagnasjon, geopolitiske endringer og distanse mellom gamle eliter og voksende befolkningssegmenter (med framvekst av såkalt populisme); og (3) ulike forsøk til politisk fornyelse innenfor disse elitene (f.eks. CSR, RRI, "medvirkning"), samtidig som (4) nyliberale, seinkapitalistiske forståelser fortsatt dominerer politikken på området, med et sterkt uttrykt håp om at "mer effektiv" forskning og innovasjon og et stort "indre marked" for forskning i Europa skal kunne svare på store samfunnsutfordringer og dessuten bringe Europa fram i konkurranse og unngå økonomisk krise og stagnasjon.

Fra et bestemt perspektiv, representert ved ledernivået i EC DG RTD, kan "openness" framstå som et Columbi egg som svarer på alle disse utfordringene samtidig. "Åpenhet" har et snev av "godhetsmakt" ved seg - det er vanskelig å argumentere mot åpenhet på en politisk og moralsk troverdig måte. "Åpenhet" har svært ulike betydninger i de ulike kontekstene. I NFRs notater står det for alt fra demokratisering av vitenskapen gjennom medvirkning i forskning, til argumenter for digitalisering av data. På denne måte reproduserer notatene den bruken av begrepet åpenhet som man har sett under Moedas' periode som European Commissioner, med innføringen av de "3 O-ene" som policy-overskrift. Notatene har også primært policy-dokumenter (fra EU, OECD, NFR og noen få andre) som sine referanser, og i liten grad forskningslitteraturen på feltet.

2. Vurderinger (maks 6400 tegn inkl mellomrom fordeles på 2 sider):
Svar på de spørsmålene i innspillsdokumentene som er mest relevante for ditt område.

Vi fortsetter resonnementet fra forrige side.

Problemet med bakgrunnsnotatene er følgelig at de framstår som om de ukritisk legger til grunn EC DG RTDs linje om at åpenhet er ett prinsipp som er generelt positivt, tilsynelatende uten å forholde seg til at når DG RTD la seg på en slik linje, så gjorde de et markant politisk og retorisk valg med kontroversielle implikasjoner. Vi vil nevne:
* "Open Science" og de tre O-ene har langt på vei fordrevet RRI som prinsipp i DG RTD. RRI-arbeidet er desimert og marginalisert i DG RTD i løpet av H2020, og vil trolig ikke videreføres i Horizon Europe med mindre politiske initiativer overfor EU-parlamentet vinner gjennom (som forrige gang). RRI som begrep oppstod i en analyse av moderne teknovitenskap som potensielt skadelig og som en risiko som må håndteres bedre institusjonelt. Dette ble av Kommisjonens byråkrati relativt raskt redusert til "the six keys" og i stor grad tappet for sitt kritiske potensiale. "The three Os" har svekket det kritiske endringspotensialet ytterligere.
* Termen "open science" stod opprinnelig for en visjon om forskning der medvirkning og demokratisering av vitenskapen stod relativt sterkt. Slik kommisjonen nå bruker termen, der til og med ERC skal være et fyrtårn for open science, tømmer de begrepet for innhold og reduserer det til et spørsmål om datahåndtering og tidvis muligheten for gratis arbeidskraft til forskning ved å innrullere deler av befolkningen i produksjon og håndtering av data.

Både RRI og open science oppstod med andre ord ut av kritiske analyser av forskningens politiske økonomi, av risiko og skade som bivirkning av forskning og innovasjon, og av det demokratiske underskuddet i de gamle elitenes institusjoner, herunder forskningsinstitusjonene. Medvirkning, citizen science, open science og social innovation er eksempler på forsøk på å etablere konstruktive begreper og praksiser for å endre de gamle maktstrukturene der elitene beriker seg selv på bekostning av miljø, klima, sosial rettferdighet og reell maktfordeling. Disse forsøkene har tildels blitt bekjempet av "systemet", og dels blitt appropriert og refortolket innenfor en nyliberal, seinkapitalistisk agenda som tiltak for å gjenetablere befolkningens tillit til og oppslutning om de gamle elitenes prosjekter.

Vi kan finne denne ideologiske agendaen reprodusert i Forskningsrådets notater, for eksempel i utsagn som de følgende:

"Europakommisjonen ser åpen forskning som en viktig komponent i sitt arbeid med å skape et "indre digitalt marked" som åpner digitale muligheter for samfunn og næringsliv og gir Europa en ledende posisjon innenfor den digitale økonomien."

"Folkeforskning innebærer å engasjere folk som ikke har forskerbakgrunn i forskning, i samarbeid med forskere eller forskningsinstitusjoner. Slik kan allmenheten få innsikt i vitenskapelig tenkemåte og tilegne seg forskningsbasert kunnskap."

"Åpen innovasjon kan bidra til raskere utveksling og deling av kunnskap."

I løpet av de totalt 21 notatsidene brukes ordet "interessekonflikt" én gang. Ellers brukes ikke ordene "konflikt", "kritikk", "kritisk", "makt" eller "demokrati" overhodet. "Demokratisere" brukes én gang, da som en metode for at befolkningen skal få større tillit til forskningen. Det er behov for at NFRs policyarbeid her eksplisitt knytter seg an til forskningen på feltet.

Forts. fra forrige side.

Hva vil SVT så anbefale Forskningsrådet?

Vi har stadig tro på at det kan være en god idé med en helhetlig policy for åpenhet. For å bli noe mer enn politisk korrekt retorikk, må den trenge gjennom og bakenfor påstandene om at åpenhet alltid er et gode, alltid leder til mer effektivitet osv, og differensiere mellom de ulike formene for åpenhet som det her snakkes om. Plan S, nye former for innovasjonssamarbeid, FAIR og ekte citizen science, er vidt forskjellige ting - samtidig som det er mulig å diskutere dem innenfor en og samme samtidsanalyse.

Vi støtter det valg som er gjort ved å knytte RRI inn i denne policyen. Forskningsrådets RRI-rammeverk er ett av de få i Europa som faktisk er kunnskapsbasert og forholder seg til forskningens potensiale for å skape risiko og skade. Dette kan bygges ut videre som en pillar i Forskningsrådets helhetlige policy, nemlig åpenhet mot samfunnet, gjennom RRI og lignende prinsipper, som en måte å forsøke å styre forskningens "runaway train" og oppnå "samfunnsmessig robust" og bærekraftig kunnskap og teknologi. Dette er også i tråd med de nasjonale strategiene for bio- og nanoteknologi, de nasjonale forskningsetiske retningslinjene, med mer. Norge har her særmerket seg som et foregangsland, selv om arbeidet også her har kommet kort.

Vi mener at en intellektuelt redelig policy må anerkjenne at det fins en spenning om ikke direkte konflikt mellom håpet på at forskning og innovasjon skal kunne optimaliseres som et lokomotiv for arbeidsplasser og økonomisk vekst, og ønsket om å gjøre noe med skeivfordeling av makt og det demokratiske underskuddet i vitenskapen, som er det som adresseres i den forskningsbaserte litteraturen og de forskningsbaserte praksisene for medvirkning (helt fra aksjonsforskning, community-based research, citizen science, post-normal science osv). Den norske policyen bør ikke redusere citizen science til et verktøy for nyliberale agendaer. Den trenger ikke velge mellom de to. Tvert imot bør den anerkjenne at det fins en rekke spenninger i det politiske feltet, og at begrepet "åpenhet" kan adressere flere av dem:

* Åpenhet i betydning "åpne opp lukkede vitenskapelige eliter og forsknings- og innovasjonsagendaer" handler om å skape medvirkning, eller tillate medvirkning, for å demokratisere forskning og innovasjon, og forsknings- og innovasjonspolitikk. Dette er ikke noe man gjør for å "effektivisere forskningen" e.l., men for å jobbe for sosial og politisk rettferdighet. Det står i notatet at "citizen science" er kommet lengst i naturvitenskap, men det er jo den varianten hvor borgerne skal lures til å jobbe gratis for vitenskapen. Både i helsefagene og i deler av samfunnsvitenskapene har ekte medvirkning lange tradisjoner, f.eks. innen aksjonsforskningen. Dette er kontroversielt; det fins kontekster hvor knapt noen ville ønske seg slik demokratisering, mens i andre kontekster, ikke minst i helsefeltet, fins det uenighet.

* Åpenhet i betydning "åpne opp kunnskapsbegrepet og anerkjenne at det fins annen relevant kunnskap enn vitenskapelig kunnskap, og at vitenskapelig kunnskap også er verdiladd" handler om å skape medvirkning og transdisiplinære samarbeid, spesielt i "science for policy"-feltet. Dette temaet er særlig belyst i litteraturen rundt "postnormal vitenskap". Også dette kan være kontroversielt, fordi det utfordrer konvensjonell tenkning og praksis knyttet til det vi ovenfor kalte "de gamle elitene".

* Åpenhet i betydning Plan S og lignende handler om å utfordre forretningsmodellen til den akademiske forlagsbransjen. Vi tar ikke stilling til denne kontroversen, men konstaterer at den både handler om forskningens politiske økonomi og samtidig spørsmål om hvordan man organiserer kvalitetsvurderinger.

3. Målsettinger (maks 3200 tegn inkl mellomrom):
Hva bør være mål og ambisjonsnivå det er ønskelig å oppnå innenfor ditt område?

Vi fortsetter resonnementet.

* Åpenhet som "open science" kan organiseres på ulike nivå og med ulik intensjonsdybde, jfr Alan Winfields skille mellom open science nivå 0, 1 og 2. Det som EU-kommisjonen nå omtaler som open science, er for det meste det som Winfield ville ha kalt nivå 0. Poenget her er imidlertid ikke at "jo åpnere desto bedre". Hvor åpen en forskningsprosess bør være, er et kontekstavhengig spørsmål, og det kan være strid om hvem som burde ha rett til å mene noe om dette.

NFRs helhetlige policy burde derfor ikke ta som utgangspunkt en generell ideologisk oppfatning om at "åpenhet er i seg selv bra", men heller belyse hvordan åpenhet kan komme til uttrykk, hvilke aktører dette er relevant for og hvilke interesser som står på spill, og hvordan man kan analysere en gitt situasjon eller kontekst og vurdere hvordan man som forsker, bedriftsaktør, politiker, borger osv kan gripe situasjonen an og delta på en ansvarlig måte.

For å oppsummere, vi etterlyser en forskningsbasert analyse og et klart og entydig språk som unngår rent emotive funksjoner eller reproduksjon av gamle strukturer under nye navn, fremfor åpenhet spesifisert på demokratiets og allmenhetens premisser og interesse.

4. Anbefalinger og tiltak (maks 3200 tegn inkl mellomrom):
Hva er de mest relevante anbefalingene og tiltakene som bør fremheves innenfor ditt område?

5. Eventuelle andre vurderinger og kommentarer (maks 3200 tegn inkl mellomrom):

Innspill til Forskningsrådets strategi for åpen forskning

Bruk dette skjemaet for å gi innspill til Forskningsrådets strategi for åpen forskning. Innspillsrunden begynner uke 44 og varer til 1. februar 2019.

Les mer om de tre innspillsdokumentene på Forskningsrådets sider. Din institusjon eller virksomhet kan delta i innspillsrunden. Ved store institusjoner og virksomheter, kan underliggende enheter (som for eksempel fakulteter og avdelinger) sende separate innspill. Dere velger selv om dere ønsker å gi innspill til ett eller flere tema.

Innspill sendes som vedlegg til e-post: openscience@forskningsradet.no

---

Ethvert innspill som mottas innen 1. februar 2019, regnes som saksdokument i strategiprosessen og publiseres offentlig på Forskningsrådets nettsider.

Forskningsrådet vil ikke besvare eller kommentere innspill. Prosessen er offentlig. Anonyme innspill blir ikke behandlet eller lagt på nett. Vedlegg utover dette skjemaet vil ikke bli lest.

Vi forbeholder oss retten til å fjerne innlegg som for eksempel bryter med personvernet, har krenkende utsagn eller inneholder spam eller reklame.

Generelle spørsmål kan rettes til: openscience@forskningsradet.no

---

Innspillskjemaet følger denne disposisjonen:

1. Dagens situasjon:
   Beskriv kort styrker og svakheter i dagens system med vekt på eksisterende rammevilkår, praksis og kultur.
2. Vurderinger:
   Svar på de spørsmålene i innspillsdokumentene som er mest relevante for ditt område.
3. Målsettinger:
   Hva bør være mål og ambisjonsnivå det er ønskelig å oppnå innenfor ditt område.
4. Anbefalinger og tiltak:
   Hva er de mest relevante anbefalingene og tiltakene som bør fremheves innenfor ditt område?
5. Eventuelle andre vurderinger og kommentarer.

Informasjon om avsenderen

Navn på ansvarlig avsender

Hanne Graver Møvig

Institusjon

Universitetet i Oslo

Underliggende enhet

Informasjon om hvilket tema det svares på i dette innspillsdokumentet (må besvares):

Åpen innovasjon

1. Dagens situasjon (maks 3200 tegn inkl mellomrom):
   Beskriv kort styrker og svakheter i dagens system med vekt på eksisterende rammevilkår, praksis og kultur.

UiOs samfunnsoppdrag er å tilby utdanning og utføre forskning på høyt internasjonalt nivå, formidle kunnskapen som skapes og bidra til å ta den i bruk. Utdanning, forskning, formidling og innovasjon må spille sammen, metoder og resultater må anvendes og deles i undervisning av studenter, i egen virksomhet, og i offentlig forvaltning og tjenesteyting, kulturliv og næringsliv.

Nasjonalt og internasjonalt vektlegges i stadig større grad de samfunnsmessige effektene av forskningen – omtalt på engelsk som «impact». For UiO handler samfunnseffekten i bred forstand om hvordan kunnskap tas i bruk – enten det skjer gjennom de kandidatene UiO utdanner, gjennom formidling til offentligheten, bidrag i politikkutforming, eller innovasjon og kommersialisering. UiOs store faglige bredde og klare styrke også på det humanistiske- og det samfunnsvitenskapelige (humsam) feltet ser vi på som et stort strategisk fortrinn i arbeidet med innovasjon. Forståelsen av sosial, historisk og kulturell kontekst kan være helt avgjørende for at potensialet i innovasjonsprosesser skal kunne tas ut. Dette er et generelt og overordnet forhold som påvirker alle former for innovasjon.

Innovasjonsaktiviteten ved UiO har økt det siste tiåret. I 2016 kom UiO, som det eneste norske universitetet, med på Thompson Reuters liste over Europas 100 mest innovative universiteter. I 2017 var UiO det eneste norske universitetet som kom med på tidsskriftet Natures innovasjonsindeks. Det er likevel et stort potensial for å styrke UiOs innsats innen åpen innovasjon og kommersialisering.

Universitetet må styrke evnen til å implementere kunnskapen som frembringes, og styrke innovasjons- og entreprenørskapskapasiteten. Undervisning og forskning på høyt internasjonalt nivå vil alltid være det sentrale for UiO, men vi ønsker også å legge til rette for et tettere samarbeid med privat og offentlig sektor, med tanke på å ta forskningsresultatene – kunnskapen – i bruk gjennom så åpne innovasjonsprosesser som mulig.

2. Vurderinger (maks 6400 tegn inkl mellomrom fordeles på 2 sider):
Svar på de spørsmålene i innspillsdokumentene som er mest relevante for ditt område.

Det er i interaksjon med samfunnet, med privat og offentlig sektor, at innovasjoner skjer og at kunnskapen kan tas i bruk. Som beskrevet over anvender UiO en bred definisjon av innovasjon og vi mener dette er helt nødvendig for å forstå forskningens samlede bidrag til alle innovasjoner som skjer i samfunnet. Vi er derfor opptatt av å understreke at generell samfunnskontakt, forskningsbasert utdanning, samt hyppig og bred formidling av forskningen i vesentlig grad bidrar til innovasjon.

Forskningsrådet skriver i sitt notat at samarbeid mellom konkurrenter i næringslivet er utbredt i forbindelse med utvikling av felles standarder og plattformer, og at det derfor ikke er noen motsetning mellom åpen innovasjon og konkurranse. Dette er i noen utstrekning korrekt og det er særlig viktig for næringslivet å bli enige om standarder, særlig når store kundegrupper presser på for at slike standarder skal etableres. Konkurrenter i næringslivet utvikler plattformer og gir andre, inkludert konkurrenter, tilgang til disse plattformene fordi de som kommersielle aktører mener at dette lønnsomt. Denne type innovasjoner er da åpne fordi det er lønnsomt, men denne type åpenhet er ikke nødvendigvis lønnsomt over tid. Det er en innebakt motsetning i deler av dette landskapet, fordi privatøkonomisk lønnsom innovasjon i mange sammenhenger forutsetter hemmelighold og sikring av eiendomsrettigheter.

Det er også viktig å understreke at det ikke er noen motsetning mellom grunnforskning og innovasjon. Fremragende grunnforskning utgjør derimot ofte et godt grunnlag for videre innovasjon av forskjellig art. Et godt eksempel her er ERC som fikk under 17 % av budsjettet i EUs forrige rammeprogram, men som sto for 29 % av patentene.

Det er viktig at våre studenter og forskere tilegner seg ferdigheter og kunnskap som gjør dem i stand til å utvikle nye produkter, tjenester og prosesser basert på egen forskning. Mens man tidligere har tenkt at innovasjon først og fremst dreier seg om kommersialiserbare produkter, er det i dag mye som tyder på at ikke-kommersialiserbar sosial innovasjon kan være vel så viktige for å løse komplekse samfunnsutfordringer. Hvis sektoren skal lykkes i å nå sine innovasjonsmål, er det viktig at vi dyrker fram alle typer innovasjon innenfor alle disipliner og på tvers av enheter og disiplinene samt med omverdenen.

Forts. fra forrige side.

3. Målsettinger (maks 3200 tegn inkl mellomrom):

Hva bør være mål og ambisjonsnivå det er ønskelig å oppnå innenfor ditt område?

• Øke innovasjonsaktiviteten, spesielt innen sosial innovasjon, entrepenørvirksomhet og studentinnovasjon.
• Økt samarbeid med relevante aktører i offentlig og privat sektor.

4. Anbefalinger og tiltak (maks 3200 tegn inkl mellomrom):
   Hva er de mest relevante anbefalingene og tiltakene som bør fremheves innenfor ditt område?

• Det er viktig å utvikle en felles begrepsforståelse og –bruk knyttet til ulike sider av åpen innovasjon.
• Forskningsrådet bør utarbeide mekanismer for å stimulere til åpen innovasjon i utdanningsinstitusjoner og i helsesektoren hvor potensialet for offentlig verdiskaping og innsparing er stort.
• Åpen innovasjon er i mange tilfeller avhengig av tilgang på store datamengder og tung infrastruktur. Forskningsrådet bør legge til rette for å finansiere utvikling og forvaltning av infrastruktur og tilgang på data.

5. Eventuelle andre vurderinger og kommentarer (maks 3200 tegn inkl mellomrom):

Innspill til Forskningsrådets strategi for åpen forskning

Bruk dette skjemaet for å gi innspill til Forskningsrådets strategi for åpen forskning. Innspillsrunden begynner uke 44 og varer til 1. februar 2019.

Les mer om de tre innspillsdokumentene på Forskningsrådets sider. Din institusjon eller virksomhet kan delta i innspillsrunden. Ved store institusjoner og virksomheter, kan underliggende enheter (som for eksempel fakulteter og avdelinger) sende separate innspill. Dere velger selv om dere ønsker å gi innspill til ett eller flere tema.

Innspill sendes som vedlegg til e-post: openscience@forskningsradet.no

---

Ethvert innspill som mottas innen 1. februar 2019, regnes som saksdokument i strategiprosessen og publiseres offentlig på Forskningsrådets nettsider.

Forskningsrådet vil ikke besvare eller kommentere innspill. Prosessen er offentlig. Anonyme innspill blir ikke behandlet eller lagt på nett. Vedlegg utover dette skjemaet vil ikke bli lest.

Vi forbeholder oss retten til å fjerne innlegg som for eksempel bryter med personvernet, har krenkende utsagn eller inneholder spam eller reklame.

Generelle spørsmål kan rettes til: openscience@forskningsradet.no

---

Innspillskjemaet følger denne disposisjonen:

1. Dagens situasjon:
   Beskriv kort styrker og svakheter i dagens system med vekt på eksisterende rammevilkår, praksis og kultur.
2. Vurderinger:
   Svar på de spørsmålene i innspillsdokumentene som er mest relevante for ditt område.
3. Målsettinger:
   Hva bør være mål og ambisjonsnivå det er ønskelig å oppnå innenfor ditt område.
4. Anbefalinger og tiltak:
   Hva er de mest relevante anbefalingene og tiltakene som bør fremheves innenfor ditt område?
5. Eventuelle andre vurderinger og kommentarer.

Informasjon om avsenderen

Navn på ansvarlig avsender

Randi Østhus

Institusjon

UiT Norges arktiske universitet

Underliggende enhet

Informasjon om hvilket tema det svares på i dette innspillsdokumentet (må besvares):

Åpen innovasjon

1. Dagens situasjon (maks 3200 tegn inkl mellomrom):
   Beskriv kort styrker og svakheter i dagens system med vekt på eksisterende rammevilkår, praksis og kultur.

UiT legger til grunn en forståelse av innovasjon som noe som er nytt, skaper verdi og er tatt i bruk. Når noe er tatt i bruk har det ofte forlatt universitetet. Ofte benyttes ordet nyskaping som en mer inkluderende benevnelse av nyttiggjøringen av forskningsresultater. Åpen innovasjon definerer vi dels som store innovasjonsprosjekter med flere ulike partnere, på linje med EUs definisjon (https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/open-innovation-20). Vi tenker også på «åpenhet» som åpenhet mot andre enn partnerne innen prosjektene. Som et generelt utgangspunkt er vi opptatt av i størst mulig grad å se åpen forskning og åpen innovasjon i sammenheng og som aktiviteter som bør integreres.

Vi opplever at det økte fokuset på nyskaping og innovasjon i utdanning og arbeidsliv gir økt aksept for konkretisering og utvikling av strategier rettet mot nyskaping og innovasjon. Universitetene har en sentral rolle i å bidra til nyskaping, og det er positivt at det er en forventning til at universitetene skal spille enda en mer sentral rolle innen nyskapings- og innovasjonsarbeid i tiden fremover.

Det finnes flere gode, nasjonale støtteordninger for nyskapingsaktivitet og innovasjon. BIOTEK2021, FORNY2020 og Sentre for forskningsdrevet innovasjon er gode eksempler på dette (vi vil i det videre ikke kommenter SFI-ordningen, og viser her til evalueringen fra 2017). UiT er i dag vertsinstitusjon for ett SFI – CIRFA (Centre for Integrated Remote Sensing and Forecasting for Arctic Operations). Vi har også prosjekter støttet av programmer som OFFPHD og FINNUT for å nevne noen. For UiT er også det regionale MABIT-programmet en god støtteordning i nyttiggjørelse av forskningsresultater fra marin og bioteknologisk forskning. http://www.mabit.no/

UiT har ikke en bredt etablert kultur for innovasjon eller åpen innovasjon. Åpen innovasjon er et nyere begrep for akademia, og er således mer ukjent for våre forskere.

I forbindelse med en HEInnovate workshop (https://heinnovate.eu/en) avholdt ved UiT i desember 2018, framkom det at noen forskere opplever nyskaping/innovasjon og forskning som to motstridende kulturer hvor meritterende forskningsaktiviteter kommer i konflikt med aktiviteter knyttet til kommersialisering (for eksempel publisering i stedet for kommersialisering). Dette kan være én av grunnene til at det er utfordrende å engasjere forsknings- og utdanningsinstitusjoner direkte i innovasjonsprosjekter der FoU-institusjoner, næringsliv og offentlige virksomheter samhandler. Samarbeidsprosjekter innen innovasjon er også krevende fordi det kan være vanskelig å utarbeide prosjektbeskrivelser som tydeliggjør innovasjonspotensialet på en slik måte at ulike miljøer får en felles forståelse og dermed utnytter sine styrker optimalt. Et bredere grunnlag for vurdering av kompetanse, som DORA anbefaler, kan således sees på som et viktig virkemiddel for økt fokus på (åpen) innovasjon og økt tverrsektoriell mobilitet.

I dag kan innovasjon bli sett på som en lite inkluderende aktivitet hvor medisin, IT, bioteknologi og annen teknologi dominerer, mens andre områder som tjenesteinnovasjon, sosialt entreprenørskap og innovasjon i offentlig sektor burde gis økt fokus.

2. Vurderinger (maks 6400 tegn inkl mellomrom fordeles på 2 sider):

Svar på de spørsmålene i innspillsdokumentene som er mest relevante for ditt område.

Utvalgte spørsmål: På hvilke områder kan åpenhet stimulere innovasjonsprosesser og hvordan?, Hvordan stimulere til tverrfaglig og sektorovergripende forskning og innovasjon? og Hvordan kan Forskningsrådet legge til rette for mer åpen innovasjon og hvordan bør dette i så fall gjøres?

Åpenhet kan stimulere og forbedre innovasjonsprosesser på mange områder, kanskje særlig i utviklingen av større teknologiske nyskapninger og i utvikling av velferdsteknologi innenfor eksempelvis helse- og omsorgssektoren, oppvekstsektoren og offentlig forvaltning. Åpen innovasjon innebærer utstrakt tverrfaglig samarbeid med, og medvirkning fra, offentlig sektor, privat sektor, forskning og/eller sivilsamfunn. Derfor bør støtte til nettverksbygging og etablering av samarbeidsplattformer og infrastruktur være en sentral del av virkemidlene som skal stimulere til åpen innovasjon.

For å stimulere til åpen innovasjon er det viktig å bidra aktivt til etablering av arenaer for konkret innovasjonsarbeid, både fysiske og digitale, for eksempel gjennom Design Thinking labs, Living Labs eller lignende. Forskningsrådet kan vurdere utlysning av Idelab rettet mot åpen innovasjon. Det bør legges bedre til rette for samarbeidsprosjekter med innovasjon som hovedmål, samt for forprosjekter for utvikling av modeller for kvalifisering, evaluering og beskrivelse av innovasjonspotensial.

Åpenhet er viktig for nyskapende prosesser, men i møte med krav om sikring av IPR, både fra kommersielle aktører og fra universitetene, kan forskere ha vanskelig for å navigere i området mellom åpenhet og deling av resultater og ideer, og krav om sikring av IPR og konfidensialitet.

Det bør utarbeides veiledninger for hvordan man kan beskytte sine ideer samtidig som man åpner opp innovasjonsprosesser. Dette kan bidra til økt trygghet og tillit i samarbeidsprosjekter som involverer eksterne aktører. Forskningsrådet bør kunne bidra til klargjøring av hvordan forskeren skal forholde seg til åpenhet og deling samtidig som man ivaretar god IPR-forvaltning. Dette kan skje gjennom kurstilbud eller workshops, for eksempel som del av Forskningsrådets optimaliseringsworkshoper.

Med utgangspunkt i området du representerer, hvordan kan forskerens tradisjonelle ekspertrolle utfordres slik at det stimuleres til innovasjon og økt læring for alle involverte parter?

Ved UiT har vi gode erfaringer med bruk av kompetansemeklere til å skape koblinger mellom forskningsmiljø og aktører fra næringslivet, og disse opererer bredt og i hele regionen. Dette er et viktig verktøy for nettverksbygging og etablering av tverrfaglige samarbeid. Ordningen med næringslivsmentorer har også fungert godt ved UiT og har potensial til å bidra til økt nyskaping og innovasjon.

Videre vil vi belyse viktigheten av at det også etableres gode støtteordninger til mindre prosjekter, gjerne rettet mot yngre forskere, ph.d.-studenter og postdoktorer. Innovasjonsprosesser må være inkluderende og involvere alle i fagmiljøet og samarbeidsnettverket. Differensierte støtteordninger og målrettede virkemidler for yngre deltakere i et forskningsmiljø vil kunne bidra til økt inkludering og mer åpenhet i innovasjonsprosjekter.

Forts. fra forrige side.

Støtteordninger til innovasjonsprosjekter kan også benyttes som virkemiddel for karriereutvikling, for eksempel gjennom å gi ph.d.-studenter og postdoktorer mulighet til å være prosjektledere på innovasjonsprosjekter som inkluderer flere deltakere, for eksempel som i innovasjonsprogrammet SPARK ved UiO. Prosjekter og virkemidler rettet mot yngre forskere vil, sammen med et økt fokus på innovasjon og entreprenørskap i universitetenes studietilbud, kunne bidra til å bygge opp og forsterke innovasjonskulturen ved institusjonene. Det er viktig at slike programmer tilbyr veiledning i tillegg til finansiering.

3. Målsettinger (maks 3200 tegn inkl mellomrom):

Hva bør være mål og ambisjonsnivå det er ønskelig å oppnå innenfor ditt område?

Det bør i forsknings- og utdanningssektoren etableres en sterkere kultur for at innovasjons- og forskningsaktiviteter ses som naturlig aktivitet som er godt integrert med øvrig virksomhet. En bør ha differensierte målsettinger som tar høyde for at ulike fagområder eller ulike aktører har ulike behov og forutsetninger.

Forskningsrådet bør ha ambisjoner om at norske forskningsmiljøer skal kunne ha koordinerende roller i internasjonale prosjekter innen åpen innovasjon. Forskningsrådet kan gjennom sine ordninger stimulere og gi støtte til deltakelse i store samarbeidsprosjekter. Det kunne for eksempel være positivt med økt norsk deltagelse i prosjekter innenfor «Public Procurement of Innovative solutions» (PPI) (https://www.innovation-procurement.org).

4. Anbefalinger og tiltak (maks 3200 tegn inkl mellomrom):

Hva er de mest relevante anbefalingene og tiltakene som bør fremheves innenfor ditt område?

Involvering av kommersielle aktører i innovasjonsprosjekter bør ikke utelukkende fokusere på den kommersielle aktørens økonomiske bidrag. Kommersielle aktørers bidrag gjennom ulike former for kompetanse i prosjektet, som senere kan implementeres som innovasjon, bør også vektlegges.

Resultater eller innovasjoner fra forskningsprosjekter har ofte vanskelig for å få innpass i offentlig sektor, for eksempel i kommunene. Forskningsrådet bør videreutvikle løsninger og tiltak som gjør dette lettere. Støtte til nettverksbygging og etablering av samarbeidsplattformer og infrastruktur bør være en sentral del av virkemidlene som skal stimulere til åpen innovasjon.

Forskere ved UiT ønsker i større grad å kunne dokumentere og synliggjøre aktiviteter knyttet til nyskaping og innovasjon, og gjerne også få uttelling for dette. Det kan oppleves vanskelig å få gjennomslag for initiativer til innovasjon når effekten ikke kan måles eller aktiviteten dokumenteres etter tradisjonelle kriterier for måling av og uttelling for forskningsaktivitet. Forskningsrådet bør inkludere innovasjon og nyskaping som en målsetning for sine utlysninger og etablere virkemidler som fremmer ulike typer innovasjon. Å vinne fram i konkurranse om slike midler vil både være meritterende for forskerne som mottar bevilgningen og bidra til at sektoren kan finne løsninger for framtiden.

Det er viktig at arbeidet med å fremme nyskaping og åpen innovasjon tar sikte på å fange opp bredden i innovasjonsarbeidet, slik at innovasjon ikke blir sett på som en aktivitet hvor medisin, IT og teknologifeltene dominerer. Et inkluderende språk og synliggjøring av områder som tjenesteinnovasjon, sosialt entreprenørskap og innovasjon i offentlig sektor kan gi økt deltagelse fra flere forskere med ulik bakgrunn (fagområder, kjønn, alder, etnisitet, etc.). For at virkemiddelapparatet skal kunne fange opp denne bredden er det viktig at innovasjonssatsingen ikke bare tilpasses næringslivets behov, men at også andre sektorers behov vektlegges.

5. Eventuelle andre vurderinger og kommentarer (maks 3200 tegn inkl mellomrom):

Innspill til Forskningsrådets strategi for åpen forskning

Bruk dette skjemaet for å gi innspill til Forskningsrådets strategi for åpen forskning. Innspillsrunden begynner uke 44 og varer til 1. februar 2019.

Les mer om de tre innspillsdokumentene på Forskningsrådets sider. Din institusjon eller virksomhet kan delta i innspillsrunden. Ved store institusjoner og virksomheter, kan underliggende enheter (som for eksempel fakulteter og avdelinger) sende separate innspill. Dere velger selv om dere ønsker å gi innspill til ett eller flere tema.

Innspill sendes som vedlegg til e-post: openscience@forskningsradet.no

---

Ethvert innspill som mottas innen 1. februar 2019, regnes som saksdokument i strategiprosessen og publiseres offentlig på Forskningsrådets nettsider.

Forskningsrådet vil ikke besvare eller kommentere innspill. Prosessen er offentlig. Anonyme innspill blir ikke behandlet eller lagt på nett. Vedlegg utover dette skjemaet vil ikke bli lest.

Vi forbeholder oss retten til å fjerne innlegg som for eksempel bryter med personvernet, har krenkende utsagn eller inneholder spam eller reklame.

Generelle spørsmål kan rettes til: openscience@forskningsradet.no

---

Innspillskjemaet følger denne disposisjonen:

1. Dagens situasjon:
   Beskriv kort styrker og svakheter i dagens system med vekt på eksisterende rammevilkår, praksis og kultur.
2. Vurderinger:
   Svar på de spørsmålene i innspillsdokumentene som er mest relevante for ditt område.
3. Målsettinger:
   Hva bør være mål og ambisjonsnivå det er ønskelig å oppnå innenfor ditt område.
4. Anbefalinger og tiltak:
   Hva er de mest relevante anbefalingene og tiltakene som bør fremheves innenfor ditt område?
5. Eventuelle andre vurderinger og kommentarer.

Informasjon om avsenderen

Navn på ansvarlig avsender

Kari Nordstoga Hanssen

Institusjon

Universitetet i Agder

Underliggende enhet

Forskningsadministrativ avdeling

Informasjon om hvilket tema det svares på i dette innspillsdokumentet (må besvares):

Åpen innovasjon

1. Dagens situasjon (maks 3200 tegn inkl mellomrom):
   Beskriv kort styrker og svakheter i dagens system med vekt på eksisterende rammevilkår, praksis og kultur.

Åpen innovasjon – innspill fra UiA

2. Vurderinger (maks 6400 tegn inkl mellomrom fordeles på 2 sider):
Svar på de spørsmålene i innspillsdokumentene som er mest relevante for ditt område.

UiA har de siste årene hatt et økende fokus på innovasjon og kommersialisering av forskning. I de siste årene har UiA etablert infrastruktur for samskaping, innovasjon og verdiskaping gjennom Mechatronics Innovation Lab (MIL), UiA Nyskaping og Co-Lab. UiA er også i gang med å bygge I4Helse, en innovasjonsarena som kobler undervisning og forskning sammen med offentlig tjenesteyting og privat næringsliv, for sammen å utforske og utvikle løsninger for bedre og mer effektive helse- og omsorgstilbud.

UiA Nyskaping

UiA Nyskaping ble vedtatt høsten 2015 og etablert i 2016. UiA Nyskaping er enheten for kommersialisering ved Universitetet i Agder. Enheten er plassert ved Senter for Entreprenørskap (SfE), og har som mandat å yte tjenester til alle fakulteter og lærerutdanningen på begge campuser. UiA Nyskaping STUDENT drifter studentinkubatorer ved begge campuser og har en kraftig voksende portefølje av studentdrevne prosjekter. UiA Nyskaping ANSATT legger til rette for kommersialisering og IPR strategier for hele universitet. Etter to års operativt arbeid opplever UiA Nyskaping en god vekst av idé-innmeldinger fra ansatte og flere av prosjektene er koplet til strategiske satsningsområder for UiA.

UiA CoLab

UiA har vedtatt å etablere et tiltak med arbeidstittel: UiA CoLab med oppstart våren 2019. Dette skal være en åpen og kreativ arena for samskaping og sosial innovasjon på Agder. Deltakere er eksterne partnere, studenter og ansatte på tvers av fag, fakulteter og institusjoner. Open Lab skal ta i bruk nyskapende og eksperimenterende aktiviteter med en designdrevet metode. Målsettingen er å samarbeide om utfordringer i samfunnet, sosiale endringer og innovasjon.

Forts. fra forrige side.

3. Målsettinger (maks 3200 tegn inkl mellomrom):
Hva bør være mål og ambisjonsnivå det er ønskelig å oppnå innenfor ditt område?

Innspill til policy

UiA ser det som positivt at Forskningsrådets fokuserer på Living Labs metoden da dette ligger i samsvar med visjonen bak både I4Helse og CoLab. UiA støtter Forskningsrådets økte fokus på mer åpen og brukerdrevet innovasjon. Brukerfokus og designtenkning er sentrale prinsipper som UiA Nyskaping og CoLab anvender i innovasjonsprosesser. UiA ønsker fokus på brukerinvolvering og mener det er viktig at designtenkere er med i prosessen med å definere nye systemer og strategier for åpen innovasjon.

UiA mener det er viktig at det finnes god infrastruktur for deling av kunnskap innen dette feltet og vil gjerne være en aktiv pådriver for utvikling og kompetansedeling innen brukerdrevet innovasjon.

UiA støtter Forskningsrådets ambisjoner om RRI (Responsible Research & Innovation) og ønsker konkrete tiltak og strategier som fremmer samfunnsansvarlig forskning og innovasjon.

4. Anbefalinger og tiltak (maks 3200 tegn inkl mellomrom):
   Hva er de mest relevante anbefalingene og tiltakene som bør fremheves innenfor ditt område?

UiA ønsker mer kunnskap omkring de strategiske utfordringene som kan oppstå mellom ønsket om åpne innovasjonsprosesser/ deling av forskningsresultater og behovet for rettighetsbeskyttelse.
UiA ønsker at Forskningsrådet legger føringer på hvor og hvordan resultater skal publiseres for å komme publikum til gode samtidig som konkurransefortrinnet ivaretas.

5. Eventuelle andre vurderinger og kommentarer (maks 3200 tegn inkl mellomrom):